

187

उर्दू संग्रह

पुस्तक का नाम असूल अजीब

लेखक मोहम्मद जहालुद्दीन

प्रकाशन वर्ष... 1895...

भागत संख्या 187...

187-188

189-190

191-192

187:U

188:U

189:U

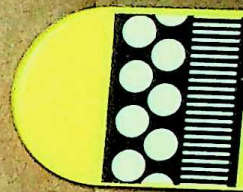
190:U

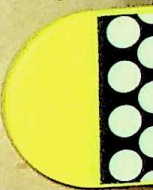

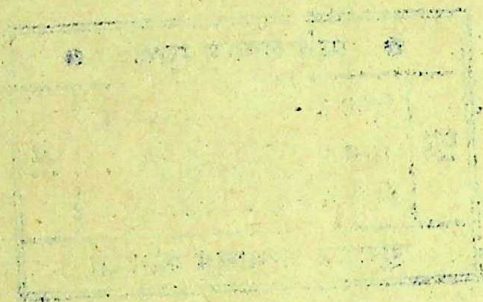
191:U

192:U

187

● अहते ब्रह्मनाम मुक्तिः ●	
ॐ	पुस्तक : ०. २/२१. १
ॐ	अंक १५. २६. ॐ
ॐ	तिथि १५. २/२१. १
गुरुकुल ग्रन्थालय काँगड़ी.	

صفت سادات و فضلاء از مدین و زن به عنوان سادات مدین

6.8

۱۵۲۷

رساله نادره و مستند بتبیین حقیق توابع در بیان کار و دیوان و بیان توابع و اولاد و غیره

187:U

189:U

188:U

بنظر آفاوه نواسمان چه حقیق علوم المصمم جلال الدین الشافعی و...

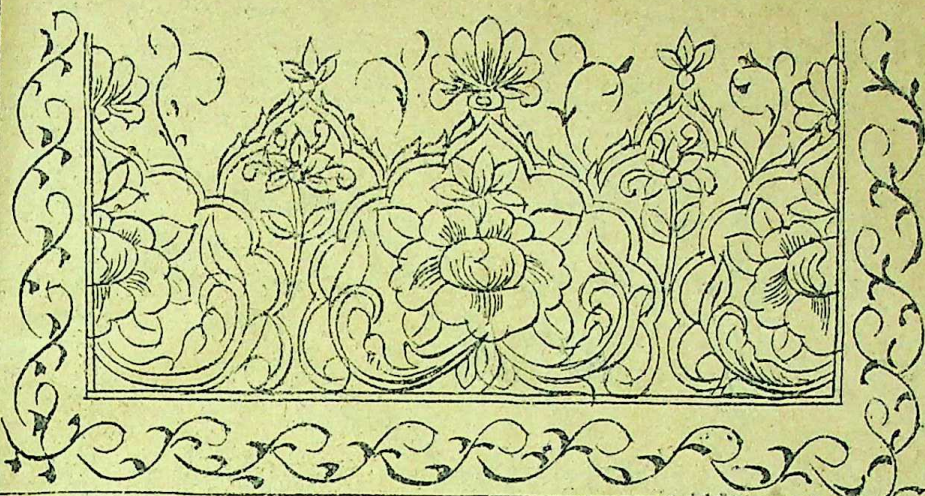
190:U

192:U

191:U

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بعد حمد انہی اور نعمت حضرت رسالت پناہی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے پوشیدہ سرا
 کہ یہ رسالہ ترکیب گردان مصدر فارسی کا زبان ریختہ اردو میں پہلے مقرر ہو اس مطبع
 سکندری کے جناب فضائل اکتساب فوہل مآب مصدر مکارم خلاق مظہر مرآت شفا
 مرجع اہل کمال مدار الہام جناب محمد جمال الدین خان صاحب در دست مستم
 بالاقبال نے واسطے تعلیم قرہ باصرہ سعادت سندی و نخبیاری حافظ محمد شحاق ولد شیخ
 محمد خیر الدین انصاری کے جو نواسہ جناب موصوف کے ہیں تالیف فرمایا اور بہت
 خصوص کو او سکھائے اور یاد کرنے سے صیفون کے اشتقاق پر مصدر قدرت کاملہ
 حاصل ہوئی اور ہر ایک طالب شائق اس کا موا اسی واسطے ضعف عباد اللہ محمد
 نے بنظر فائدہ عام جناب ممدوح بالقاہم کے مشورے سے چھپوایا امید ہے کہ مطبوع
 انام اور منظور خاص عام ہو اور حسن قیامت پر میرا اور یوسف اور پڑھنے والوں کا ختم
 اب جاننا چاہیے کہ یہ رسالہ شامل ہی ایک مقدمہ و تین فصل اور خاتمی ہے

مقدمہ مکمل کے معنی اور اس کے اقسام کے بیان میں
 جاننا چاہیے کہ لفظ کتے ہیں اور اسکو جو انسان کی زبان سے نکلے اسکی دو قسمیں
 ہیں بمعنی اور بمعنی ہائے کو کلمہ اور کلام کہتے ہیں اور مکمل کی تین قسمیں ہیں اسم
 اور فعل اور حرف اسم کی دو قسمیں ہیں ایک اسم جامد دوسرا مصدر اسم جامد اور
 کتے ہیں جس سے فعل نہ پیدا ہوں جیسے دریا اور درخت وغیرہ اور مصدر اور
 کتے ہیں جس سے فعل پیدا ہوں اور آخر میں اس کے دن یا تن ہو جیسے آوردن
 اور رفتن اور مصدر کے معنی نکلنے کی جگہ ہے اور مصدر ہی سے فعل بنتی ہیں
 اور اسم کی وہ صفت جو جسمین معنی ہوں اور تینوں زمانہ میں سے ایک بھی زمانہ نہ ہو اور
 فعل کی یہ صفت جو جسمین معنی ہوں اور زمانہ بھی ہو اور حرف کی یہ صفت ہے کہ بر ملا
 ہے دوسرے لفظ کے اس کے معنی نہ سمجھے جاویں جیسے اردو میں سحر اور تکلف فارسی میں آنا و تیا

پہلی فصل ماضی کے بیان میں اور جو ماضی سے متعلق ہے

جب مصدر سے ماضی مطلق کو بنایا توں کو مصدر کا آخر سے دو کیا صیغہ واحد غائب
 ماضی مطلق مثبت معروف کار ہا جیسے آوردن سے آورد اور رفتن سے رفت اور
 ماضی مطلق کو جمع غائب کا صیغہ بنایا توں اور دال جو جمع غائب کی ضمیر ہے واحد
 ماضی مطلق مثبت معروف کے آخر میں لائے جیسے آورد سے آوردند اور رفت سے
 رفتند اور جب واحد ماضی مطلق کو واحد حاضر ماضی کا صیغہ بنایا یاے معروف
 جو واحد حاضر کی ضمیر ہے واحد ماضی مطلق کے آخر میں لائے جیسے آورد سے آوردی
 اور رفت سے رفتی اور جب واحد ماضی مطلق کو جمع حاضر ماضی کا صیغہ بنایا یاے مجہول
 اور دال جو جمع حاضر کی ضمیر ہے واحد ماضی مطلق کے آخر میں لائے جیسے آورد سے

آوردید اور رفت سے رفتید اور جب واحد ماضی مطلق کو صیغہ واحد تکلم کا بنا
 میم جو واحد تکلم کی ضمیر ہے واحد ماضی مطلق کے آخرین لائے جیسے اور
 آوردم اور رفت سے رفتم اور جب واحد ماضی مطلق کو صیغہ جمع تکلم کا بنا
 مجہول اور میم جو جمع تکلم کی ضمیر ہے واحد ماضی مطلق کے آخرین لائے
 جیسے آوردے اور دیم اور رفت سے رفتیم پس سمجھنا چاہیے کہ ضمیر واحد
 کی چھپی ہوئی ہے ظاہر میں نہیں اور ضمیر جمع غائب کی نوں اور وال ہے
 اور ضمیر واحد حاضر کی یائے معروف ہے اور ضمیر جمع حاضر کی یائے مجہول
 اور وال ہے اور ضمیر واحد تکلم کی میم ہے اور ضمیر جمع تکلم کی یائے مجہول
 اور میم ہے یہ سب ضمیرین فعل واحد غائب کے آخرین آتی ہیں

گردان فعل ماضی مطلق مثبت معروف

بیان صیغہ	زمانہ	ضمیر مجہول	ضمیر نہی	ضمیر فاعلی	ضمیر فاعلی
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لایا			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لائے			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لایا			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لائے			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لایا			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لایا			
آورد	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	لایا			

جب ماضی مطلق مثبت معروف سے ماضی مطلق مثبت مجہول بنا دین گے ہاے
مختفی اور خبر جو علامت ماضی مطلق مثبت مجہول کی ہر ماضی مطلق مثبت معروف
کے آخرین لاوین گے جیسے آورد سے آوردہ شدہ اور رفت سے رفتہ شدہ
اور پانچون ضمیرین جو مذکور ہوئیں آخرین بدستور بڑھاتے چلے جائیں گے

گردان ماضی مطلق مثبت مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	ماضی مطلق مثبت مجہول	ماضی مطلق مثبت معروف	ماضی مطلق مثبت مجہول	ماضی مطلق مثبت معروف
صیغہ واحد ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	وہ	لایا گیا	آوردہ شد	آوردہ شد
صیغہ جمع غائب ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	وہ	لائے گئے	آوردہ شد	آوردہ شد
صیغہ واحد حاضر ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	تو	لایا گیا	آوردہ شد	آوردہ شد
صیغہ جمع حاضر ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	تم	لائے گئے	آوردہ شد	آوردہ شد
صیغہ واحد مکمل ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	وہ	لایا گیا	آوردہ شد	آوردہ شد
صیغہ جمع مکمل ماضی مطلق مثبت مجہول	گذشتہ ہوئے رہائیں	ہم	لائے گئے	آوردہ شد	آوردہ شد

جب ماضی مطلق مثبت معروف کو ماضی مطلق منفی معروف بنا دین گے تو نون نفی ماضی مطلق مثبت
معروف کے اول میں لاوین گے جیسے آورد سے نیآورد اور رفت سے نہ رفت یا درجہ
کہ جہاں کہیں ایسے مقام پر ابتدائین الف مقصورہ ہوتا ہے اس کو یاے تحتانی سے
بدل دیتے ہیں جیسے افتاد سے نیفتاد اور الف مکدودہ واقع بین دو الف میں ایک
قائم رہتا ہے اور ایک یاے تحتانی سے بدل جاتا ہے جیسے نیآورد کی مثال میں نکھا گیا

گردان ماضی مطلق منفی معروف

بیان صیغہ	زمانہ	تکلیف	مضارع	ماضی	مستقبل
صیغہ واحد غائب ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا	نیاورد	
صیغہ جمع غائب ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لائے	نیاورد	
صیغہ واحد حاضر ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	تو	نہ لایا	نیاوردی	
صیغہ جمع حاضر ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	تم	نہ لائے	نیاوردید	
صیغہ واحد متکلم ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	میں	نہ لایا	نیاوردم	
صیغہ جمع متکلم ماضی مطلق منفی معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	ہم	نہ لائے	نیاوردیم	
جب ماضی مطلق منفی معروف کو ماضی مطلق منفی مجہول بنا دیں تو ہاں مختلف اور شد ماضی مطلق منفی معروف کے آخر میں لاویں گے جیسے نیاورد سے نیاوردہ شد اور زنت سے زنتہ شد					

گردان ماضی مطلق منفی مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	تکلیف	مضارع	ماضی	مستقبل
صیغہ واحد غائب ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا گیا	نیاوردہ شد	
صیغہ واحد غائب ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لائے گئے	نیاوردہ شد	
صیغہ واحد حاضر ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	تو	نہ لایا گیا	نیاوردہ شدی	
صیغہ جمع حاضر ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	تم	نہ لائے گئے	نیاوردہ شدید	
صیغہ واحد متکلم ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	میں	نہ لایا گیا	نیاوردہ شدم	
صیغہ جمع متکلم ماضی مطلق منفی مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	ہم	نہ لائے گئے	نیاوردہ شدیم	

ت ترکیب کردان ماضی قریب مثبت معروف				
جب ماضی مطلق مثبت معروف کو ماضی قریب مثبت معروف بنا دین کے تو ہاں ہی منتفی اور است ماضی مطلق مثبت معروف کے آخر میں لا دین کے جیسے آوردی آوردہ است اور رفتی رفتہ				
کردان ماضی قریب مثبت معروف				

بیان صیغہ	زمانہ	مضارع	ماضی قریب	ماضی مطلق
صیغہ واحد ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	وہ	لا یا	آوردہ است
صیغہ جمع ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	وہ	لائے گئے	آوردہ اند
صیغہ واحد حاضر ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	تو	لا یا	آوردہ ای
صیغہ جمع حاضر ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	تم	لائے ہو	آوردہ اید
صیغہ واحد متکلم ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	میں	لا یا ہوں	آوردہ ام
صیغہ جمع متکلم ماضی قریب مثبت معروف	گندے ہوئے رہا میں	ہم	لائے ہیں	آوردہ ایم
جب ماضی قریب معروف کو ماضی قریب مجہول بنا دین کے تو تلفظ شدہ درمیان آوردہ اور است کے لا دین کے				

کردان ماضی قریب مثبت مجہول				
بیان صیغہ	زمانہ	مضارع	ماضی قریب	ماضی مطلق
صیغہ واحد غائب ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	وہ	لا گیا	آوردہ شد
صیغہ جمع غائب ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	وہ	لا گئے	آوردہ شد اند
صیغہ واحد حاضر ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	تو	لا گیا	آوردہ شد ای
صیغہ جمع حاضر ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	تم	لا گئے	آوردہ شد اید
صیغہ واحد متکلم ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	میں	لا گیا ہوں	آوردہ شد ام
صیغہ جمع متکلم ماضی قریب مثبت مجہول	گندے ہوئے رہا میں	ہم	لا گئے ہیں	آوردہ شد ایم

جیاضی قریب مثبت معروف یا مجهول کو منفی منفی یا مجهول بنا دین گے تو نون منفی پڑے گا اور نون مثبت

گردان ماضی قریب منفی معروف

بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل

گردان ماضی قریب منفی مجهول

بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل
بیان صیغہ	زمانہ	فعل	فعل	فعل	فعل

ترکیب ماضی بعید کے بنانے کی

جیاضی مطلق مثبت معروف کو ماضی بعید مثبت معروف بنا دین گے تو ہائے مختفی اور بود

آخرین ماضی مطلق مثبت معروف کے لادین کے جیسے آوردے آورد اور رفت سے رفتہ بود
 کروان ماضی بعید مثبت معروف

بیان صیغہ	زمانہ	ہو	ہوئے	ہوئے	ہوئے
آوردہ	بود	لایا تھا	وہ	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد غائب ماضی بعید مثبت معروف
آوردہ	بودند	لائے تھے	وہ	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع غائب ماضی بعید مثبت معروف
آوردہ	بودی	لایا تھا	تو	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد ضمیر ماضی بعید مثبت معروف
آوردہ	بودید	لائے تھے	تم	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع ضمیر ماضی بعید مثبت معروف
آوردہ	بودم	لایا تھا	میں	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد تکلم ماضی بعید مثبت معروف
آوردہ	بودیم	لائے تھے	ہم	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع تکلم ماضی بعید مثبت معروف
جب ماضی بعید مثبت معروف ہی بعید مثبت مجہول بنا دین کے تو درمیان آوردہ اور بود لفظ سب زیادہ کر کے					

کروان ماضی بعید مثبت مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	ہو	ہوئے	ہوئے	ہوئے
آوردہ	شدہ بود	لایا گیا تھا	وہ	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد غائب ماضی بعید مثبت مجہول
آوردہ	شدہ بودند	لائے گئے تھے	وہ	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع غائب ماضی بعید مثبت مجہول
آوردہ	شدہ بودی	لایا گیا تھا	تو	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد ضمیر ماضی بعید مثبت مجہول
آوردہ	شدہ بودید	لائے گئے تھے	تم	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع ضمیر ماضی بعید مثبت مجہول
آوردہ	شدہ بودم	لایا گیا تھا	میں	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ واحد تکلم ماضی بعید مثبت مجہول
آوردہ	شدہ بودیم	لائے گئے تھے	ہم	گزرے ہوئے رہا میں	صیغہ جمع تکلم ماضی بعید مثبت مجہول

اصول
جب ماضی بعید مثبت معلوم ہو تو ماضی معلوم ہوگا ماضی معلوم ہو تو ماضی معلوم ہوگا ماضی معلوم ہو تو ماضی معلوم ہوگا

گردان ماضی بعید منفی معروف

بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید

گردان ماضی بعید منفی مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید
بیان صیغہ	زمانہ	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید	ماضی بعید

ترکیب بنانے ماضی استمراری کی

جب ماضی مطلق مثبت معلوم ہو تو ماضی استمراری مثبت معلوم ہوگا ماضی استمراری مثبت معلوم ہو تو ماضی استمراری مثبت معلوم ہوگا ماضی استمراری مثبت معلوم ہو تو ماضی استمراری مثبت معلوم ہوگا

یہ مجہول اول میں ماضی مطلق مثبت معروف کے لاوین گے جیسے آورد سے می آورد اور رفت سے رفت

گردان ماضی استمراری مثبت معروف

بیان صیف	زمانہ	مضارع	مضارع	مضارع	مضارع
صیفہ واحد غائب ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	لاتا تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع غائب ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	لاتے تھے	می آورد	مضارع
صیفہ واحد حاضر ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	لاتا تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع حاضر ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	تم	لاتے تھے	می آورد	مضارع
صیفہ واحد متکلم ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	میں	لاتا تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع متکلم ماضی استمراری مثبت معروف	گزرے ہوئے زمانے میں	ہم	لاتے تھے	می آورد	مضارع

جب ماضی استمراری مثبت معروف کو مثبت مجہول بنا دیا تو دریا ماضی مطلق مجہول کے لفظ نے کو لاوین گے

گردان ماضی استمراری مجہول

بیان صیف	زمانہ	مضارع	مضارع	مضارع	مضارع
صیفہ واحد غائب ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع غائب ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	تھے	می آورد	مضارع
صیفہ واحد حاضر ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	وہ	تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع حاضر ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	تم	تھے	می آورد	مضارع
صیفہ واحد متکلم ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	میں	تھا	می آورد	مضارع
صیفہ جمع متکلم ماضی استمراری مثبت مجہول	گزرے ہوئے زمانے میں	ہم	تھے	می آورد	مضارع

جباضی استمراری منفی مجهول کو منفی معروف یا مجهول بنیاد تو نون منفی کا لفظ ہے پس رد الکرنگ
گردان ماضی استمراری منفی معروف

منفی ناری	منفی غازی	منفی بنی	زمانہ	بیان صیفہ
نمی آورد	نہ لانا تھا	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد غائب ماضی استمراری منفی معروف	
نمی آورد	نہ لاتی تھی	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع غائب ماضی استمراری منفی معروف	
نمی آورد	نہ لانا تھا	تو گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد حاضر ماضی استمراری منفی معروف	
نمی آورد	نہ لاتی تھی	تم گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع حاضر ماضی استمراری منفی معروف	
نمی آورد	نہ لانا تھا	میں گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد متکلم ماضی استمراری منفی معروف	
نمی آورد	نہ لاتی تھی	ہم گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع متکلم ماضی استمراری منفی معروف	

گردان ماضی استمراری منفی مجهول

منفی ناری	منفی غازی	منفی بنی	زمانہ	بیان صیفہ
آوردہ نمی شد	نہ لایا جاتا تھا	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد غائب ماضی استمراری منفی مجهول	
آوردہ نمی شدند	نہ لایا جاتے تھے	وہ گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع غائب ماضی استمراری منفی مجهول	
آوردہ نمی شدی	نہ لایا جاتا تھا	تو گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد حاضر ماضی استمراری منفی مجهول	
آوردہ نمی شدید	نہ لایا جاتے تھے	تم گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع حاضر ماضی استمراری منفی مجهول	
آوردہ نمی شد	نہ لایا جاتا تھا	میں گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ واحد متکلم ماضی استمراری منفی مجهول	
آوردہ نمی شدید	نہ لایا جاتے تھے	ہم گزرے ہوئے زمانے میں	صیفہ جمع متکلم ماضی استمراری منفی مجهول	

ترکیب بنانے ماضی تمنائی کی

جب ماضی تمنائی مثبت معروف یا مجہول یا منفی معروف یا مجہول بناوین گے تو یہاں مجہول واحد غائب اور جمع اور واحد تکلم ماضی مطلق مثبت معروف یا مجہول یا منفی معروف یا مجہول کے آخر میں لاوین گے اور اسکے ہی تین صیفے آتے ہیں

گردان ماضی تمنائی مثبت معروف

بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند

گردان ماضی تمنائی مثبت مجہول

بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند
بیان صیفہ	زمانہ	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند	ماضی ہند

گردان ماضی تمنائی منفی معروف

بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی

گردان ماضی تمنائی منفی مجہول

بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی
بیان صیفہ	زمانہ	منفی ہندی	منفی فارسی	منفی فارسی	منفی فارسی

ترکیب بنائے ماضی شکی کی

جب ماضی مطلق سے ماضی شکی مثبت معروف یا مجہول اور منفی معروف یا مجہول بناوین گے تو ماضی مطلق مثبت معروف یا مجہول اور منفی معروف یا مجہول کے آئینہ میں ہائے تختی اور باشد کا لفظ زیادہ کریں گے

گردان ماضی شکی مثبت معروف

ہینہ فارسی	جمع فارسی	مضارع ہندی	زمانہ	بیان صیغہ
آوردہ	باشد	لایا ہو	وہ گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد ماضی شکی مثبت معروف
آوردہ	باشند	لائے ہوں	وہ گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع ماضی شکی مثبت معروف
آوردہ	باشی	لایا ہو	تو گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد حاضر ماضی شکی مثبت معروف
آوردہ	باشید	لائے ہو	تم گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع حاضر ماضی شکی مثبت معروف
آوردہ	باشم	لایا ہوں	میں گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد تکلم ماضی شکی مثبت معروف
آوردہ	باشیم	لائے ہوں	ہم گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع تکلم ماضی شکی مثبت معروف

گردان ماضی شکی مثبت مجہول

ہینہ فارسی	جمع فارسی	مضارع ہندی	زمانہ	بیان صیغہ
آوردہ	شدہ یا	لایا گیا ہو	وہ گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد ماضی شکی مثبت مجہول
آوردہ	شدہ یا	لائے گئے ہوں	وہ گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع ماضی شکی مثبت مجہول
آوردہ	شدہ یا	لایا گیا ہو	تو گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد حاضر ماضی شکی مثبت مجہول
آوردہ	شدہ یا	لائے گئے ہو	تم گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع حاضر ماضی شکی مثبت مجہول
آوردہ	شدہ یا	لایا گیا ہوں	میں گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ واحد تکلم ماضی شکی مثبت مجہول
آوردہ	شدہ یا	لائے گئے ہوں	ہم گزرے ہو	زمانہ میں صیغہ جمع تکلم ماضی شکی مثبت مجہول

گردان ماضی شکی منفی معروف

بیان صیفہ	زمانہ	ماضی	ماضی	ماضی	ماضی
صیفہ واحد غائب ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا ہو	نہ لایا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع غائب ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا ہوں	نہ لایا ہوں	نیاوردہ
صیفہ واحد حاضر ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	تو	نہ لایا ہو	نہ لایا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع حاضر ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	تم	نہ لایا ہو	نہ لایا ہو	نیاوردہ
صیفہ واحد متکلم ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	میں	نہ لایا ہو	نہ لایا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع متکلم ماضی شکی منفی معروف	گذرے ہوئے زمانے میں	ہم	نہ لایا ہوں	نہ لایا ہوں	نیاوردہ

گردان ماضی شکی منفی مجہول

بیان صیفہ	زمانہ	ماضی	ماضی	ماضی	ماضی
صیفہ واحد غائب ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا گیا ہو	نہ لایا گیا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع غائب ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	وہ	نہ لایا گئے ہوں	نہ لایا گئے ہوں	نیاوردہ
صیفہ واحد حاضر ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	تو	نہ لایا گیا ہو	نہ لایا گیا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع حاضر ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	تم	نہ لایا گئے ہو	نہ لایا گئے ہو	نیاوردہ
صیفہ واحد متکلم ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	میں	نہ لایا گیا ہو	نہ لایا گیا ہو	نیاوردہ
صیفہ جمع متکلم ماضی شکی منفی مجہول	گذرے ہوئے زمانے میں	ہم	نہ لایا گئے ہوں	نہ لایا گئے ہوں	نیاوردہ

دوسری فصل مضارع وغیرہ کے بیان میں

جانا چاہیے کہ مضارع کو بناتے ہیں مصدر سے بعد دور کرتے علامت مصدر کے اور بڑھاتے
وال قبل مفتوح کے آخر مفرد غائب معروف میں اور نون و وال جمع غائب میں اور یا معروف
واحد حاضر میں اور یا مجہول وال جمع حاضر میں اور یہم واحد مکمل میں اور یا مجہول یہم جمع مکمل میں
ساتھ تفعیل حرف مصدر اور حرکات کو وہ اس طرح کہ اگر قبل علامت مصدر کے الف پایا جائے تو
مضارع میں کہیں ہاے ہوز سے بدل جاتا ہے اور قبل مکسور کیا جاتا ہے جیسا کہ اوّل سے وہ
اور کہیں گرایا جاتا ہے جیسے افتاد گ افتد اور کہیں بجال رہتا ہے اور یا تختانی آگے اوس کے
بڑھاتے ہیں جیسے کشاد ن سے کشاید اور اگر قبل علامت مصدر کے خای مجہول پائی جائے
تو مضارع میں کہیں ہاے ہوز سے بدل جاتی ہے جیسے ساخت ن سازد اور کہیں ہین مہمل سے بدل
جاتی ہے جیسے شناخت ن شناسد اور کہیں ین مجہول سے بدل جاتی ہے جیسے فروخت ن فروشد اور اگر
قبل علامت مصدر کے مہمل پائی جائے تو مضارع میں کہیں نون سے بدل جاتی ہے اور قبل
مضموم کیا جاتا ہے جیسے گرد ن گزند اور کہیں بجال رہتی ہے جیسے آورد ن آورد اور کہیں ضم قبل کو تھم
فتح کے مبدل کیا ہے جیسے برد ن برد اور کہیں یا تختانی قبل کے زیادہ کی جاتی ہے اور مبنی
یے کے قبل مکسور کیا جاتا ہے جیسے مرد ن مرد اور اگر قبل علامت مصدر کے زائے مجہول ہو تو
مضارع میں آگے ن کے نون بڑھاتے ہیں جیسے زدن سے زند اور اس میں یہی صیغہ آیا ہے
اور اگر قبل علامت مصدر کے سین مہمل پایا جائے تو مضارع میں کہیں ہاے ہوز سے
بدل جاتا ہے جیسے بخت ن بختد اور کہیں بجل بھی نکسو کیا جاتا ہے جیسے جستن سے جہد اور ین
یائے تختانی سے بدل جاتا ہے اور وا مجہول قبل بڑھایا جاتا ہے جیسے جستن سے جوید اور کہیں مجہول
سے بدل جاتا ہے اور قبل او کے الف کو یاے مجہول سے بدلتے ہیں جیسے بخت ن سے خیزد اور کہیں

نون سے بدل جاتا ہے جیسے شکستن سے شکند اور کہین قبل نون کے یاے معروف زیادہ کرتی ہیں
 جیسے نشستن سے نشیند اور کہین کے نون کے وال مہملہ بڑھاتے ہیں جیسے بستن سے بند اور کہین
 لام سے بدل جاتا ہے جیسے گستن سے گسند اور کہین یا تختانی سے بدل جاتا ہے جیسے استن
 آریا اور کہین گرا دیا جاتا ہے جیسے استن داند اور کہین مع ایک حرف قبل کے گرا دیا جاتا ہے جیسے
 نکریستن نگرد اور اگر قبل علامت مصدر کے شین مع ہو تو مضارع میں کہین سین مہملہ سے بدل جاتا ہے
 اور یا معروف قبل اسکے واسطے اظہار کسر کے بڑھائی جاتی ہے جیسے نوشتن سے نویسند اور کہین
 لائے مہملہ سے بدل جاتا ہے جیسے گذشتن سے گذارد اور کہین بعد مہملہ کے وال مہملہ بھی پاوے
 کیجاتی ہے جیسے گستن سے گرد اور کہین لام سے بدل جاتا ہے جیسے ہستن سے ہلد اور کہین
 بحال رہتا ہے جیسے گستن سے کشد اور کہین کے شین کے واو بڑھاتے ہیں اور قبل مفتوح کرتی ہیں
 بمناسبت فتح کے واو جیسے شدن شود اور اگر قبل علامت مصدر کے حرف فا ہو تو مضارع میں کہین
 نے باء موحده بدل جاتی ہے جیسے کو فتن سے کو بد اور کہین قبل بے کے نون مخفف بھی بڑھاتے ہیں
 جیسے فتن سے سبند اور کہین علامت مصدری سے فقط نون گرا کر وال علامت مضارع کی آخر میں لاحق
 کرتے ہیں جیسے فتن سے خفتد لیکن سوا صیغہ واحد نما کے اور صیغہ بسبب اشتباہ کے سا
 صیغوں باضی کے نہیں آئے اور کہین واو بدل جاتی ہے جیسے فتن سے رود اور کہین یا تختانی بعد
 کے بڑھاتے ہیں جیسے گفن سے گوید اور کہین گرا جاتی ہے جیسے پذیر فتن سے پذیرد اور کہین
 بحال رہتی ہے جیسے کافتن سے کافد اور کہین گرا کر یا معروف درمیان حرف اول و ثانی کے
 واسطے اظہار کسرہ حرف اول کے بڑھاتے ہیں جیسے گرفت سے گیرد اور اگر قبل علامت مصدر کے مہملہ
 پایا جائے اور وہ ایک مصدر ہو تو مضارع میں یا تختانی سے بدل جاتا ہے جیسے آید اور اگر قبل
 علامت مصدر کے نون پایا جائے تو مضارع میں متحرک ہو جائے جیسے ماندن سے ماند اور اگر قبل علامت

مصدر کے و اور ہو تو مضارع میں کہیں وہ الف سے بدل جاتا ہے اور ما قبل مفتوح کیا جاتا ہے اور کیا تختانی بعد الف کے واسطے ربط کے بڑھائی جاتی ہے جیسے فردون کا افزاید کہیں ضرور متحرک کیجانی ہے جیسے بودن اور باشد کو بھی مضارع بودن کا ٹھہرایا ہے اور اگر ما قبل علامت مصدر کے یاے تختانی ہو تو مضارع میں کہیں وہ واو سے بدل جاتی ہے اور ما قبل مفتوح کیا جاتا ہے جیسے شنیدن کا شنود اور کہیں گر جاتی ہے جیسے کشیدن کا کشد اور کہیں بجا رہتی ہے اور نوں آگے اس کے بڑھاتے ہیں جیسے چیدن کا چیند اور دیدن کا بیند خلاف قیاس کے

گردان مضارع مثبت معروف

بیان صیغہ	زمانہ	مضارع	مضارع	مضارع	مضارع
صیغہ واحد غائب مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	ہو	لاو	لاو	آورد
صیغہ جمع غائب مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	ہوے	لاوین	ند	آورند
صیغہ واحد حاضر مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	تو	لاوے	ی	آورے
صیغہ جمع حاضر مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	تم	لاؤ	ید	آورید
صیغہ واحد متکلم مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	میں	لاؤن	م	آورم
صیغہ جمع متکلم مضارع مثبت معروف	اب اور آگے	ہم	لاوین	یم	آوریم

جب مضارع معروف کو مجہول بنا دین گے تو واسطے صیغہ واحد غائب کے ہاں مفتوحی اور شہود اور واسطے جمع غائب کے شہود اور واسطے واحد حاضر کے شہود اور واسطے جمع حاضر کے شہود اور واسطے واحد متکلم کے شہود اور واسطے جمع متکلم کے شہود میں باضی مطلق مثبت معروف کے لاوین

گردان مضارع مثبت مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	مضارع مجہول	مضارع مثبت	مضارع منفی	مضارع شرطی
صیغہ واحد غائب مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	وہ	لا یا جاوے	نہ لاوے	آوردہ
صیغہ جمع غائب مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	وے	لائے جاویں	نہ لاویں	آوردہ
صیغہ واحد حاضر مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	تو	لا یا جاوے	نہ لاوے	آوردہ
صیغہ جمع حاضر مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	تم	لائے جاؤ	نہ لاؤ	آوردہ
صیغہ واحد متکلم مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	میں	لا یا جاؤں	نہ لاؤں	آوردہ
صیغہ جمع متکلم مضارع مثبت مجہول	اب اور آگے	ہم	لائے جاویں	نہ لاویں	آوردہ

جب مضارع مثبت معروف یا مجہول کو مضارع منفی معروف یا مجہول بنا دین گے
تو نون نفی کا موافق قاعدہ مذکور کے اول میں لا دین گے

گردان مضارع منفی معروف

بیان صیغہ	زمانہ	مضارع منفی	مضارع مثبت	مضارع شرطی	مضارع معلوم
صیغہ واحد غائب مضارع منفی معروف	اب اور آگے	وہ	نہ لاوے	لاوے	نیاورد
صیغہ جمع غائب مضارع منفی معروف	اب اور آگے	وے	نہ لاویں	لاویں	نیاورد
صیغہ واحد حاضر مضارع منفی معروف	اب اور آگے	تو	نہ لاوے	لاوے	نیاورد
صیغہ جمع حاضر مضارع منفی معروف	اب اور آگے	تم	نہ لاؤ	لاؤ	نیاورد
صیغہ واحد متکلم مضارع منفی معروف	اب اور آگے	میں	نہ لاؤں	لاؤں	نیاورد
صیغہ جمع متکلم مضارع منفی معروف	اب اور آگے	ہم	نہ لاویں	لاویں	نیاورد

اصول نحویہ
کول کالونی

گردان مضارع منفی مجہول

۵۰۸ Acc. 1327
بیان صیفہ 2.1

بیان صیفہ	منفی مجہول	زمانہ	منفی مجہول	منفی مجہول	منفی مجہول
صیفہ واحد غائب مضارع منفی مجہول	وہ	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے
صیفہ جمع غائب مضارع منفی مجہول	وے	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے
صیفہ واحد حاضر مضارع منفی مجہول	تو	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے
صیفہ جمع حاضر مضارع منفی مجہول	تم	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے
صیفہ واحد متکلم مضارع منفی مجہول	میں	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے
صیفہ جمع متکلم مضارع منفی مجہول	ہم	اب اور آگے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے	نہ لایا جاوے

ترکیب حال کے بنانے کی

جب چاہیں کہ صیفہ حال کا بنادیں تو معروف میں میم اور یا سے مجہول کے حال کی علامت ہے مضارع مثبت معروف کے اول میں لاوین اور مجہول میں یہی لفظ محال لفظ شود پر کہ علامت مجہول کی ہے زیادہ کریں جیسے آورد سے آورد اور آورد شود سے آورد میشود

گردان حال مثبت معروف

بیان صیفہ	زمانہ	منفی مجہول	منفی مجہول	منفی مجہول	منفی مجہول
صیفہ واحد غائب حال مثبت معروف	اب	وہ	لاتا ہے	لاتا ہے	لاتا ہے
صیفہ جمع غائب حال مثبت معروف	اب	وے	لاتے ہیں	لاتے ہیں	لاتے ہیں
صیفہ واحد حاضر حال مثبت معروف	اب	تو	لاتا ہے	لاتا ہے	لاتا ہے
صیفہ جمع حاضر حال مثبت معروف	اب	تم	لاتے ہو	لاتے ہو	لاتے ہو
صیفہ واحد متکلم حال مثبت معروف	اب	میں	لاتا ہوں	لاتا ہوں	لاتا ہوں
صیفہ جمع متکلم حال مثبت معروف	اب	ہم	لاتے ہیں	لاتے ہیں	لاتے ہیں

گردان حال مثبت مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	نہی	نہی	نہی	نہی
نیاور	اب	وہ	لایا جاتا	می شود	آوردہ
نیاور	اب	وہ	لائی جاتی ہیں	می شوند	آوردہ
نیاور	اب	تو	لایا جاتا	می شوی	آوردہ
نیاور	اب	تم	لائی جاتے ہو	می شوید	آوردہ
نیاور	اب	میں	لایا جاتا ہوں	می شوم	آوردہ
نیاور	اب	ہم	لائی جاتے ہیں	می شویم	آوردہ

جب حال مثبت معروف یا مجہول کو منفی بناوین گے تو نون نفی کا اول میں لاوین گے جیسے آوردے اور اور آوردہ می شود سے نیاور دے مشابہ

گردان حال منفی معروف

بیان صیغہ	زمانہ	نہی	نہی	نہی	نہی
نہی	اب	وہ	نہیں لایا		نہی آورد
نہی	اب	وہ	نہیں لائی ہیں	ند	نہی آورد
نہی	اب	تو	نہیں لایا	ی	نہی آورد
نہی	اب	تم	نہیں لائی ہو	ید	نہی آورد
نہی	اب	میں	نہیں لایا ہوں	م	نہی آورد
نہی	اب	ہم	نہیں لائی ہیں	یم	نہی آورد

گردان حال منفی مجہول

بیان صیفہ	زمانہ	نہیں	نہیں	نہیں	نہیں
صیفہ واحد غائب حال منفی مجہول	اب	وہ	نہیں لایا جاتا ہے	می شود	نیاوردہ
صیفہ جمع غائب حال منفی مجہول	اب	وہ	نہیں لائے جاتے ہیں	می شوند	نیاوردہ
صیفہ واحد حاضر حال منفی مجہول	اب	تو	نہیں لایا جاتا ہے	می شود	نیاوردہ
صیفہ جمع حاضر حال منفی مجہول	اب	تم	نہیں لائے جاتے ہو	می شوند	نیاوردہ
صیفہ واحد متکلم حال منفی مجہول	اب	میں	نہیں لایا جاتا ہوں	می شوم	نیاوردہ
صیفہ جمع متکلم حال منفی مجہول	اب	ہم	نہیں لائے جاتے ہیں	می شویم	نیاوردہ

ترکیب مستقبل کے بنانے کی

جب مستقبل مثبت معروف بنائیں گے تو خواہد جو علامت مستقبل کی ہی ماضی مثبت معروف کے اول میں لائیں گے اور خواہد آورد اور لفظ خواہد موافق ہر ضمیر کے بدلتا چلا جائیگا

گردان مستقبل مثبت معروف

بیان صیفہ	زمانہ	نہیں	نہیں	نہیں	نہیں
صیفہ واحد غائب مستقبل مثبت معروف	آگے	وہ	لاوے گا	آورد	خواہم
صیفہ جمع غائب مستقبل مثبت معروف	آگے	وہ	لاوے گے	آورد	خواہند
صیفہ واحد حاضر مستقبل مثبت معروف	آگے	تو	لاوے گا	آورد	خواہی
صیفہ جمع حاضر مستقبل مثبت معروف	آگے	تم	لاوے گے	آورد	خواہید
صیفہ واحد متکلم مستقبل مثبت معروف	آگے	میں	لاؤں گا	آورد	خواہم
صیفہ جمع متکلم مستقبل مثبت معروف	آگے	ہم	لاوے گے	آورد	خواہم

اصول مجیبہ
جب استقبال مثبت معروف کو مجبول بنا دینے کو صیفہ ماضی مطلق مجبول کہیج میں خواہد کو لا دینا
جیسے آوردہ شد سے آوردہ خواہد شد اور بدلنا ضمیر و نکا خواہد میں بدستور ہوتا رہیگا
گردان استقبال مثبت مجبول

بیان صیفہ	زمانہ	جہ	نہی	نہی	نہی
صیفہ واحد غائب استقبال مثبت مجبول	آگے	وہ	لایا جاوے گا	خواہد شد	آوردہ
صیفہ جمع غائب استقبال مثبت مجبول	آگے	وے	لائے جاویں گے	خواہند شد	آوردہ
صیفہ واحد حاضر استقبال مثبت مجبول	آگے	تو	لایا جاوے گا	خواہی شد	آوردہ
صیفہ جمع حاضر استقبال مثبت مجبول	آگے	تم	لائے جاؤ گے	خواہیں شد	آوردہ
صیفہ واحد متکلم استقبال مثبت مجبول	آگے	میں	لایا جاؤنگا	خواہم شد	آوردہ
صیفہ جمع متکلم استقبال مثبت مجبول	آگے	ہم	لائے جاویں گے	خواہیں شد	آوردہ

جب استقبال مثبت معروف یا مجبول مستقبل منفی معروف یا مجبول بنا دینے کو تونون منفی کا اول میں لا دینا
گردان استقبال منفی معروف

بیان صیفہ	زمانہ	جہ	نہی	نہی	نہی
صیفہ واحد غائب استقبال منفی معروف	آگے	وہ	نہ لاویگا	نخواہد	آورد
صیفہ جمع غائب استقبال منفی معروف	آگے	وے	نہ لاویں گے	نخواہند	آورد
صیفہ واحد حاضر استقبال منفی معروف	آگے	تو	نہ لاویگا	نخواہی	آورد
صیفہ جمع حاضر استقبال منفی معروف	آگے	تم	نہ لاؤ گے	نخواہیں	آورد
صیفہ واحد متکلم استقبال منفی معروف	آگے	میں	نہ لاؤنگا	نخواہم	آورد
صیفہ جمع متکلم استقبال منفی معروف	آگے	ہم	نہ لاویں گے	نخواہیں	آورد

گردان مستقبل منفی مجہول

بیان صیغہ	زمانہ	جہان	جہان	جہان	جہان
صیغہ واحد غائب مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ
صیغہ جمع غائب مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ
صیغہ واحد حاضر مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ
صیغہ جمع حاضر مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ
صیغہ واحد متکلم مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ
صیغہ جمع متکلم مستقبل منفی مجہول	آگے	نہ	نہ	نہ	نہ

ترکیب امر کے بنانے کی

جب چاہیں کہ امر بنائیں تو صیغہ واحد حاضر کے بنانے کی ترکیب یہ ہے کہ معرفت میں مضارع واحد حاضر معرفت کے آخر سے اور مجہول میں مضارع واحد حاضر مجہول کے آخر سے باخفا
 اگر اگر آخر کو ساکن کریں تو صیغہ واحد حاضر کا بن جاویگا جیسے اوری سے اور اور آورد و شوری
 آورد و شواور باقی اور صیغہ بعینہ صیغہ مضارع کے ہیں لیکن واسطے فصاحت و حسن کلام
 اول میں با موصدہ بڑھائی جاتی ہے اگر بعد اسکا حرف شفقتی میں سے ہو یعنی بے پے تہ
 و آویا اور کوئی حرف مضموم ہو تو اس با موصدہ کو مضموم کرتے ہیں جیسے بین پذیر بمان بکوز
 ممکن بسوز وغیرہ والا کسو جیسے بندہ شین وغیرہ اور یہ بھی معلوم ہو کہ جہان یا بعد اس با موصدہ
 الف مفتوح ہو خواہ ممدودہ خواہ غیر ممدودہ تو یہ الف اور ممدودہ کا الف اول یا تھانی سے مل
 جاتا ہے جیسے بیا اور بنیداز اور معلوم ہے کہ آوردن سے مضارع جیسا کہ آورد یا و آورد بھی آتا ہے
 اسی طرح امر بھی بیا و اور بیا آتا ہے بلکہ افعی اور اکثر کلام میں یہی ہے اور یا ورت ہے کہ با
 موصدہ کا داخل ہونا اول میں خاص طور سے امر کے نہیں بلکہ ماضی مضارع پر بھی لایا جاتا ہے

گردان امر معروف

بیان صیف	خیر خیری	خیر خیری	خیر خیری	خیر خیری
صیف واحد امر حاضر معروف	تو	لا		بیار
صیف جمع امر حاضر معروف	تم	لاؤ	ید	بیار
صیف واحد امر غائب معروف	وہ	لائے		بیارد
صیف جمع امر غائب معروف	وے	لائیں	ند	بیارد
صیف واحد امر متکلم معروف	میں	لاؤں	م	بیار
صیف جمع امر متکلم معروف	ہم	لائیں	یم	بیار

گردان امر مجہول

بیان صیف	خیر خیری	خیر خیری	خیر خیری	خیر خیری
صیف واحد امر حاضر مجہول	تو	لایا جا	شو	بیاورده
صیف جمع امر حاضر مجہول	تم	لے جاؤ	شود	بیاورده
صیف واحد امر غائب مجہول	وہ	لایا جائے	شود	بیاورده
صیف جمع امر غائب مجہول	وے	لے جائیں	شوند	بیاورده
صیف واحد امر متکلم مجہول	میں	لایا جائوں	شوم	بیاورده
صیف جمع امر متکلم مجہول	ہم	لے جائیں	شویم	بیاورده

ترکیب نہی کے بنائے گئے

جب چاہیں کہ نہی بنائیں تو حاضر معروف واحد اور جمع میں سیم نہی کا منقوع اول میں
امر حاضر معروف کے لائیں جیسا کہ پاس موزدہ امر میں لائے ہیں اور باقی

حیثون میں آون اور حاضر مجہول میں بھی واسطے واحد اور جمع کے سیم اور باقی صیغوں میں
 فون خواہ اول میں امر حاضر مجہول کے خواہ اول میں علامت مجہول کی لاوین اور
 افصح ہی ہے جیسے آورده مشو اور اوره نشود آورده نشوند الی ختمہ

گردان نہی مجہول

بیان صیغہ	جہاں	معنی ہندی	جہاں	بیان صیغہ
صیغہ واحد نہی حاضر معروف	تو	مت لا	سپار	سپار
صیغہ جمع نہی حاضر معروف	تم	مت لاؤ	سپار	سپار
صیغہ واحد نہی غائب معروف	وہ	نہ لاسے	نیار	نیار
صیغہ جمع نہی غائب معروف	وے	نہ لائیں	نیار	نیار
صیغہ واحد نہی متکلم معروف	میں	نہ لاؤں	نیار	نیار
صیغہ جمع نہی متکلم معروف	ہم	نہ لاویں	نیار	نیار

گردان نہی مجہول

بیان صیغہ	جہاں	معنی ہندی	جہاں	بیان صیغہ
صیغہ واحد نہی حاضر مجہول	تو	مت لایا جا	سپاوردہ	سپاوردہ
صیغہ جمع نہی حاضر مجہول	تم	مت لایا جاؤ	سپاوردہ	سپاوردہ
صیغہ واحد نہی غائب مجہول	وہ	نہ لایا جائے	سپاوردہ	سپاوردہ
صیغہ جمع نہی غائب مجہول	وے	نہ لائے جائیں	سپاوردہ	سپاوردہ
صیغہ واحد نہی متکلم مجہول	میں	نہ لایا جاؤں	سپاوردہ	سپاوردہ
صیغہ جمع نہی متکلم مجہول	ہم	نہ لائے جائیں	سپاوردہ	سپاوردہ

ترکیب اسم فاعل کے بنانے کی

جب چاہیں کہ اسم فاعل بنائیں تو نون ساکن اور وال مفتوح اور ک مخفی و احدہ ترحض کے آفرین لے آویں اور فاعل آخر امر کو مکسور کرین صیغہ واحد اسم فاعل کا بن جائیگا جیسے آوردہ اور جب جمع بنائیں تو ہائے مخفی کو کاف فارسی سے بدل کے الف نون جمع کا آگے او سکے بڑھادیں صیغہ جمع اسم فاعل کا بن جائیگا جیسے آوردہ آوردگان اور کبھی ہائے مخفی گر اگر لفظ ہائے آفرین بڑھاتے ہیں جیسے آوردہ آوردہ ہائے آفرین

گردان اسم فاعل

صیغہ فارسی	معنی ہندی	بیان صیغہ
آوردہ	لانے والا	صیغہ واحد اسم فاعل
آوردگان آوردہ	لانے والے	صیغہ جمع اسم فاعل

ترکیب اسم مفعول کے بنانے کی

جب چاہیں کہ اسم مفعول بنادیں تو مفرد میں ہائے مخفی خستہ میں واحد ماضی مطلق مفرد کے بڑھادیں جیسے آوردہ آوردہ اور جمع میں یہ ہائے مخفی کاف فارسی سے بدل جاتی ہے اور الف نون جمع کا آگے او سکے زیادہ کرتے ہیں جیسے آوردہ آوردگان اور کبھی آفرین واحد ماضی مطلق مفرد کے لفظ ہائے بڑھاتے ہیں جیسا کہ اسم فعل میں کو ہو جیسے آوردہ آوردہ ہائے آفرین

گردان اسم مفعول

صیغہ فارسی	معنی ہندی	بیان صیغہ
آوردہ	لایا گیا	صیغہ واحد اسم مفعول
آوردگان آوردہ	لائے گئے	صیغہ جمع اسم مفعول

خامت

جانا چاہیے کہ مصدر کی تین قسمیں ہیں لازم متعدی مشترک لازم سے کہتے ہیں
 جو فقط فاعل پر تمام ہو جائے اور مفعول کا محتاج نہ ہو جیسے رفتن اور شستن اور متعدی
 وہ کہ فاعل پر تمام نہ ہو اور مفعول کا بھی محتاج ہو جیسے آوردن اور بردن اور مشترک
 یہ معنی لازم اور معنی متعدی کے دونوں اوس میں حاصل ہوں اپنی اپنی جگہ جیسے
 شادن زادن کہ اختن سوختن آموختن افروختن آپیختن ریختن آویختن
 پختن آزدن آژدن گسستن شکستن بستن پیوستن آتفتن گرفتن
 نافتن نہفتن شکافتن فریفتن افزودن نمودن سودن اکودن فرسودن
 باریدن بچیدن بوییدن بریدن جوشیدن خاریدن کاسیدن پوشیدن کشیدن
 اور جب چاہو کہ لازم سے متعدی بناؤ تو آئیدن یا آندن آسیدن صیغہ واحد امر
 حاضر لازم کے زیادہ کرو متعدی بن جاویگا جیسے رس سے رسانیدن و رساندن
 اور گرد سے گردانیدن اور گردانیدن علیٰ ہذا القیاس اور یہ بھی جانا چاہیے کہ بعض مصدر
 ایسے ہیں کہ جنکی گردان پوری نہیں آئی جیسے آگندن استردن شولیدن بودن
 غنودن آختن آپیختن آغشتن خستن نہفتن برشتن شنیدن سینچن کشتن
 رشتن سفتن مشستن افروشتن فروختن زادن سدن وغیرہ اور باشد
 ہو مضارع ہے بعضوں نے مصدر اسکا بودن ٹھہرایا ہے اور بعضے کہتے ہیں کہ یہ
 وہ مضارع ہے کہ مصدر اسکا نہیں ہے اور بودن کا امر نہیں آیا اور ناید مضارع
 رایدن کا ہے نہ زادن کا اور گرد و مضارع گردیدن کا ہے نہ گشتن کا اور
 مضارع رایدن کا ہے نہ رشتن کا اور شود مضارع شنودن کا ہے نہ

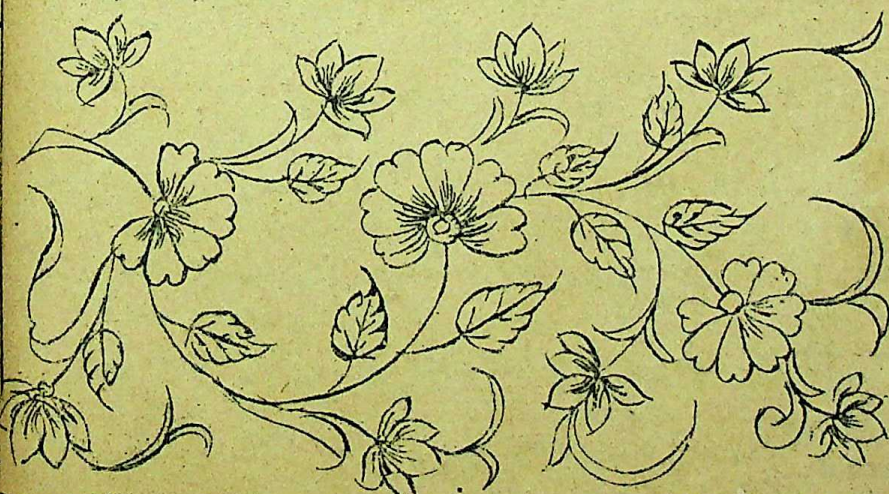
شنیدن کا جہنفتن کا اور لہذا مضارع لمیدن کا آخری ہشتن کا اور افزہ مضارع
افراختن کا ہے نہ افزہ ہشتن کا اور فروشد مضارع فروشدین کا ہے نہ فروشدین

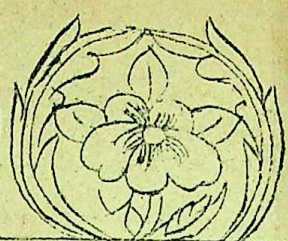
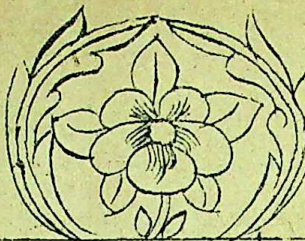
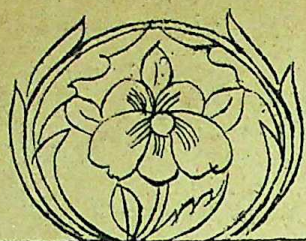
قطعہ تاریخ اختتام این رسالہ از جناب مصنف الم قبالہ

این طالب علم عاشقانہ تاریخ تمام رسالہ	پسید ز شاہد از شواہد گفتا کہ خستہ انت التوبہ
--	---

تاریخ تمامی حفظ قرآن جناب فاضل محمد سحاق صاحب تہذیب
جناب مصنف رسالہ پیداقبالہ از جناب مخرج

حافظ توشدی محمد سحاق تاریخ تمام حفظ قرآن از آل عبا عبا توبرگیر	ہستی چو کی ز نسل نصار بشنو و کین زبان گہر بار اعداد عبا بجای خود دار
--	--

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بعد موصولہ کے معلوم ہو کہ ایک قاعدہ ایسا بیان ہوتا ہے کہ جسکے برتنے سے
ہر خاص عام کو فارسی لکھنے پر جلد قدرت ہو جائے اور اسی قاعدے سے مولوی
امام علی دہلوی مرحوم پڑھنے والے سے بقید مدت و زراعت بھیک کر لیتے تھے
اپس چاہیے کہ اوں مصدر وں کو جو جدول کے پہلے خانوں میں لکھے ہیں اول
شاگرد کو حفظ کراوین پھر اس عبارت اُردو کو جو مصدر وں کے خانے کے
بعد لکھی ہے شاگرد سے فارسی میں سودہ کراوین پھر اس سودے کو
روابط سے مطابق محاورہ فارسی کے اصلاح کریں جب یہ سارے مصادر اور
خطوط اُردو و تمام ہو جائیں اسی قاعدے سے اوں مصادر یا وں کے عبارت
رنگین اُردو کی جس میں اونھیں مصادر و محوئے کے فعل آوین شاگرد فارسی
کراوین قادر قدیر کی مدد و خاص سے یقین ہے کہ طالب علم تھوڑے دنوں میں
فارسی عبارت عاری اور رنگین میرزا باد پر قادر ہو جائے اور وہ فارسی
لے لیکن اتنا التزام کرتے رہیں کہ جو سودہ اُردو میں فعل ملاوین اور فعل ملاوین
مصادر فارسی کو صرف کبیر پر مطابق صرف کبیر اور وں کے سن لیا کریں
تو اشتقاق پر کل صیفون اوں مصادر کے شاگرد کو قدر تکامل ہو جائے

مشفق من سلامت

الف مصادر	مضمون	ضمی سمری	ضمی بعد	حال
آمدن	مدت سے سماعت میں	آتا تھا	اور آیا تھا	اور آتا ہے
آوردن	کہ کچھ جدید معاش ڈاکہ اوپر ہاتھوں کی طرف	لاتا تھا	اور لایا تھا	اور لاتا ہے
آوردن	اور تھوڑے فتنے کو	زیادہ کرتا تھا	کیا تھا	اور زیادہ کرتا ہے
انہاں	بہت چاہ اور غار خون مسافروں سے	بھرتا تھا	اور بھرتے	اور بھرتا ہے
اندوختن	اور مال چوری اور رہبری کا	اکھٹا کرتا تھا	اکھٹا کیا تھا	اور اکھٹا کرتا ہے
اموختن	وقت طفلی سے فن چوری اور رہبری کا	سیکھتا تھا	سیکھا تھا	اور سیکھتا ہے
افروختن	اگل فتنے کی ہر طرف	روشن کرتا تھا	روشن کیا تھا	اور روشن کرتا ہے
آسختن	ہمیشہ رہنوں سے	ملتا تھا	اور ملتا تھا	اور ملتا ہے
اندوختن	اور مسافروں کے خون کو دیر اور تالاب میں	ڈالتا تھا	اور ڈالتے	اور ڈالتا ہے
افشان	گردیم وہ اس کی خاطر ظلم سے	جھڑتا تھا	اور جھڑتا تھا	اور جھڑتا ہے
انہاں	اور پیشہ تمام کو حلال	جانتا تھا	اور جانتا تھا	اور جانتا ہے
اندیشہ	اندوختن و خبیث اپنے کو طیب	اندیشہ کرتا تھا	اور اندیشہ کرتا تھا	اور اندیشہ کرتا ہے
ایکجختن	اور فتنہ خوبیدہ کو خواب سے	اوٹھاتا تھا	اور اوٹھاتا تھا	اور اوٹھاتا ہے
آوختن	سر مسافروں کے اوپر دروازے اپنے کے	لٹکاتا تھا	اور لٹکاتا تھا	اور لٹکاتا ہے
آشاید	اور خون مسافروں کا تلوار اپنی کو	پلاتا تھا	اور پلاتا تھا	اور پلاتا ہے
افروختن	اور سر تکبر کا اوپر سہمان کے	بلند کرتا تھا	اور بلند کیا تھا	اور بلند کرتا ہے

الف مصاد	مضمون	ماضی امری	ماضی بعید	حال
آرمین	اور اکثر بیچ دامان کوہ کے	آرام لیتا تھا	اور آرام لیتا تھا	اور آرام لیتا ہے
افگن	گھر امن دامان کوہ سے	گرتا تھا	اور گرتا تھا	اور گرتا ہے
اسود	اور رات کے وقت اوپر پہاڑ کے	آسودہ ہوتا تھا	اور آسودہ ہوتا تھا	اور آسودہ ہوتا ہے
آفرین	اور طسمنیا	پیدا کرتا تھا	اور پیدا کیا تھا	اور پیدا کرتا ہے
آرمون	ششیر اپنی کو بیچ خون مسافروں کے	آزما تھا	اور آزما تھا	اور آزما ہے
قرزین	ایسے گنہگار کو سوارِ رحمتِ جیم کے کون	بخشتا تھا	اور کسے بخشا تھا	اور کون بخشتا ہے

اور تدارک ایسے پر عاشر کا امن ت مفتے میں ہو گا واسطے تمہارے خیر و نفع کا تھوڑے لکھے ہوئے کو بہت جانے

شفیق بدل رفیق سلامت

الف مصاد	مضمون	ماضی امری	ماضی بعید	ماضی استمراری	مستقبل حال
بخشید	حاصل تھا کہ نے تسلی ان بیتا بوسی بخشی	اور بخشی	اور بخشی تھی	اور کبھی کوئی	اور نہ بخشے گا
پردن	اور غم دل ساتھ اس نگ کے	اور لگیا	اور لگیا تھا	اور کبھی کوئی	اور نہ لگے گا
بریدن	مصیبت غم کو دل سے ایسا	اور کاٹا	اور کاٹا تھا	اور کبھی کوئی	اور نہ کاٹے گا
باریدن	پر پڑنے او سکے سے باران	اور برسنا	اور برسنا تھا	اور کبھی	اور نہ برسے گا
بالیدن	مضمون او سے ایسا بدن	اور بڑھا	اور بڑھا تھا	اور کبھی	اور نہ بڑھے گا
برشتن	آنے او سکے نے شبنم نکالیا	اور بھنا	اور بھنا تھا	اور کبھی	اور نہ بھنے گا

۳۴

صدر الخیر

مضمون	پہلی	دویم	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی	ہفتمی
بستن	اور رستے غم کے لیے	بارے	اور بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
باختن	ناجید کی دل سے لے کر	ہرے	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
بوسیدن	مطالعہ خط لکھا تھا	چوما	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
بافتن	اور بارے دہلیت خوشی کا	بنا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
بودن	سمجھتے تھے یہ ایسا شو	سوا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے

قبلہ من سلامت

مضمون	پہلی	دویم	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی	ہفتمی
پختن	زار و نعل الملک ہر کارے	کایا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پیدن	یعنی زمین ہر کارے	ناپی	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پختن	حقیقت کی پیدائی کی	لیٹی	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پشتن	اور یہ ارادہ چل کر آیا	چھپایا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پشتن	فی حقیقت چلنا ہر کارے	پند کیا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پشتن	اور یہ تھوڑے اسیوں	للا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے
پشتن	اور مشورہ اونکا	نہ کیا	اور نہ بارے	کہہ دینا	روشنی	اور نہ بارے	اور نہ بارے

مضمون	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو
پیرین	اور ساتھ ساتھ بارت فریب دوسرے لوگوں کے	اور	اور	اور	اور
پوشیدن	بہر صورت لباس فریب اور دغا کا	پہنا	پہنا	پہنا	پہنا
پیرستن	اور اپنے تئیں بچہ اس لباس کے ایسا	اور	اور	اور	اور
پاشیدن	اور واسطے فی ارامی خلعت اور نہ بچہ ایسا	چھڑکا	چھڑکا	چھڑکا	چھڑکا
پیشیدن	غرض کہ دروغ اور باطل اور اس کے ایسا	پوچھا	پوچھا	پوچھا	پوچھا
پیشیدن	اور شب روز لباس اور اس کے ایسا	پوچھا	پوچھا	پوچھا	پوچھا
پیشیدن	اور شب روز لباس اور اس کے ایسا	پوچھا	پوچھا	پوچھا	پوچھا

موقوف ہونا ایسے آدمی کا سرکار سے بہتر

مشفق من سلامت

مضمون	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو
پہلو	لو کر تھارے گھوڑے تھارے کو بچہ گھیت غریبوں کے ایسا	دوریا	دوریا	دوریا	دوریا
پہلو	اگر اور فوج دشمن کے دور آتا آہ غریبوں کی فوج کے سر آتا آہ	دور	دور	دور	دور
پہلو	نور فوج غرض کہ جو کوئی خوش اور اس کے ایسا	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو
پہلو	اور اس کے ایسا	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو
پہلو	اور اس کے ایسا	پہلو	پہلو	پہلو	پہلو

کتاب	مضمون	نویس	نویس	نویس	نویس
پتیدن	دل ایسے آدمی کا خوف خدا سے شب و روز	تریا	کہ کبھی کوئی نہ تریا تھا	اور نہ تریا تھا	اور نہ تریا تھا
ترشید	جس کسینے بچہ حق خلاق کے جفا اور ایذا	ترشی	کہ کسینے ایسی تھی نہ ترشی تھی	اور نہ ترشی تھی	اور نہ ترشی تھی
تفسید	اور ظاہر ہے کسینے ہر مظلوم کا آہ گرم سے	گرم ہوا	کہ کبھی ایسا نہ گرم ہوا تھا	اور نہ گرم ہوا تھا	اور نہ گرم ہوا تھا
تندین	اگرچہ آہ مظلوم نے تانا بانا مثیل بکری کے ناپایدار	تنا	لیکن کسینے مطلک کسینے	اور نہ تنا تھا	اور نہ تنا تھا
تراوید	می حقیقہ دادرسی مظلوموں ایسی حسرت اور پرہیزگار کے	ٹپکی	کہ کبھی ہی بادل ایسی حسرت نکلی تھی	اور نہ ٹپکی تھی	اور نہ ٹپکی تھی

آرے شعر بر سر آہ مظلومان کہ ہنگام عاکرون اجابت از در حق بہر استقبال می آید

قبائلی سلامت

کتاب	مضمون	نویس	نویس	نویس	نویس
جستین	سناو خان سپاہی و اہلی کے قلعے کی ویران و مومن کے	کودا	ایک کوئی کبھی ایسا نہ کودا تھا	اور نہ کودا تھا	اور نہ کودا تھا
جستین	اور حرم و شہنشاہ سپاہ و ہونہ	و ہونہ	کہ کوئی کبھی نہ ہونہ تھی	اور نہ ہونہ تھی	اور نہ ہونہ تھی
جوشید	اور مقابلہ میں دشمنوں کے مانند دریا کے ایسا	جوشید	کہ کوئی ایسا جوشید نہ آیا تھا	اور نہ جوشید تھا	اور نہ جوشید تھا
جندید	اور سپاہ کے جگہ سے لا	لا	کہ کوئی ایسا سے نہ ہوا تھا	اور نہ لا تھا	اور نہ لا تھا

ایسا سپاہی قابل اضافت خواہ کے

مشفق من سلکم اللہ تعالیٰ

مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی	ہفتمی
چیدن	دل سے باغ و بہار سے	پہلے	کچھ	کچھ	کچھ	کچھ	کچھ
پشیدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
چکیدن	اور سچی کوٹش اور کین میں	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
چسپیدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
چریدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
چربیدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے

برخوردار من سلکم رہ

مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی	ہفتمی
خواندن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
خفتن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
خوردن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
خزیدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے
خروشیدن	پہلے اور پھر	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے	پہلے

مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
خوشید	شورچایا	پچایا	اور شور	کہ کسینے ایسا	نہ کبھی کوئی	شورچایا
خوشید	اقت چٹھی کے باغ میں جا کر	ٹلا	اور ٹلا	کہ کبھی نہ ایسا	نہ کوئی اتنا	ٹلا
خوشید	اور سیر باغ سے خوش ہو کر	ہنسا	اور ہنسا	کہ کوئی ایسا	نہ کوئی کبھی	ہنسا
خواند	اور جس سودے والے کو دیکھا او	بلایا	اور بلایا	کہ کسینے نہ بلایا	نہ کوئی ایسا	بلایا
خرید	اور جو سودا چاہا اوس سے	مول لیا	یہ مول لیا	کہ کبھی کسینے	نہ کوئی ایسا	مول لیا
خوشتن	تلف کرنا مال و زر کا ایسا	چاہا	اور چاہا	کہ کسینے نقصان	نہ کوئی ایسا	چاہا
خوشید	ایسی حرکتوں اوس کو خوردار	چھیدا	اور چھیدا	کہ کسینے ایسا	نہ کوئی ایسا	چھیدا
خلید	اور کانٹا اس نہج کا دل میں	چھیا	اور چھیا	کہ کبھی پائوین نہ کسی ایسا	نہ کوئی ایسا	چھیا
خارید	ایسا کام جسے کیا بیشک اوس سے	کھجلیا	اور کھجلیا	کہ کسینے ایسا	نہ کوئی کبھی	کھجلیا

غریب پر ور عادل زمان سلامت

مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
دشتن	داروغہ باور چنانہ خاص نے	رکھی	اور رکھی	کہ کسینے	نہ کوئی ایسی	رکھی
دشتن	ایسی ہوشیاری	جانی	اور جانی	کہ کسینے ایسی کبھی	نہ کوئی ایسی	جانی
دشتن	اور نیک اور بد بخت کا ستہ	دیتا کیا	اور دیتا	کہ کسینے کبھی نہ	نہ کوئی کبھی ایسا	دیتا

سجدا	مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
دیدن	اور تون بڑا کا اونے لکھوں سے دیکھا	دیکھا	دیکھا تھا	دیکھا تھا	دیکھا تھا	دیکھا تھا	دیکھا تھا
داون	غرض کہ ہر قسم کے کھانا پکانے کی اوس سنے ایسی داد	دی	اور دی	ندی تھی	دیتا تھا	ندی تھی	ندی تھی
وزوین	اور کبھی سنے کچھ اوس میں سے	نہ چرایا	نہ چرایا	اور نہ لگے کبھی	اور نہ خرتا	اور نہ خرتا	اور نہ خرتا
دویدن	اور کار سرکار میں ساتھ دل جان کے خوشی سے	دورا	اور دورا	اور نہ دورا	اور نہ دورا	اور نہ دورا	اور نہ دورا
دوسیدن	غرض کہ نہ خرمندی اور نہ ہنرندی کا اوس کے ہر دل و نام میں	اوگا	اوگا تھا	اوگا تھا	اوگا تھا	اوگا تھا	اوگا تھا
دوسیدن	بلکہ اوسے ہنرندی ہنرندی ہر شخص کے کان میں	چھونکا	چھونکا تھا	چھونکا تھا	چھونکا تھا	چھونکا تھا	چھونکا تھا
دریدن	اور ہاتھ نہ ہنرندی اوس کے گریبان عقل ہر دانا کا بے تکلف	پھاڑا	پھاڑا تھا	پھاڑا تھا	پھاڑا تھا	پھاڑا تھا	پھاڑا تھا
دشیدن	بچ بچ نہ ہنرندی ہنرندی شاہ اوی قدر کا ایسا	چکا	اور چکا	اور چکا تھا	اور چکا تھا	اور چکا تھا	اور چکا تھا
دوختن	اور دوسری ہنرندی اوس کے یہ کہ کوئی ایسا عہد	سیا	سیا تھا	سیا تھا	سیا تھا	سیا تھا	سیا تھا
دوشتن	اور اونی ہنرندی یہ ہے کہ رکھنی کا یہ کادو دم اوسے	دوبا	اور دوبا	اور دوبا تھا	اور دوبا تھا	اور دوبا تھا	اور دوبا تھا

یہ آدمی کی قدر ضرور ہے جب تمہا عرض کیا

مشفق من سلامت

سجدا	مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
رفتن	یاد ہماری تھا کہ دل سے	پہلی	پہلی تھا	پہلی تھا	پہلی تھا	پہلی تھا	پہلی تھا

اصول عجیبہ

نہ

مضمون	پہلی نظر	دوسری نظر	تیسری نظر	چوتھی نظر	پانچویں نظر
رسید	سچے جانے تھارے کوئی	نہ پہونچا	اور نہ پہونچا تھا	اور نہ پہونچا تھا	اور نہ پہونچا تھا
رستمن	اور ہماری زمین دل میں پودھا	جما	اور جما	اور جما	اور جما
رستمن	اور خیال تھا ایکدم سیر دل سے	نچھوٹا	اور نہ چھوٹا تھا	اور نہ چھوٹا تھا	اور نہ چھوٹا تھا
رستمن	آنکھوں میری نے بغیر تھا	گرایا	اور گرایا	اور گرایا	اور گرایا
روید	اگر تھارے پاس ہویتا خون دل کا	چیز میں دل	اور ایسا کہ کوئی تخم ایسا	اور ایسا کہ کوئی تخم ایسا	اور ایسا کہ کوئی تخم ایسا
رستمن	اور بغیر تھا دل میرا خوب	بھاگا	اور بھاگا	اور بھاگا	اور بھاگا
رقصید	اور چہرہ تھاری کے دل میرا	ناچا	اور ناچا	اور ناچا	اور ناچا
رفتن	عزض کنج یاد تھاری کے	جھارا	اور جھارا	اور جھارا	اور جھارا

مہربان من سلامت

مضمون	پہلی نظر	دوسری نظر	تیسری نظر	چوتھی نظر	پانچویں نظر
زردن	بچ عیب کے آیا کہ نوکر تھارے	مارا	اور مارا	اور مارا	اور مارا
زردن	بہر کیف چپ رہنا تھارا	نہ دیا	اور نہ دیا	اور نہ دیا	اور نہ دیا
زردن	دقیقت نوکر تھارا بچ	جیا	اور جیا	اور جیا	اور جیا

مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی
کسی نے ایسا ایسا جیسا کہ اور کھانا نہ بنا	نہ بنا	نہ کھانا	نہ کھانا	نہ کھانا	نہ کھانا	نہ کھانا
لیکن سب کوئی نہ کھانا کھا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا
نور کوئی نہ کھانا کھا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا	اور کھانا

اگر موقوف نہ کرتے دل میرے سے یہ رنگار کبھی نہ چھوٹتا باقی خیریت

مہربان من سلامت

مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی
تمہاری محبت نے میرے دل میں کچھ	اور بنایا	اور بنایا	اور بنایا	اور بنایا	اور بنایا	اور بنایا
الکھون میری بیجا و تمہاری	سوئے	اور سوئے	اور سوئے	اور سوئے	اور سوئے	اور سوئے
بیشمار آنسوؤں میں میرے کو	اور گایا	اور گایا	اور گایا	اور گایا	اور گایا	اور گایا
اور زبان میری کا تو تعریف تمہاری کا	اور تعریف کی	اور تعریف کی	اور تعریف کی	اور تعریف کی	اور تعریف کی	اور تعریف کی
اور اس خوبی کے ساتھ	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
اور میرے کو بیجا و تمہاری کے ایسا کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
میرے اپنے نظا میں ایسا کھاتا کہ اگر تم کچھ	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
تمہاری تمہاری طریق فرمایا اور اور	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
مہربان من سلامت	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
اور لیتا تو اور اور مہربان من سلامت	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا
الکھنے سے تمہارے دل میں بہت	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا

غریب پرور سلامت

مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	ششمی
کوئی مثل پہناؤ غایت فرما ہمارا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا	اور کھاتا

فهرمان من سلامت

موا سے ترقی تمھاری کے دوسری تھی الحجہ مدرسہ عالمین کہ سب قبول ہوئی زیادہ خیریت

مبارک	نصیر	خلق	بیت	تجدید	انگاری	عقل	مال
-------	------	-----	-----	-------	--------	-----	-----

عین مجہ	نوں	پندرہ	بیس	تیرہ	دس	سی	چوبیس
غلطی نہ	دل میرا بیچارہ کی سینے میں	اوٹا	اور لوٹا	کہ کوئی اس سے	کہ کوئی لوٹتا تھا نہ لوٹیکا	نہ لوٹا	کند

لیکن تعجب ہے کہ لوگ اپنے دل میں اس کا اثر تمھارے دل میں نہیں ہوتا اور تم کو ہمارے پاس نہیں لاتا اور اسلام

غریب پرور سلامت

مصادر	مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
فرمود	مضمون ہمارا تھا احسان ایسا	فرمایا	اور فرمایا	کہ قبا کا یہ تھا	نفرات تھے	نفرات تھے	نفرات تھے
فرستاد	یعنی مضمون ایسا سر فرازا خوشی کا	بھیجا	اور بھیجا	کہ نہ بھیجا تھا	بھیجا تھا	بھیجا تھا	بھیجا تھا
فرو دون	اوس کے آنسو خوشی اور خوشی کے	برہی	اور برہی	کہ نہ برہی تھا	برہی تھا	برہی تھا	برہی تھا
فہمید	اگرچہ قدر اس احسان کی	سمجھی	اور نہ سمجھی	سمجھی تھی	اور نہ سمجھی تھی	سمجھی تھی	سمجھی تھی
فرسود	لیکن ان شیخ گراڑا کی اوی	گھسی	اور گھسی	کہ نہ گھسی تھا	گھسی تھا	گھسی تھا	گھسی تھا
نفتن	مضمون کی اس بی طبیعت ایسی	نفتن	اور نہ نفتن	نفتن تھی	اور نہ نفتن تھی	نفتن تھی	نفتن تھی
فروختن	عزیز کے سماع جان کو دل	بیجا	اور بیجا	کہ نہ بیجا تھا	بیجا تھا	بیجا تھا	بیجا تھا
فتاد	اور محبت غیری کی دل میرے ایسی گری	گری	اور گری	کہ نہ گری تھا	گری تھا	گری تھا	گری تھا

مہربان من سلامت

مصادر	مضمون	پہلی	دوئی	تیسری	چوتھی	پنجمی	حال
کردن	فتح خان کو تمھارے بڑا فدا	کیا	اور کیا	کہ نہ کیا تھا	کیا تھا	کیا تھا	کیا تھا
شہتن	اپنے حق میں تخم بدی کا	بویا	اور بویا	کہ نہ بویا تھا	بویا تھا	بویا تھا	بویا تھا
کشید	اور کمان دشمنی کی	کھینچی	اور کھینچی	کہ نہ کھینچی تھا	کھینچی تھا	کھینچی تھا	کھینچی تھا
کندین	اور بنیاد دوستی کی	کھودی	اور کھودی	کہ نہ کھودی تھا	کھودی تھا	کھودی تھا	کھودی تھا

صوفی عجبیہ	مصادر	مضمون	پیش	پیش	پیش	پیش	پیش	پیش	پیش
کاف	کوفتن	اور تپڑ سے سینہ دوستی کو	کوتا	کوتی	کوتی	کوتی	کوتی	کوتی	کوتی
کاویدن	کوشیدن	اور بڑا خاص اور دوستی کی	کریدی	کوشش	کوشش	کوشش	کوشش	کوشش	کوشش
کشتن	کشاوون	اور پنج بجائی اپنی کے	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن
کشاوون	کشاوون	خلاصہ یکساں ایسے ہمارا کو جان	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن
کشاوون	کشاوون	اور ہاتھ لگ کر اوس غریب پر	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن
کشاوون	کشاوون	اور اس غم سے بدن میرا	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن	کشتن

مشتق من سلامت

[illegible]

مضمون	پانچویں	چوتھی	تیسری	دوسری	پہلی	حال
کمزورین	تھوڑی محبت میرے دل نے ایسا قبول کیا	نہیں	کہ کسی کوئی چیز میرے دل نے قبول کی تھی	نہیں	نہیں	نہیں
کمزورین	بغیر تھوڑے گھر بن میرے نے جان میری کو ایسا	کاٹا	اور کاٹا نہ کاٹا تھا	کہ کسی ایسا نہ کوئی کبھی کاٹتا تھا	نہیں	نہیں
کمزورین	کہ جان میرے گھر وں میرے کو	چھوڑا	اور چھوڑا نہ چھوڑا تھا	کہ کسی ایسا نہ کوئی کبھی چھوڑتا تھا	نہیں	نہیں
کمزورین	اور غم جدائی نے دل سے	ستھیں کیا	اور ستھیں کیا	کہ کسی ایسا نہ کوئی کبھی ستھیں کرنا تھا	نہیں	نہیں
کمزورین	کطرف قرار کے ایک لمحہ	میل کیا	میل کیا	اور نہ میل کرتا تھا	نہیں	نہیں
کمزورین	یہ حال لکھا جو تھوڑا سا	کہا	اور کہا نہ کہا تھا	کہ کسی ایسا نہ کوئی کبھی کہتا تھا	نہیں	نہیں

مہربان من سلامت

مضمون	پانچویں	چوتھی	تیسری	دوسری	پہلی	حال
کمزورین	زبان میری کبھی کسی سے	نہیں	اور نہ کبھی	اور نہ کبھی	اور نہ کبھی	اور نہ کبھی
کمزورین	کس واسطے کہ دل میرا جھوٹ	کانپا	اور کانپا نہ کانپا تھا	کہ کوئی ایسا نہ کانپتا تھا	نہیں	نہیں
کمزورین	اور کہ قدم میرا جو ٹھہر جگہ میں	نہیں	نہیں	نہیں	نہیں	نہیں
کمزورین	اور پالہ چھوٹا بولیکا کبھی بان	نہ چاٹا	نہ چاٹا	نہ چاٹتا تھا	نہیں	نہیں

مشفق من سلامت

مضمون	پانچویں	چوتھی	تیسری	دوسری	پہلی	حال
کمزورین	دل میرا جو جدائی تھی کر گیا	رہا	اور رہا نہ رہا تھا	کہ کوئی ایسا نہ کوئی ایسا رہتا تھا	نہیں	نہیں

مصادر	مضمون	پہلی طاق	پہلی چوٹی	دوئم	تیسرے	چوتھے	پنجمے
مالکین	اور از پرندگی اپنی کہ ہاتھ فوسکا	ملا	اور ملا	سے	کہ کسینے ایسا	نہ کوئی کبھی	نہ کوئی کبھی
مردن	اور سچ یاد تھاری اپنی جان سے	ما	اور مرا	سے	کہ کوئی ایسا	نہ کوئی کبھی	نہ کوئی کبھی
مالکین	اور از ملکلی افسوس کی غم جدائی میں	چوسی	اور چوسی	سے	کہ کسینے ایسی	نہ کوئی کبھی	نہ کوئی کبھی

مهربان من سلامت

[illegible]

مہربان من سلامت

باب اول

مصدر	مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پانچویں
وزیرین	یہ بڑا دوستی تمھاری کے ایسی ہو غرضی کی	جلی	اور جلی	کسی بلغمین کبھی جلی تھی	جلیگی	جلیگی
وزیرین	اور سیر دل نے پونچنا اور جگہ کا ایسا قبول کیا	قبول کیا	قبول کیا	قبول کیا	قبول کیا	قبول کیا

مشفق من سلامت

باب دوم

مصدر	مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پانچویں
ہر سید	دل میرا جہاں تمھاری سے ایسا ہر سان ہوا	ہر سان ہوا	ہر سان ہوا	ہر سان ہوا	ہر سان ہوا	ہر سان ہوا

مہربان من سلامت

باب تیسری

مصدر	مضمون	پہلی	دوسری	تیسری	چوتھی	پانچویں
یا فتن	دل میرے ہے تجھ جیت تمھاری کے زندگی ہمیشہ کی	پانی	اور پانی	کے پانی تھی	پانی	پانی

خاتمہ طبع طبع ہر طبع رختہ خامہ ہاں رکتا شاعر غرا جو جہ محمد کجی حیا خلف شرف شندہ

اصول عجیبہ حمد کے کب فہم ناقص انسان میں آئیں جب دل مقبول عرفانک حق فوق فرامین

صلی اللہ علیہ وسلم خیر خلقہ محمد وآلہ وصحابہ جمعین کے ایوم الدین بعد اسکے پوشیدہ

نہ ہے کہ رسالہ غریبہ حصول عجیبہ فیض کسب جناب نشستی

نولکشتہ واقع کانپور میں اہتمام لالہ شیش دیال

منصوبہ بالمال سہ ماہ جون ۱۸۸۷ء

پرتو خوش ہر اہل طبع ہوا

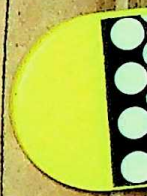
۴۸

۱۲

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

وآله الطيبين الطاهرين
السلامة والبركة
والخير واليمن والبركات
والرحمة والفضل
والعزة والمجد والكرام
والجلال والجليل والجليل

كتبه آية الله العظمى
الميرزا محمد باقر
المرعشي نجفي
القمي

188

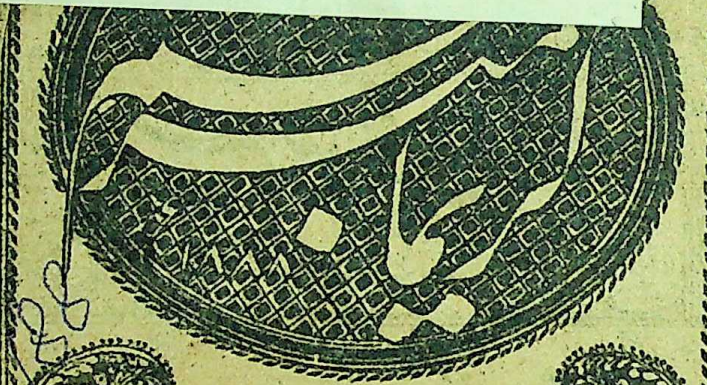
उर्दू संग्रह

पुस्तक का नाम .. करीमा मुहजिमा ..

लेखक .. कलबदीन अहमद ..

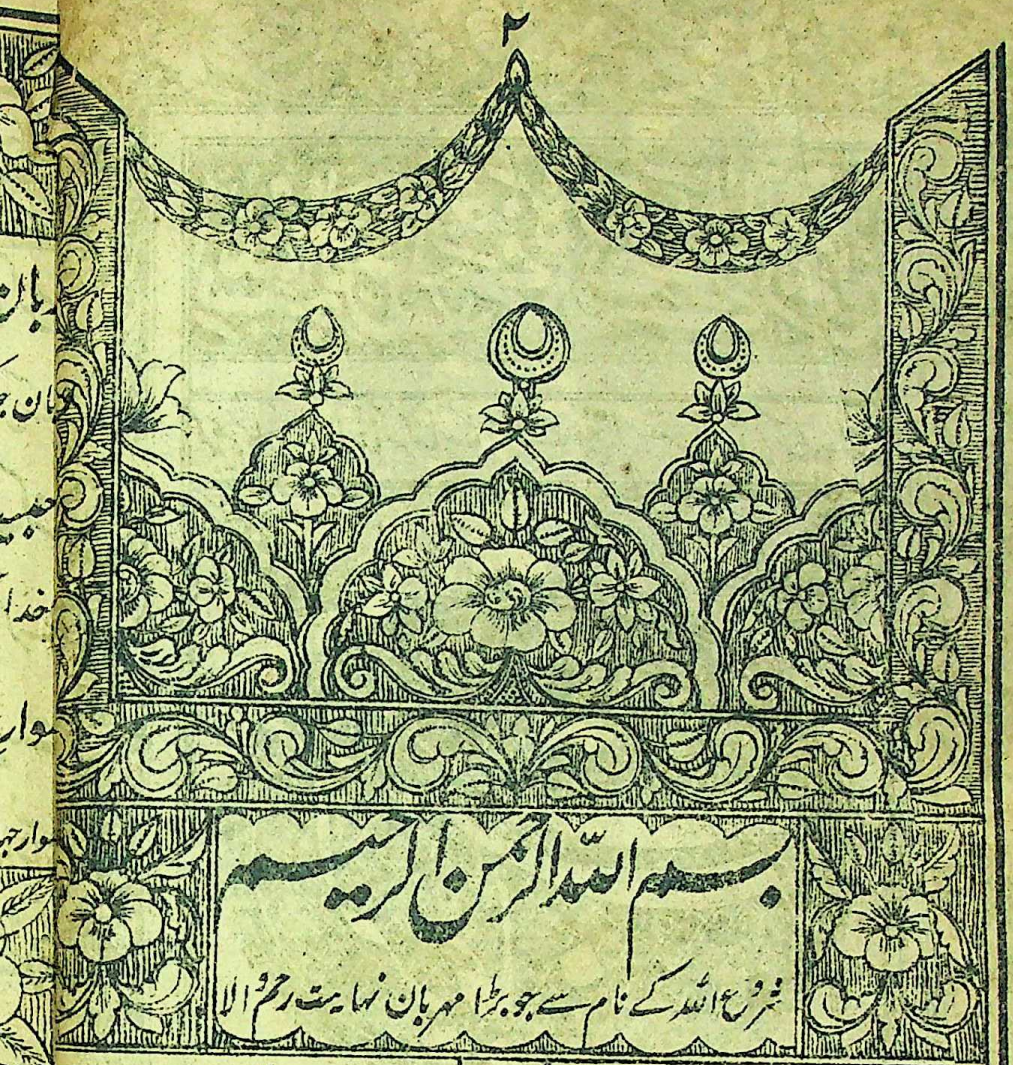
प्रकाशन वर्ष .. 1897 ..

भागत संख्या .. 188 ..

بایستام ابوالحسنات قطب الدین احمد باردوم ماه محرم سنه ۱۳۱۷

مطبعہ دارالکتاب و نفاذ
کلیفہ آباد لاہور

فروع اللہ کے نام سے جو بڑا مہربان نہایت رحم والا

کہ ہستم اسیر کمنہ پہل
کہ میں بھجن قیدی کمنہ حرص کیر
توئی عاصیانرا خطا بخش و برہمہ
تو ہی ہو گنگار و گنگا بخش والا اور بیشہ
خطا در گزار و صوابم
گناہ معاف کر اور سید ہی راہ ہکود

اگر یا بہ بخشای بر حال ما
اے کریم بخشش کر ہمارے حال پر
نہدایم غیر از تو فریاد رس
اسین ہے سوائے کوئی فریاد کا پہنچو والا
انگہدار مارا راہ خطا
بچا ہکو ٹیخہ سی راہ سے

درشنای پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم

تریف میں پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم کے

شنای محمدؐ ہو دلیپسندیر

تریف محمد صلی اللہ علیہ وسلم کی ہو دلی کو پسند

کہ عرش مجید شش ہو دستک

اس واسطے کہ عرش بلند اذکا تکیہ گاہ ہو

کہ بگذشت از قصر نیلی رواق

گذرے مکان نیلی چہت العیسیٰ سمان سے

ببان تابو و دروان جای گیر

ہو ان جتنا کہ ہے منہ میں قائم

حبیب خدا شرف انبیا

خدا کے پیار سے سب بنیوں سے اچھے

سوار جہانگیر یکران براق

سوار جہان کے لینے والے ایک قدم براق سے

خطاب نفس

خطاب اپنے نفس سے

مزان تو از حال طفلی نکشت

مگر مزان تیرے سے لڑا کین نہ گیا

ومی بامصاح نہ پیر داختی

ایک دم نیسکی میں نہ مشغول ہوا

سپاش امین از بازی روزگار

بے خوف نہ رہا دش زمانہ سے

پہل سال عمر عزیزت گذشت

رہا کیس برس عمر عزیز تیری کے گذرے

وہ بہرہ با ہوا و ہوس ساختی

لا اور بیشہ خواہش نفس میں بھسار دیا

نہیں یہ برسم ناپائدار

ہم کو دکھ دے کہ برسم ناپائدار کا

در مدح کرم

تعریف بخشش مین

ولا هر که نه با دشخوان کرم

اے دل جسنو بچھایا دسترخوان کرم کا

کرم نامدار جہانت کند

بخشش نامور جہان مین تنکو کرے

وسائی کرم در جہان کائنیت

سوائے کرم کے جہان مین کوئی کائنیت

کرم مایہ شادمانے بود

کرم سبب خوشی کا ہوتا ہو

دل عالمی از کرم تازہ دم

دل سارے عالم کا کرم سے خوش رہے

ہمہ وقت شود کرم مستقیم

ہر وقت رہے کرم پر قائم

بشد نامدار جہان کرم

وہ ہونا نامور جہان مین سامان بخشش

کرم کامگار امانت

بخشش مقصد و پناہ کا تنکو کرے

وزین کرم تر میج بازار غیسلنا

اور بازار کرم سے نازدرونی مین کوئی بازار غیسلنا

کرم حاصل زندگانی

کرم حاصل زندگی کا ہوتا ہے

جہان راز بخشش سراو از

جہان مین بخشش سے مشہور

کہ ہست آفرینندہ جان اگر

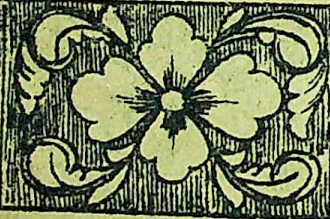
اسو ہو کہ خدا بھی سب کے حال پر کرم کرنا کرتا

در صفت سخاوت

تعریف سخاوت مین

کہ مر د از سخاوت شود نجات یار
 اسواسطے کہ آدمی سخاوت صاحب قبال ہوتا ہو
 درت لطف و سخاوت میر باش
 ولایت مہربانی اور سخاوت میں حاکم رہ
 سخاوت بود پیشہ مقبلان
 سخاوت طریقہ مقبولون کا ہے
 سخاوت عیش و ہمارا دوست
 سخاوت سب درون کی دوا ہو
 کہ گوئے ہی از سخاوت برے
 اسواسطے کہ سخاوت میں سب طرح کی بہتری ہو

سخاوت کند نیکیخت خست یار
 کہ نیکیخت ہر وہی سخاوت اختیار کرتا ہو
 لطف و سخاوت جہانگیر باش
 مہربانی اور سخاوت سے جہان پر قبضہ کر لے
 سخاوت بود کار صاحب دلاں
 جولو کہ سخاوت کام صاحب دلون کا ہے
 سخاوت مس عیب را کیست
 دنی بانی سخاوت سب عیبون کی کیمیا ہو
 نشو تا توان از سخاوت بے
 ہوتا سہاں تک ممکن ہو سخاوت کو چھوڑ

در مذمت بخیل

بخیل کی بڑائی میں

و اقبال بشد غلام بخیل
 اور اقبال بخیل کا غلام ہو
 و گرتا بعشش ربع مسکون بود
 اور تمام دنیا بھی اسکی تابعدار ہو

ان اگر چہ سرخ گرد و بکام بخیل
 کہ پر کم کر آکر آسمان موافق مراد بخیل کام کرے
 و گرتا بعشش گنج قارون بود
 و راد کے قبضہ میں خزانہ قارون بھی ہو

نیز نہ بخیل آنکہ ہامش بری

پھر بھی بخیل اس لائق نہیں تو اسکا نام لو

مکن التفاتے ہمال بخیل

ہرگز خیال نہ کر بخیل کے مال پر

بخیل اگر بود ز اہد برب

بخیل اگرچہ دریا اور جنگل میں عبادت کرتا

بخیل اگرچہ باشد تو انگر مال

بخیل لاکھ کچھ روپیہ والا ہو

سحیان ز اموال برمی خورد

سختی اپنے مال سے فائدہ اٹھاتے ہیں

و اگر روزگار شش کند چاکر

اگرچہ ایک زمانہ اوسکا سلا

میر نام مال و مستان بخیل

اور کبھی بخیل کے مال و متاع کا نام نہ

بہشتی نہ باشد حکم

جنتی نہیں سلفی حدیث شریف کو

بخواری چو مفلس خور و گوشا

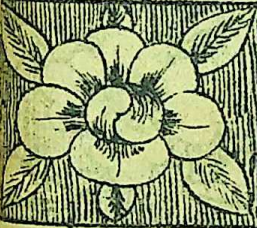
مگر مانند مفلسوں کے ہمیشہ ذلیل رہا

بخیلان غم سیم و زرمی

بخیل بے پیہا بشری کا غم ہی کھایا کرتے

در صفت تواضع

تعریف عجز و انکسار میں

شو جنتی دنیا ترا دوستی

تو تمام عالم تجھ کو دوست رکھے

کہ از مہر پر تو بود ماہی

ایسا سطل کہ چاند سورج سے روشنی

ولا کر تواضع کنی اختیار

اے دل اگر تو عاجزی اختیار کرے

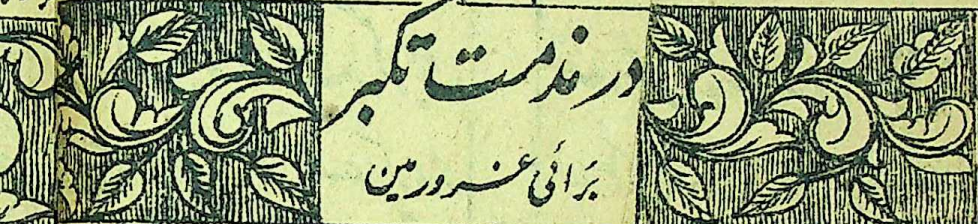
تو تواضع زیادت کند جاہا

عاجزی آدمی کے رتبہ کو زیادہ کرتی ہے

اگر کسی کو وضع بود مایہ دوستی
 عاجزی سبب دوستی کا ہوتا ہو
 تو وضع کند مرد را سرسرا
 نام نہ عاجزی آدمی کو سر بلند کرتی ہے
 تو وضع کند ہر کہ ہست آدمی
 شریف کو آدمی ہو وہی عاجزی اختیار کرتا ہو
 تو وضع کند ہوشمند گزین
 ہوشیار کا عاجزی کو عقلمند پسند کرتا ہو
 تو وضع بود و حرمت افزائی
 رتے میں عاجزی تیری آبرو کو بڑھائے گی
 وضع کلید درخت است
 عاجزی دروازہ بہشت کی کنبی ہو
 و تاسی را کہ گردنکشی در سرست
 کہ جو شخص سردار و حاکم ہو
 و ماہی را کہ عادت تو وضع بود
 ہونے کی عادت ہو

کہ عالی بود پایہ دوستی
 اس واسطے کہ رتہ دوستی کا بلند ہو
 تو وضع بود مرد را سرسرا
 سردار و ماہی کا عاجزی نفا ہو
 نزدیک مردم بجز مردی
 نہیں زیبا ہو آدمی کو سوا مرد کے
 نہد شاخ پر میوہ سر بر زمین
 اس واسطے کہ اعلیٰ میں میوہ ہوتا ہو ہی سر پر گائی ہو
 کند در بہشت برین جای تو
 بہشت میں تجھے پونچھائے گی
 سر از آبی و جاہ راز نیت است
 سرداری اور مرتبے کی نیت ہو
 تو وضع از ویافتن خوشتر است
 اوس سے عاجزی کا ہونا بہت اچھا ہو
 ز جاہ و جلالش تمتع بود
 وہ عزت آبرو سے رہے

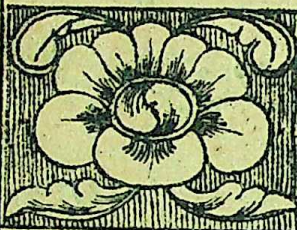
تواضع غریزت کدور جہان
عاجزی صاحب عزت کے تجھ کو جہان میں
تواضع مدار از خالق و ربیع
عاجزی سبکے ساتھ کیا نہ
گدا اگر تواضع کند خوی او
جو محتاج کرے او سکی تو عادت ہی
عاجزی سرداروں سے ہمیں خوب ہو

تکبر مکن زینہارای پسر
عسر در نہ کر اے لڑکے
تکبر زوانا بود ناپسند
غور عتلمند سے نہایت ناپسند
تکبر بود عادت جاہلان
عسر در جاہلون کی عادت ہے
تکبر سزا زیل را خوار کرد
شیطان کو غور ہی نے خواب کیا
کہ روزی زوشش درانی بسنی
اس بے لگا کین غور کے ماتھ سے بہت فائدہ
غریب آید ایمعنی از ہوش شو شمع
بڑا تعجب ہے جو عاقل غور کو چلیں
تکبر نیاید ز صاحب دلائل
صاحب دل ہرگز غور نہیں کر جو صاحب
بزنندان لعنت گرفتار کسی
قید خانہ لعنت میں دائم الجس جو شمشیر

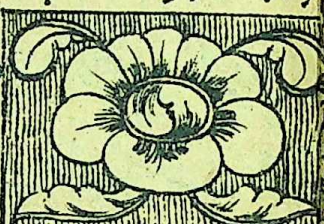
مہر شش پر غور از تصور بود
 او سکو خیال ہمیشہ غور کار ہے
 تکبر بود اصل بد گوہری
 غرور جڑ بد ذاتی کی ہے
 خطا میکنی و خطا یکنے
 خطا کرتا ہے بڑا کرتا ہے

چون کسی اکہ خصلت تکبر بود
 شخص کی عادت غور کی ہو
 بر بود مایہ مدبری
 بد سبب بد بختی کا ہوتا ہو
 جو دانی تکبر خیرا یکنی
 تو جانتا ہو کہ غور بڑا ہے پھر کیوں کرتا ہے

وفضیلت علم

بیان فضیلت علم کا

نہ از حشمت و جاہ و مال و منال
 نہ دولت اور مال و متاع دنیا کو
 کہ بی علم نہ توان خدا را شناخت
 اس واسطے کہ معرفت خدا کی بغیر علم کے حاصل نہیں ہوتی
 کہ گرم ست پیوستہ بازار علم
 کہ بازار علم کا ہمیشہ رونق رہتا ہو
 طلب کردن علم کرد خستہ یار
 اوسے نے پڑھنا اختیار کیا

یہ سنی آدم از علم یابد کمال
 بہت ظہور آدمی کا کمال علم سے ہے
 ہوشم جو شمع از پی علم باید گداخت
 غور کا جیسے ہو کہ واسطے تحصیل علم کے آپوش شمع کی گائے
 دلالت و مند باشد طلبکار علم
 کہ جو صاحب عقل ہے وہی پڑھتا ہو
 اگر فنا کسی کہ شد در ازل خستہ یار
 جس شخص کو ازل سے صاحب نصیب ہوا

<p>طلب کردن علم شد بر تو فرض طلب کرنا علم کا تجھ پر فرض ہو برو دین علم گیر استوار جا اور دامن علم کا مضبوط پکڑ میاں موزجہ علم گر عاقلی اگر تجھ کو عقل ہے تو سوا علم کے کچھ نہ ترا علم در دین و دنیا تمام تجھ کو علم دین و دنیا میں کفایت کریگا</p>	<p>و گرد چاہست از پیش قطع اگر دین میں حاصل نہ تو واجب ہر سطر عتد کہ علمت رساند بدارست ایسا واسطے کہ علم تجھ کو بہشت میں پہونکائے جاہل کہ بی علم بودن بود غافل اس سبب سے کہ بی علم رہنا بڑی غفلت جاہل کہ کار تو از علم گیر و نظام سب کام تیرے علم کی بدولت درست ہوتا ہے</p>
---	---

اور اقتناع از صحبت جاہلان

بیان ممانعت صحبت جاہلون میں

<p>ولا اگر خسرو مندی و ہوشیار اسے دل اگر تو عقلمند اور ہوشیار ہو نہ جاہل گر نیرندہ چون تیر باش جاہل سے ایسا بھاگ جیسا کہ تیر تراژ و اگر بود یار غبار تیرا اگر ہنر و ہا بڑا یار ہو</p>	<p>مکن صحبت جاہلان حتی نہ جا ہرگز صحبت جاہلون کی اختیاب جاہل نیامیختہ چون شکر شیر باش مثل مثل شیر و شکر ازان بہ کہ جاہل بود و غمگ اس سے بہتر کہ جاہل تیرا دوست ہو</p>
--	--

طع اگر خصم جان تو عاقل بود
ہر ستر غنم تیرا دشمن جان کا ہو

تو جو جاہل کسی در جہان نیست
چون جاہل سا کوئی دنیا میں ذلیل نہیں ہے

جاہل نیاید جز افعال بد
غفلت جاہل سے سوا بدی کر کوئی کام اچھا نہ ہوگا

نظام انجام جاہل جہنم بود
جاہل کو دوزخ ہے

جاہلان پر ربر
جاہلون کا سرسولی پر چڑھے تو بہتر

جاہل خدر کر دن اولی بود
جاہل سے پرہیز اور کنارہ کرنا اچھا ہو

بہ از دوستداری کہ جاہل بود
تو بھی دوست جاہل سے بہتر ہے

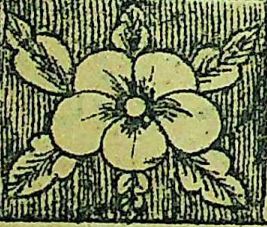
کہ نادان تر از جاہلی کا نیست
اس واسطے کہ جاہل سے زیادہ کوئی نادان نہیں

وزن و شنو کس جز اقوال بد
اول اس سے کوئی شخص سو ابرویات کا اچھوت نہ ہوگا

کہ جاہل نکو عاقبت کم بود
اس واسطے کہ جاہل کی نیک عاقبت کم ہوتی ہے

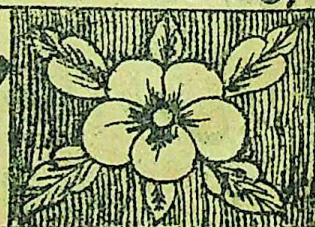
کہ جاہل بخواری گرفتار بہ
اور جاہل ہمیشہ ذلت میں گرفتار رہتا ہے

کز ونگ دنیا و عقبی بود
اوسکی دنیا اور عاقبت دونوں خراب ہیں

در صفت عدل

تعریف انصاف میں

چرا بر نیاری سرخجام داد
پھر انصاف کیون نہیں کرتا

چو ایزد و ترا این ہمہ کام داد
جبکہ اللہ نے تجھ کو سب مقصد بخشے ہیں

چو عدل ست پیرایہ خسروی

جبکہ انصاف سے رونق سلطنت ہو

ترا مملکت پاداری کن

تیری پادشاہت ہمیشہ قائم رہے

چونوشیران عدل کردختیار

چونوشیران نے عدل اختیار کیا

ز تاثر عدلست آرام ملک

تاثر عدل سے ملک قائم رہتا ہو

جہان ابا انصاف آباد

جہان کو انصاف سے آباد رکھ

جہان را بہ از عدل عمار نیست

جہان کا آباد کرنا الا عدل سے بہتر کوئی نہیں

ترارین بہ خسر چہ حاصل بود

بچھ کو اس سے بہتر کیا حاصل ہوگا

اگر خواہی از نیکبختی نشان

جو چاہتا ہو کہ سب تجھ کو نیک بخت کہیں

چرا عدل اول نداری قوی

پھر انصاف پر کیوں نہیں مستعد رہتا

اگر عدلست دستیار کی کن

اگر انصاف مددگار رہے

کنون نام نیک ست نہ و یادگار

اب تک اوسکا نام نیک باقی ہے

کہ از عدل حاصل شود کام ملک

عدل سے سب کام سلطنت کے بنتے ہیں

دل اہل انصاف را شاد

دل سرباد یوں کا خوش رکھ

کہ بالا تر از معدلت کار نیست

انصاف کرنے سے بہتر کوئی کام نہیں

کہ نامت شہنشاہ عادل بود

کہ نام تیرا بادشاہ عادل ہوگا

در ظلم بندی براہل جہان

تو کسی پر ظلم نہ کر

رعایت دریغ از رعیت مدار

مراد دل داد خوانان برابر

رعایا سے ساوک میں دریغ نہ کر

در خدمت ظلم
بیان برائی ظلم کا

چوستان خرم ز باد خزان

جیسے ہر باغ خزان کی ہوا سے

کہ خورشید ملکیت نیا بزرگ

آفتاب سلطنت کبھی زوال نہ پائے گا

برآورد از اہل عالم فغان

سارا جہان تجھ کو بددعا کریگا

زند سوزا و شعلہ در آب و گل

تو ادسکی آہ تمام عالم جلا دینی ہو

بہندیش آخر ز تنگی گو

تنگی قہر سے ڈرتا رہ

زود و دل خلق غافل مہار

مظلوموں کی آہ سے غافل نہ ہو

خرابی ز بیدار پسند جہان

ظلم سے جہان ایسا خراب ہوتا ہو

مدہ رخصت ظلم در پیچ حال

کسی وقت ظلم کا خیال بھی نہ کر

کسی کا تش ظلم نہ دور جہان

جس شخص نے ظلم کی آگ سے جہان کو جلا یا

شکمش کر آہ ہے برآورد ز دل

مظلوم جب دل سے آہ کرتا ہے

مکن بر ضعیفان بیچارہ زو

غریب بیچاروں پر کبھی ظلم نہ کر

بازار مظلوم مائل مہار

مظلوم کے ستارے کا کبھی خیال نہ کر

مکن مردم آزاری ای تندی
 ہرگز مردم آزاری اسے بے عقل نہ کر
 ستم خیریت ان مسکین مکن
 ہرگز ظلم غریب مسکین پر نہ کر

کہ ناگہ رسد بر تو قہر خدای
 نہیں تو یکایک قہر خدا میں گرفتار ہو جاوے گا
 کہ ظالم بد و زرخ رود بی سخن
 اس واسطے کہ ظالم دوزخ میں بیشک ڈالا جائے گا

در صفت قناعت

تعریف قناعت کی

ولا کر قناعت بدست آوری
 اسے دل جو تو قناعت کرے
 اگر تنگ دستی سخی منال
 اگر تو غفلت ہے تو تکلیف سے نہ رو
 نثار دخر و مند از فسترد عا
 جو عقلمند ہو وہ محتاجی سے نہیں شرماتا
 غنی راز و سیم آرائش ست
 مالدار کو سونے چاندی سے عزت ہو
 غنی گرنباشی مکن ضطرب
 اگر تیرے پاس مال نہیں تو نہ گبہ را

در تسلیم راحت کنی سروری
 تو ولایت راحت کا حاکم ہو جائے
 کہ پیش خردمند محبت مال
 عقلمند کے آگے مال کی کچھ حقیقت نہیں
 کہ باشد ہی راز فقر افتخار
 اس سبب کہ آن حضرت نے فرمایا ہو کہ فقیر میرا افتخار
 ولیکن فقیر اندر آسائش ست
 لیکن راحت میں محتاج ہے
 کہ سلطان نخواہد خراج از دست
 خداے تعالیٰ غفلت سے مال کا حساب نہ کرے گا

انعامت بہر حال اولیٰ ترست

قناعت ہر حال میں بہتر ہے

زیور قناعت برافروز جان

قناعت کے نور سے اپنے دل کو روشن کر

قناعت کندہر کنیک اخترست

جو نیک ہو وہی قناعت کرنا ہو

اگر خواہی از نیک نحتی نشان

اگر بھلائی دین و دنیا کی چاہتا ہو

در مذمت حرص

برائی حرص میں

یا ابتلا کشمہ در دام حرص

جان لے جو پھنس گیا حرص کے جال میں

مگر عسر ضائع بہ تحصیل مال

بزرگ عسر کو ضائع تحصیل مال میں

ہر انکس در بند حرص و فقاو

جو شخص قید حرص میں پڑا

گرفتہ کہ اموال قارن سرت

فرض کیا میں کہ قارون ساز نہ تیرے پاس ہو

بخواہی شد آخر گر متار خاک

آخر کو ایک دن خاک میں بھجا گیا

شدہ مست لا یعقل از جام حرص

وہ ہو گیا مست و بیہوش شد اب حرص سے

کہ ہم نرخ گوہر نباشد سفال

اس واسطے کہ قیمت موتی اور بیکری کی برابر ہیں

وہد حسن زندگانی بباد

اوسو اپنی تمام زندگی بربادی

ہم نعمت ربع مسکن سرت

اور نعمت تمام دنیا کی تجھ کو حاصل ہے

چو بیچارگان بادل در دنک

غریبوں کے مانند سا تم دل دکھیا ہو کے

چرا میکہ ازی ز سو دای ز
کیون آپ کو رنج دینا ہوا مال کی محبت میں
چرا میکشی محنت از بہر مال
کیون محنت کرتا ہے مال کے لئے
چنان دادہ دل بقش دم
تو ایسا روپے کا مفتون ہوا ہے
چنان عاشق روی ز گشتہ
ایسا مال پر عاشق ہوا ہے
چنان گشتہ صید ہر شکار
ایسا مال کے شکار کہ نہیں آپ شکار ہوا ہو
مباد اول ان سر مایہ شاد
ایسے نالائق کا دل کبھی خوش نہو

نکرتو تانا مانتا مانتا گے۔

چرا میکشی بار محنت چو خر
اور کیون گد ہون کی طرح ہو جہر محنت کا اوٹھانا
کہ خواہد شدن ناگمان با پمال
کہ تیر مال ناگمان جائے گا
کہ ہستی ز ذوقش ندیم ندیم
کہ اس کے لالچ سے ہمیشہ تکلیف میں ہو
کہ شوریدہ احوال و گشتہ
کہ پریشان حال اور حیران رہتا ہے
کہ یاد ت نیاید ز روز شمار
کہ تجھ کو روز قیامت کا یاد بھی نہیں آتا
کہ از بہر دنیا و ہر دین بباد
جو دنیا کے واسطے اپنے دین کو برباد کرے

وصفت طاعت عبادت

تعریف بندگی خدا میں

بودیسل خاطر بطاعت ددم

اور سیکونگی کی خواہش ہمیشہ رہتی ہو

کسی کہ اقبال باشد غلام

جو شخص کہ صاحب اقبال ہے

شاید سر از بندگی تلافی
 لائق نہیں کہ خدا کی بندگی سے سر پیر
 سعادت و طاعت میسر شود
 بنمایان بندگی سے حاصل ہوتی ہیں
 اگر بندگی از بہر طاعت میان
 اگر تو عبادت میں مشغول رہے گا
 ز طاعت نہ پید خرومند سر
 عقلمند عبادت سے سر نہیں پھیرتا
 باب عبادت و خضوع و تواضع
 عبادت کے پانی سے ہر وقت وضو کر
 نماز از سر صدق بر پائدا
 صدق دل سے نماز ادا کر
 ز طاعت بود روشنائی جان
 عبادت سے دل روشن ہوتا ہے
 پرستندہ آفرینندہ باش
 بندگی پیدا کرنے والے کی ہمیشہ کر

کہ دولت بطاعت توان یافتن
 اس واسطے کہ عبادت سے جس کی دولت حاصل ہو سکتی ہے
 دل از نور طاعت منور شود
 دل عبادت ہی کے نور سے روشن ہوتا ہے
 کشاید در دولت جاودان
 تو سمجھ کہ دولت بے زوال حاصل ہوگی
 کہ بالای طاعت نہ باشد ہنر
 اس واسطے کہ عبادت سے ہنر کوئی ہنر نہیں
 کہ فروز آتش شوی رستگار
 قیامت کے دن دوزخ سے بچے گا تو
 کہ حاصل کنی دولت پائدا
 تاکہ دولت پائدار تجھ کو نصیب ہو
 کہ روشن خوشید باشد جان
 جیسے آفتاب سے تمام عالم روشن ہوتا ہے
 در ایوان طاعت نشیندہ باش
 محل عبادت میں ہمیشہ بیٹھا رہ

اگر حق پرستی کنی اختیار

اگر تو عبادت اختیار کرے گا

سرا نہ جیب پر ہیز گاری برآر

پر ہیز گاری کا کرتہ پہن لے

ز تقویٰ چراغ روان برفرو

پر ہیز گاری سے اپنے روح کو روشن کہ

کسی اگر شرع باشد شمار

جو شخص موافق شرع کے کام کرتا ہو

در تسلیم دولت شومی شہر بار

تو ولایت دولت کا بادشاہ ہوگا

کہ جنت بود جا کے پر ہیز گار

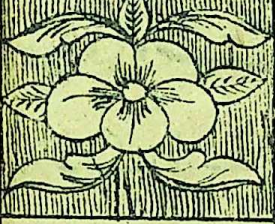
بہشت پر ہیز گاروں ہی کی جا ہو

کہ چون نیکنان شومی نیکرو

تا کہ نیکنانوں کے مانند تو بھی جنت پاوے

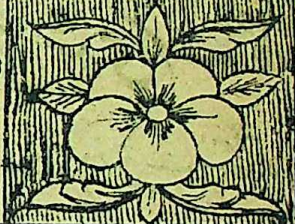
ترسد ز آسیب روز شمار

نہیں ڈراوے بول قیامت سے

در مذمت شیطان

برائی شیطان میں

شب روز در بند عصیان بود

وہ رات دن گناہوں میں مبتلا رہتا ہو

کجا باز گرد و برا خدا

دور از خدا پر کیونکر آسکتا ہو

کہ فردا ز آتش شومی رستگار

تا کہ قیامت میں دوزخ سے تو بچے

ولاہر کہ محکوم شیطان ہو

اے دل جسپر شیطان غالب ہوا

کسی کہ شیطان ہو پیشوا

جس شخص کا شیطان رہتا ہوا

ولا غم عصیان کن نہ ہزار

اے دل قصد گناہ کا نہ کر

ز عصفیان کند ہوشمند احترام

گناہ سے عقلند پر ہیز کرتا ہے

کند نیکیخت از گنہ اجتناب

نیک بخت گناہ سے پر ہیز کرتا ہے

لکن نفس امارہ را پیروی

انکر نفس بد کی تابعدارے

اگر بر تابد ز عصفیان ولایت

چون گناہ سے باز نہ آئے گا

لکن خانہ زندگانی خسار

آخرت کے گھر کو خراب نہ کر

اگر دور باشی ز فسق و فجور

اگر تو گناہوں سے دور رہے گا

کہ از آب باشد شکر را گداز

اسی واسطے کہ پانی شکر کو پگھلا دیتا ہے

کہ پنهان شود نور مہر از سحاب

چھپ جاتی ہے روشنی آفتاب کی بدلی سے

کہ ناگہ گرفتار و دوزخ شوی

دفعاً دوزخ میں تو ڈال دیا جائیگا

بود اسفل السافلین منزلت

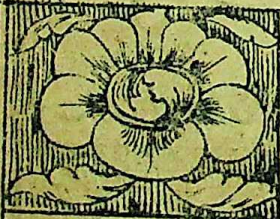
تو دوزخ تیرا گھر ہو گا

بسیلاب فعل بد و ناصواب

بھیتا نفس بد اور گناہ سے

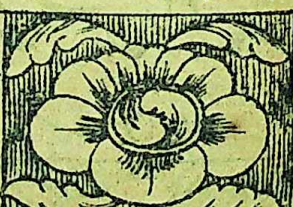
نہاشی ز گلزار فرو و وسوسہ

نہ ہے گا باغ بہشت سے جدا

در بیان شراب

بیان شراب حقیقی میں

کہ مستی کند اہل دل تہاس

کہ مست ہو جاوین عاشق

بدہ ساقیا آب آتش لباس

دے اے ساتی شراب عشق کی

می لعل و ساغر زنگار

شراب سحر زنگ سحر کے پالے میں

خوشا آش شوق ارباب عشق

کیا خوب محبت کی آگ صاحب عشق کی

بیاران شراب چو آب حیات

لا وہ شراب کہ مثل آب حیات کے ہے

خوش آمدل کہ وار و کمنا سی دوست

کیا اچھا ہو وہ دل جو آرزو دوست کی رکھتا ہو

خوش آمدل کہ شید است ہر دلی دوست

کیسا اچھا وہ دل کہ عاشق ہو یار کے رخ پر

شراب چو لعل زان بخش یار

ایسی شراب مثل لب یار کے جان بخش دلی

خوشامی پرستی صاحب دلان

بہت خوب ہو شراب عشق حقیقی پینا ماستو

بو در وچ پر و چو لعل نگار

جان کو ایسا پالتی ہو جیسے معشوق کے لب

خوشا لذت و روا صاحب عشق

کیا اچھا مزہ دروین صاحب عشق کے

کہ یا بد زربویش دل از غم نجات

کہ جسکی خوشبو سے دل میں غم نہیں رہتا

خوش آنکس کہ در بند سودای او

کیا خوب وہ ہو او کی محبت میں قید ہو

خوش آمدل کہ شد منورش کوئی دوست

وہ بہت اچھا جسکا مقام یار کی گلی ہے

شراب رقصا چور و بی زنگار

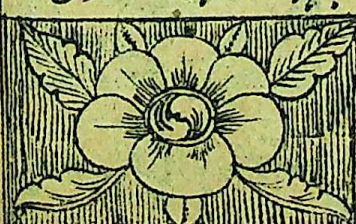
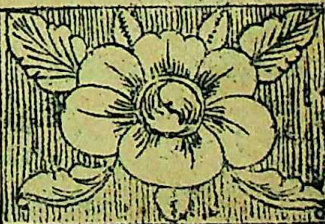
شراب صاف مانند موزہ معشوق کے

خوشا ذوق مستی زابل دلان

تمایت خوب ہو مست ہونا عارفان کا

در صفت وفا

تہریف و تہابین

دلادور و فاباشش ثابت قدم

ایدل جوا تر تو نے خدا سے کیا ہو پورا رہ

زراہ و فاگر نہ چچی عثمان

اگر تو راہ و فاسے نہ پھرے گا

مکروان زکوی و فاروی دل

دفا کی گلی سے دل کا منہ نہ پھر

منہ پامی بیرون زکوی و فا

دفا کی گلی سے پانون باہر نہ کر

جدائی ز اجتاب کردن خطا

دوستوں سے بھاگنا بری بات ہو

بودیو فانی شرت زمان

چو فانی عورتوں کی عادت ہو

کہ بی سکے رانج نباشد ورم

بے سکے کار و پیہ نہیں چھتا ہے

شوی دوست اندر دل دشمنان

دشمن بھی ترے دوست ہو جائینگے

کہ در روی جانان ناشی خجل

تاکہ معشوق کے آگے تو شرمندہ نہو

کہ از دوستان می نیززد جفا

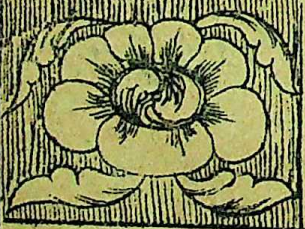
دوست دوست کو نہیں خفا کرتا ہو

بریدن زیاران خلاف وفات

یاروں سے قطع محبت کرنا وفا کے خلاف ہو

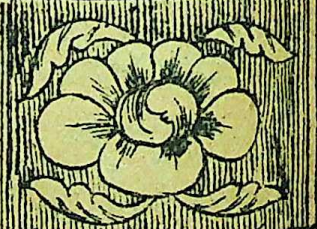
میاموز کردار زشت زمان

نہ سیکہ بری عادت عورتوں کی

در فضیلت شکر

شکر کی فضیلت کے بیان میں

نشاید کہ بند و زبان سپاس

نہیں لائق ہو بند کرے زبان شکر کی

کسی اکہ باشد دل حق شناس

بہش شخص کا دل کہ حق شناس ہو

صلوات علیٰ ابراہیم خلیل اللہ و آلہ و صحبہ

نفس پس بزرگ شکر خدا بر میار
 دم به شکر خدا سے فاضل نہو
 ترا مال و نعمت فزاید ز شکر
 شکر سے مال و نعمت زیا دہ ہوگی
 اگر شکر حق تا بروز شمار
 سچ تو یہ ہو کہ اگر خدا کا شکر تو قیامت تک
 ولے گفتن شکر اولیٰ ترست
 و لیکن شکر کرنا بہت خوب ہو
 اگر از شکر ایزد نہ بندی زبان
 اگر شکر خدا کا موقوف نہ کریگا

کہ واجب بود شکر پروردگار
 ایسا سٹے کہ شکر خدا کا واجب ہی
 ترا فتح از در و راید ز شکر
 تجھ کو ہر طرح کی بہوشکرت سے حاصل ہوگی
 گزارری نباشد یکے از ہزار
 کرے ہزار حصے میں سے ایک حصہ ادا نہو
 کہ اسلام اشکر اوزر یورست
 اسلام کی رونق شکر ہی سے ہو
 بدست آوری دولت جاودان
 تو تجھ کو دولت بے زوال حاصل ہوگی

در بیان صبر

بیان صبر میں

ترا اگر صبروری بود دستیار
 اگر تو صبر کرے
 صبروری بود کار پیہبان
 صبر کرنا انبیا کی عادت تھی

بدست آوری دولت پائدار
 تو دولت پائدار تجھ کو ملے
 پیچیدہ ترین روی دین پرور
 نہیں پھرنے موئے اس راہ سحر و ہند

صبری شاید در کام جان

مہر سے کھتا ہے دروازہ مقصد دل کا

صبری برآر و مراد دولت

مہر سے مراد دل کی حاصل ہوتی ہے

صبری کلید درآرزوست

مہر دروازہ امید کی کبھی ہے

صبری بہر حال ولی بود

مہر کرنا ہر حال میں بہتر ہے

صبری ترا کامگاری دہد

مہر کرنا تجھ کو سب مقصد دیگا

صبری کئی گرترا دین بود

اگر تو دیندار ہو تو مہر اختیار کر

کہ جز صابری نیست مفتاح آن

سوا مہر کرنے کو اس دروازے کی کبھی نہیں

کہ از عالمان حل شود مشکلست

اگر اس میں شک ہو تو عالموں سے اس بات کو پوچھ لے

کشایندہ کشور آرزوست

اور ولایت امید کی فتح اسی سے ہوتی ہے

کہ در ضمن آن چند معنی بود

کہ مہر کرنے سے بہت سے فائدے حاصل ہوتے ہیں

زرنج و بلار ستکاری ہد

زرنج و بلار سے بھی خلاص کریگا

کہ تعجبیل کار شیاطین بود

بھلائی کرنا شیطانوں کا کام ہو

در صفت راستی

دلاراستی گرترا خستیا

اے دل جو تو سچ ہو لانا اختیار کرے

شود دولت ہدم خستیا

دولت تیری دوست اور مددگار رہے

نہ پچھرا زراستی ہوشمند

نہیں چھوڑتا سچ بولنا غلطند

دم ازراستی گزرنی صبح و

اگرچہ اختیار کر بگاڑل صبح صادق کے

فرن دم بسترستی نہ ہمار

سچ بولنے کے سوا دم نہ مار

بہ ازراستی درجہان کا رست

سچ بولنے سے بہتر کوئی کام جان میں نہیں

کہ ازراستی نام کر دو بلند

سچ سے آدمی کا نام روشن ہوتا ہو

زمار کی جہل گیری کنار

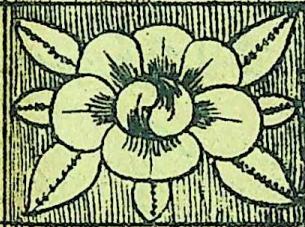
اندھیرے جہالت سے دور رہنے کا

کہ دار فضیلت یمن بریار

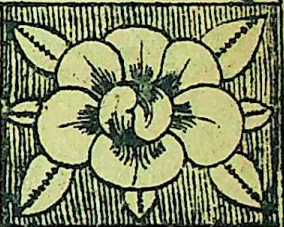
اس واسطے کہ داہنے کو بائیں پر فضیلت ہو

کہ در گلبن استی خاں رست

شاخ راستی میں حشار نہیں ہر

در مذمت کذب

جھوٹ کی برائی میں

بکار و زحمت شود رستگار

کیونکہ ادا سے قیامت میں نجات ہوگی

چرخ دشن انباشد فروغ

اوسکا دل سیاہ ہو جاتا ہے

دروغ آدمی را کند بی وقار

جھوٹ سے آدمی بے عزت ہو جاتا ہے

کسی اکنا راستی گشت کار

جسکی نادت جھوٹ بولنے کی ہو گئی

کسی اکہ گرد زبان دروغ

جو ہمیشہ جھوٹ بولتا ہے

دروغ آدمی را کند شرمسار

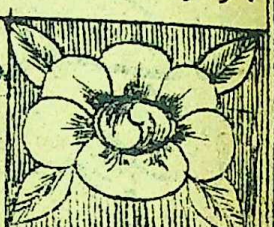
جھوٹ آدمی کو شرمندہ کرتا ہے

<p>کہ اور انیس ہر کسی در شمار جموٹے کو کوئی اجھا نہیں سمجھتا کہ کاذب بود خوار و بی اعتبار جموٹا ہمیشہ ذلیل رہتا ہوا اور بے اعتبار از و کم شود نام نیک ساری پسر کہ او سے نام نیک گم ہو جاتا ہوا یمنیز</p>	<p>ز کذاب گیر و خردمند عا جموٹے سے خردمند کنارہ کرتے ہیں دروغ اے برادر مگو نہما جموٹے اے بھائی کبھی نہ بول زناستی نیست کاری تر جموٹے بولنے سے کوئی کام خراب نہیں</p>
---	---

در صنعت حق تعالیٰ

قدرت خدا کے بیان میں

<p>کہ ستفش بود بی ستون استوا کہ جسکی چھت بغیر ستون کے کھڑی ہے در و شمسای فروزہ بین اوسین ستارے روشن دیکھ یکی واد خواہی کے باج خواہ ایک فریادی اور ایک محصول لینے والا یکی کامران ویکے مستمند ایک صاحب مقصد اور ایک عاجز</p>	<p>نگہ کن برین گنبد ز رنگا ذرا دیکھ اس آسمان بنا کار کو سراپردہ چرخ گردندہ بین پردہ آسمان پھرنے والے کو دیکھ یکی پاسبان و یکی بادشاہ اس دنیا میں ایک چوکیدار اور ایک بادشاہ یکی شادمان و یکی درمند ایک خوش اور ایک غمگین</p>
--	---

یکی با جسداری و یکی تاجدار
 ایک نگارن و پنے والا ایک صاحب حکومت
 یکے بر حصیر و یکی بر سیر
 ایک بورے پر اور ایک تخت پر
 یکی بیسواؤ یکے مالدار
 ایک محتاج اور ایک مالدار
 یکے در غنا و یکی در غنا
 ایک دھپے والا اور ایک مفلس
 یکی تندرست و یکے ناتوان
 ایک تندرست اور ایک ناتوان
 یکے در صواب و یکی در خطا
 ایک اچھے کام کرتا ایک برے کام
 یکی نیک کردار نیک اعتقاد
 ایک کے اچھے کام نیک اعتقاد
 یکے نیک خلق و یکی تند خوئی
 ایک ہنس مکھ اور ایک بھلا

یکی سرفراز و یکی خاکسار
 ایک صاحب عزت اور ایک بے عزت
 یکی در پلاس و یکی در حریر
 ایک ٹاٹ پہنے ہوئے اور ایک بٹنی کپڑے
 یکے نامراد و یکی کامگار
 ایک تہمت کا پیوہ اور ایک خوش نصیب
 یکی رابقاؤ یکے رافقا
 ایک زندہ اور ایک مردہ
 یکے سال خور و یکی نوجوان
 ایک بڑھا اور ایک جوان
 یکی در دعاؤ یکے در دغا
 ایک دعا کرتا اور ایک دغا
 یکی غرق در بفسق و فساد
 ایک ڈوبا ہوا در بایے گناہوں میں
 یکی بر و بار و یکی جنگجوی
 ایک غمخوار ایک فسادی

یکی در شقت ایکے کامیاب

ایک تکلیف میں ایک راحت میں

ایکے در گمنان حواشی اسیر

ایک کند آفتون میں گرفتار

یکی با غم و رنج و محنت ندیم

ایک غم اور رنج اور محنت میں ہمیشہ

یکی در غم نان و خرچ عیال

ایک کوٹ کر روٹی کپڑے لڑکون کی

یکی را دل زردہ خاطر حزن

ایک از رده دل رنجیدہ

یکی در گمنان برودہ عمر می بسر

ایک نے ساری عمر اپنی گناہوں میں گزری

یکی خفتہ در گنج میخانہ مست

ایک شہاب غائبے مست پڑا ہے

ایکے در رہ کفر زنا و فحشا

ایک راہ کفر میں گرفتار مثل مالے کے

یکی در غم می کے در غدا ب

ایک چین میں ایک رنج میں

ایکے در جہان جلالت امیر

ایک جہان بزرگ میں سردار

یکی در گلستانِ احسن تسم

ایک باغِ راحت میں رہنے والا

یکی را برون رفت ز اندر مال

ایک کے پاس حد سے زیادہ مال

یکی چون گل از خرمی خندہ زن

ایک بھول کی طرح خوشی سے ہنستا

یکی بستہ از بہر طاعت کمر

ایک عبادت میں مستعد

یکی را شب روز مصروف بہت

ایک رات دن تلاوت قرآن میں مصروف

یکی بر در شرع مسافر

ایک شریعت پر مستعد اور قائم

ایک را کہ از غم و رنج و محنت ندیم

یکی مقبیل و عالم و ہوشیار

ایک مقبیل اور عالم اور ہوشیار

یکی غازی و چاک پهلوان

ایک جہاد کرنے والا اور چالاک اور پهلوان

یکی کاتب اہل دیانت خمیر

ایک لکھنے والا ویندار

یکی مدبر و جاہل و شرمسار

ایک بدبخت اور جاہل اور شرمندہ

یکی بزدل و ست ترسندہ جان

ایک بھگڑا اپاچ ڈرپوک

یکی وزو باطن کہ نامش دیر

ایک چوہا بد باطن نام کو منشی

در منع امید از مخلوقات

مخلوقات سے امید نہ رکھنے کے بیان میں

ازین پس کمن تکیہ بر روزگار

بعد اسکے بھروسا زمانہ پر نہ کر

کمن تکیہ بر شکر بے عدو

نہ کر بھروسا بہت شکر

کمن تکیہ بر ملک جاہ و شرم

نہ کر بھروسا ملک اور مرتبہ اور فوج پر

کمن بد کہ بد بختی از یار نیک

سی برائی نہ کر نہ جو تیرا چھایا نہ گاہی تیرے ہی گاہی

کہ ناگہ ز جانت بر آرد و مار

آتا فتنہ آئین جبری جان لے لگا

کہ شاید ز نصرت نیابی مدد

کہ شاید قتیاب نہ ہو

کہ پیش از تو بود دست بعد از تو خم

کہ نہج سے پہلے بھی لوگوں کے پاس اتھیرا جی

نمی روید از تخم بدبار نیک

اس واسطے کہ برائی کا نتیجہ برائی ہی

بسا پادشاہان سلطان نشان

بہت سے پادشاہ صاحب غلبہ ہو مہین

بسا تند گردان شکر شکن

بہت سے پہلوان شکر کے شکست دینے والے

بسا ماہر دیان شمشاد

بہت سے خوبصورت سردار

بسا ماہر دیان نوحا

بہت سے خوبصورت نوجوان

بسا نامدار وبسا کامکار

بہت سے نامور اور بہت سے مقصود

کہ کر دند پیرا ہن سرچاک

کہ ان سب نے جامہ سر کو چاک کیا

چنانچہ من عمر شان شہ بباد

بالکل عمر اونکی برباد ہوئی

منہ ول برین منزل جانستان

اپنی دنیا کے ساتھ ہرگز موت تک کہ یہ جا بکلی نہیں ہو

بسا پہلوانان کشورستان

بہت سے پہلوان ولایت کے لغو والے

بسا شیر مردان شمشیر زن

بہت سے بہادر تلوار مارنے والے

بسا نازنینان خورشید خد

بہت سے نازنین خورشید تھا

بسا نوع و سان آستہ

بہت سی نئی نئی دہلیں بنی تھیں

بسا سر و قد وبسا گلغزار

بہت سے سر و قد اور بہت سے خوبصورت

کشیدند سرور گریبان خاک

اور گریبان خاک میں ڈالا یعنی مر گئے

کہ ہرگز کسی زمان نشانی نہ

کہ کوئی اونکا نام و نشان بھی نہیں جانتا

کہ دروی نہ مینی دل شادمان

اور اس میں ایک بھی خوش دل نہیں با

منہ دل برین کاخ خرم ہوا
 دل نہ گا دنیا ظاہر آراستہ پر
 شبانی تدار و جہان ای پر
 محض ناپا مدار ہے دنیا اسے لڑکے
 لیکن تجیب بر ملک فرماندہی
 بھر دسا کر ملک اور حکومت پر
 منہ دل برین ویرنا پادار
 دل نہ گا اس دنیا ناپا مدار پر

کہ می بار و از آسمانش بلا
 برسا کرتی ہے آسمان سے ادھر بلا
 پختہ غفلت غیر غم درویش
 غفلت میں غم بسر نہ کر
 کہ ناگہ چو فرمان سدا جان دہی
 کہ کیا ایک جب حکم آئی آئے گا تو مر جائے گا
 ز سعادتی بہین یک سخن بادار
 سعدی سے یہی ایک بات یاد رکھ

خاتمہ طبع

قالق راحمد و ثنا و رسول براہدیہ درود لائق و لا تحصى و ہر آل ہدی و صاحب
 ہفتہ کی کتاب فادوت انتساب کلید باب تعلیم متاع فوائد عظیمہ غفلت انتہا پسند نامہ
 معروف بہ کریم تصنیف لطیف بلبل خوش بیان طوطی شیرین زبان شیخ المشائخ
 حضرت مصلح الدین سعدی شیرازی رحمۃ اللہ علیہ باہتمام امیدوار مرزا محمد و مکتوب
 رب قوی ابو الحسنات قطب الدین احمد شرف اللہ احمد قریشی بار و مکتوب اول السلام
 در مطبع نامی واقع لکھنؤ طبع گردید

امتحان اطفال کی جو اندن این غزل مشتمل بر صنایع لفظی

زمن بزد صبر و دل امنوس لور	چم م م جانها چه دوشکر
ولم بزد جام هم اقامت عارض	چه ق ق عنا چه ع ع انور
بود چشم و بان او انگرس چشمه	چه ن ن شها چه ج ج کوشر
و بان چشم آن مرد و آنچه با جادو	چین ع گویا چه ج ج کافر
نحوه و حال نگارینش سنبل نقطه	چه س س مشکین چه ن ن عنبه
نزد و بجز او دارم حالت خاطر	چه ح ح غمگین چه خ خ ابر
تراهر و ملامت انداز جان اچاکر بنده	چه ج ج دیرین چه ب ب کمر
نزد لفاقت شن پیدا آفت فتنه	چه آ آ بید چه ف ف لبلی م
ز حق لطفی اینخواهد اساتی باوه	چه س س گلرخ چه ب ب بامر

عرض

شائقین اگر یہ کتاب مع ترجمہ
اس سے قبل انجیا برس مطبعہ میں طبع ہو چکی
اور دیگر مطابع میں بھی مرہ بعد آخری طبع ہوئی مگر کوئی
مطبع نے موافق محاورہ کے اس کتاب کا ترجمہ کر کے طبع
کیا ہوا ہں مطابع و تاجرون سے عرض ہو کہ اس ترجمہ کو بلا اجازت
مطبع نامی کوئی صاحب نہ فرمایں بفضلہ تعالیٰ پاکستان
پوستان بھی مع ترجمہ طبع ہو رہی ہو جن شائقین کو
مطلوب مطبع سے طلب فرمایں فقط

المع
ابو الحسن قطب الدین احمد علی رحمۃ

بعون تو بخش جا پادشاهان و فضل خالق ملکین و مکان

از تعالیعاً سرایانیا منتهی گیرام صبا بنو شیار دلبوی این نسخه فرزند ایشوار بخش موسوم به

کنج دیش

مشتبه ذکر غریبای کنج لطافت سنج هنرین کنج

در مطبع گیان پریس دیلی با به تمام لاله شیکو پال طبع شد

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد حمد و ثنا و مدحت رام
گر چیت سہو رہوشیارم من
نیتم نظم و نثر را لایق
منظر امتنان کنور بدہ سنگ
بھرتارنج گنج حکم نمود
ہر کہ خواند و عاطسح دارم
سہو و سیان من مہات کند
کسان کہ از چمن باغ خلد و گلیرند
مگر برای تماشای و سیر این بازار
سروش چون گذر آورد و دید بالتحقیق
بگفت از بی تاریخ سال این مصرع

۵۴
حضرت و کاتب
محمد خان
۵۵
سہو و سیان
بھرتارنج

تاریخ
قطعی

عارض مدعا است کیول رام
ایک بس بیچ و پچکارم من
کہ نیم درختوری فایق
فخر پلید و رنامور بدہ سنگ
بندہ ناچار خامہ رافسر سود
ز انکہ بس عاصی و گنہگارم
سینہ از اعتراض صاف کند
کجا شکفتہ دل از قند نارد کشمیر اند
ہمیشہ طالب لطف و کرم ز تقدیر
کہ صفہاش برون از حد و تحریرند
متاع خلد ز ہر بنس گنج میگیرند

سوداگران دیار معانی و تاجران مصار منکتہ دانی را خردہ باد کہ ہنگام ہنگامہ گرے
جو اینیت سخن دقت رونق افروزی اسواق فن و تحریر و صف فصائل سخن ہر ہر
گنج کہ بخوراندیشہ ملک نقایس قمشہ تمام کہ دران گنج گنج بر گنج ہست برباط خزانہ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

باب و گل حکام و ابرام سر با سمان کشیده

درین بازار گر رضوان در آید
 ز یک دکان خرد صد حاصل خلد
 گذر افتد گر این جا کاروان را
 بهار خلد ز پیش رست حاسد
 هویش قبله ارواح بهیر نیل
 صبا بر مژده در شمع خموشان
 کس کو بهر سیر این جا در آید
 اگر خواهد خرد عمر د باره
 کند بادش مزاج فتنه مقنور

در عشرت بروی خود کشاید
 و گر بهر گو نماند مایل خلد
 برود در نفع مال بحر دکان را
 درست افتاب این جاست کاسد
 بود جنت بهر جنب او خضر عبیل
 که اینجا زندگانی بست ارزان
 مراد خاطرش فوراً بهر آید
 و گر جوید برود عطر ستاره
 نیش می نماید غول را حور

عابدان صوامع سطوح افلاک و زاهدان معابد صحن خاک اگر تبرک عباد
 گر آید در دستهای زایدی بر رخ دلباشان چه جای بیم زیان در
 مقام اندیشه نقصان است که بارتکاب تکالیف ریاضات و تردد عباد
 سیر با این بر شمار دریا صین شست گلزار جنت درین بازار همیشه
 بهار تصور است اگر لخمه سائین تماشاکده غریب بچونی و نمایش گاه
 عجایب و قلمونی شود در عالم هیات انجیان کامیاب نظاره صنایع گلزار
 رضوان و مخلوق دیدار حور و علمان گردند اگر برداشت محنت شافه زبد
 تعبید برای حصول ناز و نعیم جنات است اکنون از عالم فضول هست دگر
 اختیار پارسائی و تورع از بهر دیدار حور و قصور و تسنیم و کوشش است از عادات
 جهول ببلبلان با این جهان بالا که عبارت از سگان ملا و علی باشد
 بر سحر در تعریف این قدرت کرده قدرت بدین شعار آید رطب اللسانند

۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

ایک

مثل اذ نیست در بلاد و دیار
باشدش سخن و بام و سقف و جدار
نقش مرغی که سبست بر دیوار
روح و عمر و حیات دکاندار
سبست ارزان چه سنگ و گربار
اختران جای دانه در انبار
ریشک عذرا شود بحسن عذار
به بیان است به صفار و کبار
بذل او بحر از در شهوار
تاب ایتراق و قوت انمار
غنیة نضال اگل سو فرار

نظارگیان دیده دور میان صاحت کمال که بدور بینی ای بار صفت اگر غبار است
و حیرت لاسر من چشم مر قای خیال ساخته و به تنیز خرامی و تند روی خارشک
و حد در پای سلیک اندیشه شکسته اگر چه صدره سیر ریاض و حیاض
جنت الما و می فرموده اند و برگ زبان را بفضیض صفات ان مقدس جای
تقدس آتای چون گلبرگ چمن ارم مطرا نموده از حد و آن بان که جز
مکان و میدانی ویران ندارد نشانی نمیدهند ازین جات فوق این
کنج لطافت سخن زمین نشین بران ملک شان اشک است که با

انہمہ رعنائی و زیبائی کہ حسرت از تکلفات می شمارند و بیانش از تصلف
از خوبی حدود اربعہ خویش که چون اربعہ عناصر متناسب افتاده در چار حد عالم
علم کیتائے برافراشته

تصلف بصادق
میکند لاف و زاری

صفت حد شمالی

سمت شمالی خویش که باد شمالی صد متاع گلبوی و خوشبوی یک دم
در بار می بندد و باین شرف مستغنی الاوصاف بر نسیم فرسای جنت
جادوان می خندد باع پر فراخی است که مرغان خوش الحان شاخارمینو
بهار اسجارش نعمات حوران بهشت و ترنمات علماں خلد را ہذیان
سر سامیان و منخرافات سودایان می دانند و حسب نیکو خصالے
و فرخندگی خویش سایہ ازدواج مایہ بال سعادت مال سہای ہمایون
قال را از مزبورم میگوئی خارج می شمارند کہ دعوی رب النوعی و نسرے
ہر طیر را در سیر است و قمر نام و ننگ عقاد و سیر غر را دفر کا و خودہ لقب کردہ
آمد و ادا بخاک بایائی نیز چروازی چون بیضہ زیر پرست شہر مرغ مسدودہ
نسین را چون ہر گاہ محقر شمرده سر و شادش کہ ہم قامت قیامت قال
بہشت است در تحریر ثنائی و وصفش قلم زنگین لکار باید بہشت رحمان رعایا
دریانش سقاں کہن سال فلک را چون فلک شکستہ نمی پسندد و روز
سیراب و شاداب بلند عزمش بر پستی طارم عرش اعظم می خندد و گلاب
سازہ و ترش گرد از گل و دیان خلج و نوشاد برده آمد و شقایق حدائق خرم و
خوشش شکر افتخار نعمان منہ را در اب کردہ نرگس سحر خیز و مخمورش چشمک
بر چشم روشنان فلک می زند و سبل پر پرچم و تاب چمنستانش کند نام و ننگ
مشکین مویان جنت بد در باش خجالت می شکنند سبب دور از اسیش گوی

بایستی سقاں

بہی از سیب ز خندان نارون قدان ر بوده و امرد و نمود و نخواستش حرف خوبی نداشت
 بہشت بگلنگ نداشت زدوده انہ اش کہ شیرہ ان ہم شیرہ جان شیرین است با
 فراد مشربان لب بلب گردیدہ سیرانی آب حیوان بے بخش و شکوفہ مالیش در صحن
 با تین دل نشین بان اختران بہ بام فلک مے درخت اگر رضوان گلزار
 فرخار بکدوسیہ این بوستان فخر ہندستان بر گر آید مقصدش بر آید و اگر طوبی
 خلد کہ طوبی لک در شان او است رشہ شوق پر ذوق سیران آب سال در گلزار
 دل دو اند نفس مراد خویش بر کرے نشاند

مثنوی

شیدہ سرو او سر تا بگردون	رسیدہ موج جوشش ما بنگون
گلش طناز بر روئے نکویان	بنفشہ طعنے زن بر مشک مویان
تہ اشیر روح بخش جبریل است	صدارش بر گر یزان رافیل است
مریجان زار او شب افزیدہ	برون روز از سخن زارش کشیدہ
سردوارش از پشت زانے	بر روی مرغ جنت دد کلاخے
گر این جامی رسد باد خزانہ	فرامش میکند مشک دوانہ
سکندر گر گشت پیش ہشت ہمراہ	نبردی از سیاہی بر لبان اہ
رساندہ عترت او سر تا سر پرد	کمپستہ است بہر خدمت سرو
کند سوی فلک غمش چو پرداز	بمالد مرغ جنت روغن قاز
ز غلش رو گرفته سدرہ محدرہ	نہالان در تملہ دارند رو بہ

طارم تا کش بمرتہ بلندی گزیدہ کہ خوشہ شریا بہ مناسبت اد در غایت پستی
 است و از نسایم سرخوشی بخشش باشدہ طار علی جامع سازد برک مستی است
 از رشک سرافرازی سر و ازادش شیندہ آمد کہشت و بہشت آسمان صد الفت

۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

بزمین کشیده و از غیرت زیبائی بلال کیلکه اشش دیده اند که ماه تو نعل بر تن بریده
 نرگس بیمار گلزار فرخار که از خار خار اندیشه خزان در امان است با انتظار انظار
 این بهارستان سراپا بهار حالت آب از قلم خوردن دارد و خوشه عقد پر دین
 چرخ برین که از داس و دهره دهره درون مقصود است بخوشه انگورش که لقب صاحب
 و خری باد در خور آمده برین دستان باج میگذارد تا نسیم غنیمت شایم این گلستان دستان
 رو بسوے بالا آورده رضوان و علوان بچشم روشنی یکدیگر شتافته اند الهی سبزه
 زار این مرغزار رویداده از قطار امطار و تراوش انبیا و اذار است یا نایابان
 منسوج صنایع قدرت پرندیت محفل زمردین بافته تیر که مربع نشین چار بالاش
 رعنائی است بیدار ارتیاح بخش مقوے نفوس و ارواح است و نجیگشت که شخص
 فصل بهار را غنیمت جوایس است به یزدیه پنجه مشکلات مریه قوای اشخاص و
 اشتیاج سایه درختان پر انمازش یاد سدره و طوبی از دل زادمی رباید و سیرابی
 انهار خضر و پیش خیال تسنیم و کوثر از خاطر عباید

ابیات

گر مرده صد ساله درین باغ در آید	در چشم زدن زنده جامید بر آید
زین باد روان بخش که آمد بوزیدن	غم نیست بیالین ملک الموت گر آید
از سوختن دانه میندیش که اکنون	نخل از تو بهرون با گل و برگ شمر آید
رضوان بشمارد که خود مالک دوزخ	گر باد ازین روضه بسوی سقر آید

صفت حد جنوبی

جانب جنوبش قصبه است خرم و خوش سراپا دلپذیر و دلکش که نظیرش در عالم تصور
 مقصور باریک بنیان دور اندیش نیست و هر چه از خوبی و محبوبی پسندیده و مطبوعات
 و مصنوعات حمیده در خود موجود دارد عدیل آن تمخیل خیال نازک خیالان پاکیزه

باز قاصد
 در بیکار
 سخت بیمار
 ناتوان
 می توان
 چرخ دندان
 کشاید از کمان
 رغبت
 اشتیاج
 دیدن

کیش نه مشهور و خاطر صفا گستر روشن ضمیران انصاف پیشه و مبرهن رای عالم آراے
 تقدس سرشتان عدالت اندیشه بی الایش لوث شکوک و غیره نیزش ارنیاب و گمان است
 که اگر ساکنان روضه رضوان از توطن بهشت و سیر مافیها سیر خواهند گردید از بهر نقل مکان
 و تفنن طبایع پیران جز این لطافت کده که مطرح نظر کریم الهی و مجمع نوادرات نامتناهی
 است نخواهند پسندید اگر باران الفت و ملوک مخافت بر سر آسمان بارد ملجاء و مایش جز
 بروج قصور و دراز قصورش چسبیت و اگر افتاب جهانتاب ابدی الا نکساف گردد و تصادم
 معصرات حجاب عارض از عارض اند و بر دار غیر از دره محقر رگزارش فروغ بخش عالم و دیار
 افروز بنی آدم کیست شاطهران عالی منصوبه برش که شاه عرصه الافطرتی اند و زید خدراست
 و فرزین خواهند پدید آیند اندیشه خوش منصوبگی همیشه شان بر بساط پرکامات فکرت با حکامی
 است که اخرا لامر لجلج دانا می راسه رخی خواهند داد پایاگان او شان را منصب و زیری
 در بر خانه است و عقل عاقلان روم و فرنگ از حل نقیضات اینان یکسر بیگانه طیبان سیر
 نفس فلاطون و سکرتش را از آله قهور دیده قمر و نشا چشم کوکب سهیل است و رفع دوا در
 دوار در نیزش ابراز در پیش تدبیر شان چه مشکل اگر میسج گردن نشین را انحراف فزیم
 رود و بجانب این افتاب رایان پابند و اگر افتاب عالم تاب را علاج بیرقان مزمن خوشتر
 در آرزو آید بسوی این سیاق نقان گراید اربن سخاری جهانت راطبعیت ضرغام غاب
 جرات می تواند داد در زمین کوه فرنی بر رخ کاه لا غرمی دانند کساد انجم
 شناسان روشن رایش در کشف ستار و اظهار اسرار بدست گانه رسیده اند که
 نه بطلیموس دیده و نه چاماسپ شنیده اگر بهاسکرا چارج را تکام بنگامه مناظره بایشان
 آخر تغلب با حراق آید بجا است و اگر بهرگ دشور را دقت گرمی مباحثه بایشان حیرت
 متحیر بحال گراید و دست عضاده صطلاب دانش اند و نور ثقبه رنج محیب بنیش باشند که
 که زبر چرخ سیرت شان عادت ملکه صد بار کمر بسته چون سگان فردوس

معصرات حجاب عارض از عارض اند و بر دار غیر از دره محقر رگزارش فروغ بخش عالم و دیار
 افروز بنی آدم کیست شاطهران عالی منصوبه برش که شاه عرصه الافطرتی اند و زید خدراست
 و فرزین خواهند پدید آیند اندیشه خوش منصوبگی همیشه شان بر بساط پرکامات فکرت با حکامی
 است که اخرا لامر لجلج دانا می راسه رخی خواهند داد پایاگان او شان را منصب و زیری
 در بر خانه است و عقل عاقلان روم و فرنگ از حل نقیضات اینان یکسر بیگانه طیبان سیر
 نفس فلاطون و سکرتش را از آله قهور دیده قمر و نشا چشم کوکب سهیل است و رفع دوا در
 دوار در نیزش ابراز در پیش تدبیر شان چه مشکل اگر میسج گردن نشین را انحراف فزیم
 رود و بجانب این افتاب رایان پابند و اگر افتاب عالم تاب را علاج بیرقان مزمن خوشتر
 در آرزو آید بسوی این سیاق نقان گراید اربن سخاری جهانت راطبعیت ضرغام غاب
 جرات می تواند داد در زمین کوه فرنی بر رخ کاه لا غرمی دانند کساد انجم
 شناسان روشن رایش در کشف ستار و اظهار اسرار بدست گانه رسیده اند که
 نه بطلیموس دیده و نه چاماسپ شنیده اگر بهاسکرا چارج را تکام بنگامه مناظره بایشان
 آخر تغلب با حراق آید بجا است و اگر بهرگ دشور را دقت گرمی مباحثه بایشان حیرت
 متحیر بحال گراید و دست عضاده صطلاب دانش اند و نور ثقبه رنج محیب بنیش باشند که
 که زبر چرخ سیرت شان عادت ملکه صد بار کمر بسته چون سگان فردوس

بلند درخشان سحر و ترانه بر قصد براق آسمان سیر خواهد چو بیدار گردد در دست
خیال نازک خیالان صبح نفس را تصور رحمت دشمن شکاری و صید انگیزش در
دل فصاحت منزل آید گس نبوق جرات صندوق پر شجاعت سیر غریب
فیل بشکر خواهد خندید

۹۱
سیر غریب
فیل بشکر
خواهد خندید

قصیده

ز بسط طالع بخش برآمده اوفق	گرم بند گیش بست صد جهان اوفق
بجفل کرش زید از قمر ساغر	بخوان حشرش شاید از سپهر طوق
ز خوف او نمک ز قمر شیر بر آهوه	و سیم او ممکنه حمل باز بر عقیق
نماه بر روش بزم او بود قاصد	منبر بر صفت رای او ست مستشرق
په حوی زبشار بود طبع او بحد قرین	چو گل بود دل او با وفا بود ملحق
تفاوتی نبود در زمین و درت عرش	دمی که خادم او بریزین کشد بلق
بدست حشرش استین کاکشان	محال است که ایدر شانه تمامرق

گرامی قدر و الا نه در دمان لاله چو در بهمان است که یاه و خورشید بر سمو اسم سامی او
شاید است چنانکه ماه و خورشید با بهر ارایش شب و روز مخلوق گشته اند از
والا شفاش کافل اسایش شب روزی شب زنده داران و روز دخت
گذاران ست بیوقوف است که کار ارایش بر دوتن موقوف است و با تمام اسایش
مکن مشغوف اگر نایم خسر کشمایم گلستان اخلاق سراپا شفاش قدم فیض
تو ام بجان چمنستان جنت گذارشته دلال کرش و سبیل را خواص گلاب روز
سازد از عالم عجایب نیست و اگر عذوبت جان نواز کلام شیرین بیکیش رود
تو بجهت محیط اعظم آورده آتش را لذت حلاوت بخش از مایه غریبانه

نظم

ستوده خصائی و طفت نسیم	مسافر نوازی و فیض اتم
چو او کس ندارد بروی زمین	گواه است خورشید و ماه مبین
بخلق آورد و حشیان را بدام	نکرده است ازاده را صرف رام
بدین صفت هست ان شرف را	تیغ از غرور و پیر از انکار

صفت حد شریف

تا باب طینت وجود طیب حضرت ادم علیه السلام قاشقه از بار معین این حوض
 کوثر خواص نسیم خصاص که بر حد شرفی ان گنج دان گنج خوبی و مرغوبی برسند
 خوش سلوبی مرغ شسته و دست از جان مستگان تیر حرمان و دشت هیمان بقبول
 ادنی هیچ چنان فرایش صد متاع سیرابی و زندگی در بار بسته نرفته بخلعت ابو بشر
 که برگزیده قامت هیچ یک از همه قامتان چارچین عناصر است نیامده مخلق ننگسته
 و بر عماره فضل سجود الملائکه که نصیب یک از جانان مجلس شرف و عتلا
 و مشرفان تشریف عز و علا شده زیب تبارک مبارک یافته کلاه شاد
 بهر امید آشته مایه زبان با شنای مقام جان نواز تو صفیش خواص
 چشمه بقا است و نهنگ قلم بشناوری دامای زندگی بخش تعریفش امین
 از قلاب است قضا شهر مرغ روح الامین بشا بهت امواج اروا امتزاجش طلیه
 آتش نشانی در بر کشیده و زنه سرودی آتش نمرود از دی محال نه نمود و ابر
 نینان به بخارات این چشمه صافی نهاد صفوت بنیاد مکنون و بود خویش
 دیده و گرنه صفت گوهر باری و در نشانی از دی برات با بدیع و بعید بود
 حیا بهایش پستان نازنینان دلفریب را سر گرم تعلیم دلفریبی است
 و همه بهایش ابروی مدح بنیان سر اسر زب را سر مایه بخش پر زین مایه بیان

بیجان
 حریف

۱۳

عنبه بود مشک سیرش که تابشیر حیات بخشی آب این چشمه فیض بدریای زندگانی
 ابدی شنامی گشت از بهر طعن و تشنیع زود فتای جانداران چشمه حضرت پاپ بصورت
 زیانند و کشفان قوی پشت پیکر درشت با شرم زنی القوای این مقوی ارواح
 و نفوس از بر دفع تیر حوادث روزگار ناچار همه من سپهر حمایت فیر اند بهر هنگام
 ارقام سر و زلالش خامه نامه نویسی چون انگشت متعش سرگرم ریش از زده دونه
 و بگاه ارتام طوبت آبش نامه اهل خامه مانند چادر سحاب پر آب مستعد آب چکانی
 هر چند تردامن است هر تردامنی که دست بدامان تصور وضوی آبش زند فردوس
 دارم دانش خوا به کشید و اگر چه وقت مزاج است رقت زده صد ساله بیک دیوار
 بناشت آثار بمنزل تفرج دل و شگفتگی خاطر خواهد رسانید

نظم

باطراض صفت اخضر درختان	چو گرد حوض کوثر نیک بختان
اگر زنگی شود در وی شناور	شود روشن جبین چون مهر النور
کس که غسل در وی کرد یکبار	ندیده پیکر ادلوث آزار
صفای آبش از دیدی سکندر	نگندی اینه از دست زوتر
بخارے ابر گردد گرا زین اب	بجای قطر بارد گوهر ناب
آب او که خود آینه سان است	ضمیر با بیان کیسریان است
چنداب است این که از دی شرم کرد	سه آب چشم شد در سفت برده
صفا دارد ز بس چون در کمون	نجات برد از و همچون و همچون

چستان

چیز است آنکه می آید ز گهبار	چو در خنجر نباشد بست بیکار
عزیز است از خود کم بیش بقدر	طلبکارش گدا و صاحب صدر

گہے برج با شد جاے اورا
اگر در نہا شد دانش آہنگ
بان ز ابدان نیلہ دثار است
ناید از فلک گر بر زمین پا

فرو ساید زمین گر پائے اورا
نگیرد کفش چون ریزد سنگ
سرا پا مایہ ناز بہار است
ضمیر خود زمین کے سازد افشا

صفت حد غربے

خورشید جہا نصاب رونق تاب کہ چشم چراغ عالم و عالمیان و فروغ بخش
دیدہ آوم واد میان است باین ہمہ شکوہ گیتے ستانی و فر جہا نبانی باشتیا و
سراسر وفاق نظارہ این حد پر قدرت تماشا گاہ قدرت ہر صبح نہضت رایت
عزم سرا پا جزم ار مشرقستان خویش نے فرماید وبالر اس والعین در میا دین
تر و دُبتاب تلاش بان پری گرفتگان و مجنون صفقتان سرعت رفتار
و چستی اقدام از برق و ہوا بوا کم کشیدہ در ہوا سی و تماشا خیای این مجامع
صنایع صنایع تقدیر می شتابد چہ نظیرش در گیہان فہم سکان آسمان و جہان
و ہم سائران بلاد مکان مہوم و مفہوم نیست و مثال در عالم مثال و عالم
خیال نظار گیان لوح محفوظ و صفحات عرش و کرسے متخیل و معلوم نے ایوان رفیع
اشان را جای معلی مکان با چندین مکانات مینو آیات کہ شرح و لہذیری شان
نہ یارای رقم بست نہ توان قلم با کینے تمام و آذینے مالا کلام ساختہ و سپردختہ اند
کہ در کسر شان قصر کسے دقیقہ نمی گذارند و سمر ہر با قصور پر سرور و سرور دارا
رضوان یے خادمیدہر مابتابی صد جہان بابتاب قربان نمودنے و بر سر شمشہ ہزار
عالم سمش نشان فرمودنی در بروج کاخش آشیان عنقای خوبی است و در ستون
فرخشان مکان ہمای محبوبی زینت و زیب غرافاتش حوران بچشم دیدہ و تجمل و

۲
بیا دین جہ
بیا دین جہ
بیا دین جہ

پنج و خوبه در چپایش علما نگوش نشیده در پای نقش و نگارش ترمنده
 ز مشیت باب روضه رضوان است و برجهایش غیرت فرمای نهنگد سپردان
 نقش عتباتیش مکرر نه نشسته که عرش از تهنظیمش از جابر نخاسته و رنگ سده مالش
 طریقی نه بختی که زبان خامه بزدوانی در بیانش در نماز فخر بر استان سترایه
 دار شک صد حرم است و متانت بریام و در غیرت فروش هزار هم برآمده تا
 برشته برآمده اند که سرآمد همه عمارات دنیا است و سالیانها باینه سایه گستر
 اند که سالیانی جهایش شرف بخش سدره و طوبی است و ستون های بیتون ضلالت
 سلطان کجی حقوق افلاک را در خور محراب های کعبه تعظیم قبله گاه به جباه بیت المهور را
 از در پر خانه که خانه دار خوبه و خرم سلوبی است بر خانه تیر و قتاب طنز نمای را
 مستحکم است و بر بیت کیمیت الغزل لطایف مانی و شرایف منتی است بر بیت
 کوکب سده رنی را سلم باستواری دیوار را اسطوی سکندر شکوه خیال را سدی
 خنیل ساختن امر دشوار آمده و مبتات گنبد هاستار مندر جاده و هم را برجی مودنم از افلا

عقده

دشوار

چنین عمارت و چسب دیده خورشید	ندیده است و نمی بیند و نخواهد دید
چرخاک رنگد شش نیست مشک نمونه	چو ذره ره او نیست تیر و نه نماید
بسان چاکر کمتر بدیده در آید	بان شکوه یا یونش گر سجد بشید
اگر زار سپهر از براس سیر آید	به تیم گوشه ایونش میتوان تجید
روایحیل معنی که نامه جان است	بسوی نقش و نگارش کسی که دیدند
از انجا گذارش حدت این تعمیرات دلکش و عمارات خرم و خوش از حوصل و سیر از جا دور قم و حواس منشیان سحر بیان بمراحل تا دور افتاد لاجرم عنان استهیب خامه خوشترام بسوا در عید جابت قرین جناب گردون قیاب	

۱۹

مناسب اعلام والا جا ہے مرکز دوا سر عالم نیا ہے شہسوار مضمار میلے دست گاہ ہے
خورشید مشارق دانش و اگا ہے بندہ نواز مسافر پر در نظر فیض و کرم گستر و
رتبار عالی وقار سردر سرداران شریاقت دار شہرہ امصار و دیار آنکہ

معما باسم بدہ سنگ

برگرے نام پاکش دال بد آن در
عقل شیرین تر تا بزم نگردد بنفس
کویکے برشت باشد دیگری در آن
بر دال ان اسم عظم کہ نمی گردد جان
ادام الہ متنانہ و حسانہ منطف میگرد و تاثیر عالم افز و فروغ بخش عرصہ کن
فکان است دو دمان امید پدیدار این گردون شکوہ حق پشروہ بفر و غیر قصال
بیمال ایند متعال رونق پذیر دمام یاد و چشم چراغ اقبال این سراپا کمال
بہار گلشن سعادت و والا بخت خورشید سپہر است و میلے نہمتی کنور
برنہیں سنگ صاحب بہادر مورد انظار کرامت رحمانے و مطرح انوار
افضال سبحانی تا یوم اقیانم کام بخش عالم و عالمیان شود

مظہر

یارب این نوز دید کہ دولت
تا بود لام را مکان پالاف
باد و ایم بایہ اب و یام
تالاف را محل بود در لام
باد و خصم الہ کشیدہ مدام
بر سر سینه بچو ام طعام

الحمد لله والمنة کہ کتاب گنج دانش من تصنیف سراپا بہار
منشہ کیو لرام صاحب المعخلص ہو شیار دلوے

تمام شد

ط

ان بان ركن ال العنبر خور وار

سج درود طبع
کتاب

محمد بن یونس قزوینی

حسن العبد المذنب

ارشد بن علی

محمد بن حسین

محمد بن حسین

محمد بن حسین

وہ جس کی طرف سے
جس کی طرف سے

مختصر لکھنا شروع ہو

وہ جس کی طرف سے
جس کی طرف سے

استیج مدائن

محمد شمس الدین بکر زکریا

محمد شمس الدین بکر زکریا

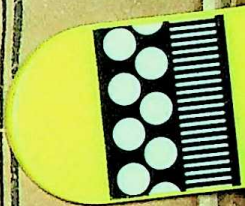
۵۰

۸

ماہنامہ سچ و سچ

محمد شمس الدین قریشی

۵۰

عاشق عارف

محمد حسن الدین تبریزی

عاشق عارف

فانما جود من فطر طبع

محمد بن ابراهيم بن محمد

فانما جود من فطر طبع

卷之四

عبدالله بن محمد بن عبدالمطلب

سجده بر سر شمع طریق

محمد تقی میرزا

کلام حق

در حج و عمره و زیارت

مختصر الیهین تحریر

کتاب طالع نمونہ طالع نمونہ

ایک روز میں شاہنشاہ

خوشنمیں تھیں

کے ہاتھ میں تھیں

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

محمد بن محمد بن محمد

Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a name, written vertically on the right side of the page.

آج دیواری طرح مضحکہ خیز ہے

میں نے یہ لکھ دیا ہے

میں نے اس کا نام نہیں رکھا ہے

مجلس اربعین کربلا
مجلس اربعین کربلا

مجلس اربعین کربلا

خان خانان
مختار

مختار الدین خان

بکین خان صاحب

محمد حسین الدین حقیر بنود

مکرم و جید جان

2/12
20

سید اہل کائنات
مختار الدین حقیر محمد
نویں بیست از زبان شمس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مختصر الدین قرآن

مختصر الدین قرآن

کتاب شادی و نکاح

مفتی محمد امین خاں

پارہ اول

بیتھنی فاکریشہ گاری بن

محمد حسین الدین تحریر فرمود

وہ ظاری بن

سہارن پور

کرم کلک پست
گرویان پست
من مین

محمد حسن الدین تحریر فرمود

کرم کلک پست
گرویان پست
من مین

بجای خود را در میان خود
و در میان خود را در میان خود

محمد بن حسین بن علی بن ابی طالب

ای کمال و کمال

محمد شمس الدین بحر نود

و کمال و کمال

بہادور نامہ

مختصر المدینہ شریف

نہادشہ قوی

الحکم امار و دلال
مختص الدین محمد بن محمد
الامام ابوالمکارم و خاتون

41

مقام اتم در خلد

محمد بن عبد الله بن محمد

مستوفی بر آل زیدم کان

موسیٰ بن نجیب آبادی

محمد حسین الدین کھرود

میرزا حسین علی خان

ای دودست اگر طاجان پش

مختص الدین تحریر

ارخان عزیز گلوان پش

گلزارِ گلشنِ بهارِ نوری است
گلزارِ گلشنِ بهارِ نوری است

محمد حسین الدین قزوینی

گلزارِ گلشنِ بهارِ نوری است
گلزارِ گلشنِ بهارِ نوری است

مختصر الدین حق نود

حالت جان جانیه
نارسیب ان نذر و گلشن

محمد بن الدین محمد بن محمد

دہ قوتی احمد بن گان محمد و

بخاصان شاہی شرفی سید و

البری فی سبیل اللہ

محمد بن عبد اللہ بن عبد المطلب

محمد بن عبد اللہ بن عبد المطلب

مناجالت سائل برادر
مخدوم الدین محمد رزق
بنیادی کردین انجمن

کهنی قتل می نمود

محمد حسن الدین

ای بزرگوار
بی دروغی

خاتمه الطبع

هزاران سپاس و ثنا بجناب ایزد کیتای بی همتا

پنجه نگارین مانند گشت " هزاران غیرت بازم به

وزنگ باشد قلم در فکر کاپی نگاران خوشنویس

یعنی منشی محمد شمس الدین صاحب سلمه سدا و اینجای ختم

زنگین گردید و حصه دومین هم عنقریب غایزه شروع بر چهره خواهد شد

و به ختم بر حیات

برای سندان معنی که کتاب هزار مطبع نظامی واقع کانپور

حلیه الطباع پوشید مهر و دستخط مہتمم بر خاتم آن ثبت گردید

محمد روشن خان حنفی
موجود الرحمن بن جا

محمد بن حاجی محمد رسول مستوفی خراج و قلم

189

उर्दू संग्रह

स्तक का नाम

पन्जा निगारेन

लेखक

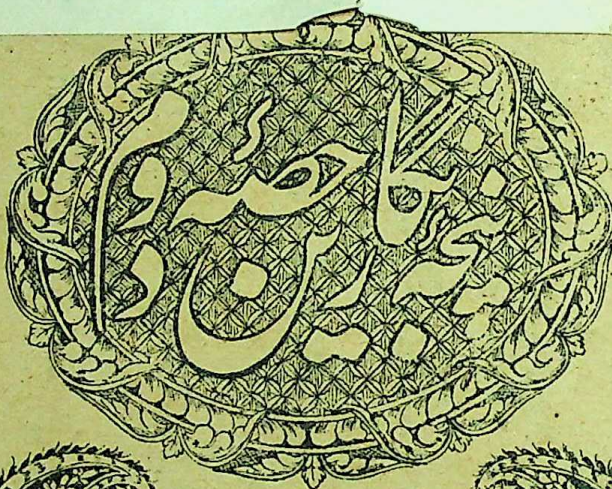
मोहम्मद नदर रहमा

प्रकाशन वर्ष

1887

भागत संख्या

189

بابہ تمام اول انام عاجز محمد عبدالرحمن بن حاجی محمد رشتخان مغفور

مطبعة سید و سعید کرمیہ
ریاست رنڈا و کانپور مطبوعہ

چهارم

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از آنکه خداوند و دالاف نام علیه الصلوة والسلام الی یوم الیقام کترین اهل زمان محمد صلی الله علیه و آله بن حای محمد بنی
 غفر الله له بعد از دست شاتقان کتابت خوش و مستقان تحریر و گلشن عرض میدهند پیش ازین محمد صلی الله علیه و آله بن حای محمد صلی الله علیه و آله
 حله طبعش بود شایسته جلوه فرمای زبیر نظام گیاره منی کرد و تمکین چون کوفت نیست این روزی مساعده نشد جلوه گری این شاه در عناجر حصه اولین طبع یافت کفر
 بتاکیه یزدی و وقت آن رسید که در حصه دومین برگ یک اولین غار طبع برد و کشید و چشمه آرزو و مندان را روشن کرد و اندامها از بارگاه خداوندی که سازناست
 که بقیه صباغ تیرج حله طبع پوشند چون شتاقان حسن خط و مشاقان خوشنویسی را صباغ تیرج کباب کلمات فصل و حروف و انداز و علامات و دراز و انداز
 و پر خور و ویران و مشابیه ایا صباغ علی آوردن و کشیدن از حد امکان نهایت دور و در نهایت این جمله مراتب در تحریرات سازنده اند و الا وصفی باشد مانند این

داشتن کینه های استادان و پذیرفتن طرز تحریر ایشان تا گزیرست با یکی گوی سر تو حسن تحریر است و تحریر ساده تر ازاده است و به نقاشی که از خانه
 استاد بوده در صنعت حسن خط همان طرز بجاست و با یکی خواهی که تو خوش نویس باشی زبان و از بهر مکتب پیروی استادان و بعد از نوشته های
 استادان پیش و بر طرز نگوی خط شان خامه بران **قطعه** یکده و شصت خط سی ثانی شب و روز و بشو این کلمه از من بشین فارغ بال
 پنج چیز است که جامع گردد با هم و هست خطا شدن نزد مردم محال و قوت دست و قوت خطا و استاد بقیق و طاقت محنت و اسباب کتابت
 بحال و اگر ازین پنج یکی راست نیاید مثل و نه فائده گزینی ثانی صد سال و ازین راه این حق را بر به جای آوردی چنین خدمت که هست بر میان جان
 بسته قطعات استاد و بسیار کثیر و صرف خطی هر سائید و فصول آنها طبع کنایند تمام آنچه که خود و بشارت و آیه های بخارا و در بار خطا وانی برداشتم و اگر از دست
 حسن و جمال نیز میدارم پاره **المطعم** خود و برست آرزو پیروی از ائمه و وضع آنها در راه خوشنویسی و خوشنویسی گندارند و استاد الموفق و اهلین و هوامستان و بهر

پنجاب کا دین

اموال حسن

پہلے وہ فرائض و فرائض
و فرائض و فرائض

پہلے پنجاب کا دین حسن کا دین

المقرب اعجاز اسماء الغرض اللام

و فرائض و فرائض
و فرائض و فرائض

کتبہ ابتر علی جاوید

پنج گارین

۴

حصہ اول

اموال حسن

پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین

احسان

الملقب باعجاز قسم دام بالفیض الامم

نیز جناب محمد شمس الدین صاحب کتبی

پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین
پنج گارین

کتابت علی بابا و رفیق

پنہ نگارین

6

صلو

ہوا حسن

وادی اوہ راہ لطیف وادی
میں سے ہو کر

نیز جناب محمد شمس الدین صاحب گنوی

الملقب باعجاز و مستدام بافیض الاعم

وہم باعجاز و مستدام
بافیض الاعم

کتابت علی بابہ درق

پنج گارین

۸

ابو الحسن

از لطف و احسان
میرزا محمد علی
میرزا محمد علی

الملقب باعجاز و تمام دام بانیض الاعم

تلمذ صاحب مجلس الدین صاحب کفوی

لطفت کلام
کان ذره م از
کلام

کتابخانه

١١١

میرزا حسن
میرزا حسن
میرزا حسن
میرزا حسن

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۹۰۰

111

[illegible]

ہوا زمین

اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ

اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ

اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ

اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ
 اے کہ تیرے سر پہ لاک آہ

خبریں

[illegible]

کتابخانه

سید محمد علی
فارس

اصحابی ہیں

جادو و رقم

١٦٦

10

ہوا احسن
 میناں بیہوش
 سالکین غبور آمدہ
 با حیات
 معلوم شد
 و غفر
 درازا
 درازا دور آمدہ
 چاد و رنم

ابو الحسن

از این باره در این کتاب
مطلبی که در این کتاب
الے از تو عقی مصطفی

محمد از تو میخوانم خدا را

که او مقصد است و این مقصد
و این مقصد است و این مقصد

باز در این

بوالحسن

دو قفاک و دو قفاک
اشوب یک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک
دو قفاک و دو قفاک

بوالحسن

نور الحسن

ماوراء النہر زاده از پیر خانی
 شاه پیر سلطان غلام محمد
 کوریه

متمم به دست خودت از پیر خانی
 یونان به دست خودت از پیر خانی
 محمد

هو الحسن

تجربہ خاک در آستانہ
 علم بہتار رہست بندہ وفا
 کہ سائید سیرت
 شاد گریو

جاوید فر

پیر حسن

۱۵۱۵

احیاء برادران
مستغنیان
۱۵۱۵

۱۵۱۵

نسخه
۱۵۱۵

۱۵۱۵

ہزار حسن
 انجمن کیمیا کنند
 از ناله جان
 آید و آید
 و در نغمه
 آید و آید
 آید و آید

آید و آید

ابو الحسن

تو فریاد ملک
 از کجاست
 در میان دوزخ و بهشت
 در میان

بهشت و دوزخ
 از کجاست
 در میان دوزخ و بهشت
 در میان
 که حال

جاء در مقام

پہلے حصہ

۱۸۹

ای مقصد جان و مطلب میں
مقصود دل از در تو حاصل

شکل برب تو آسان
آسان بی غافل تو شکی

خالد دہلوی

پروگرامین

روح
در علم ابد از
خداوند
موفق

بر کمال
از
موفق
بر کمال
از
موفق

موفق

ابرو حسن
 ای سپر جابه آمده ام
 از بیهوشی آمده ام
 در سایه است
 کیسکیان فریاد می
 از دستان زانمانه داد خواه آمده ام
 جادو فرست

بوالحسن

ده عقل ز سید و زینب و زینب
بفست خرم از قیاس این سید

نسخه نگارین
و جارا کان و جارا
نسخه نگارین

بوالحسن

ہوا حسن

وہا درگاہ تو بہت
نظم تو کیا ہے

وہا درگاہ تو بہت
نظم تو کیا ہے

جادوئے

تاریخ

بسم الله الرحمن الرحيم
 فإني قد علمت أن
 بشارك
 قد وردت
 فإني قد علمت أن
 بشارك
 قد وردت

بہارِ حسن

ایں عیدو
نار عیدو
بہارِ حسن

بہارِ حسن
نار عیدو
بہارِ حسن

بہارِ حسن

بوالحسن

و اگر چه من بسیار گریان کرده
و زین فیض و رحمت و مروت
و از ان در وطن و در

و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در
و از ان در وطن و در

و از ان در وطن و در

هو الحسن
در استخراج حروف مفروقه

نثر
بسیار زیاده و کبابی
نخامی
که تا ارتفاع کبریا
شیرین

شوق ترک مقام و مقام
بیان و شده لازم بسوی
جاد و مقام

ہوا الحسن

ای تقی بادہ بہت ج
وی قاصد غم

ہاکی ہونہ
کھن

باد و قلم

هو الرحمن
در دانه زو
زین بزم هر
دل اکبره و بزم خورشید
ایو
ارنون که ازین علم
یاد در آید و غم خوار شود

پیشگامین
امروز مبارک
کافادینظ
سیرینجام

مستقیم
آسمان
شیرآرازوبالم
کافادینظ

کتابخانه علی جادوتم

غم دیدار تو دارد جان پر کرب
 باز که در پای آب پیت فرمان
 شهنشاه بلند است نظارتی
 که درون خاک ایوان
 مر جبهه

جادوگر

هو الرحمن

پیشکش از عین زبان می خنبد
 به دولان ناوان می خنبد

روح بخش او و جود
 ملک جودان می خنبد
 مقام حیات

حصہ دوم

۱۰۰

مست

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتابخانه دار کلاسیکین استادی و شیخ محمد شمس الدین

صاحب اعجاز رقم و ام بالغیض التام ۳۱۳۸

صاحب انجاء رقم و ام بالغرض الا تم سنه ۱۲۸۰
 انجاء داده
 این کتاب
 در فقه و اصول
 تفسیر یا در کلام
 تاریخ

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or a line of poetry, written diagonally across the page.

نور الحسن

سر منظم بوالحسن
غزیرین پروانه

حاجه کیمیا کیمیا
این دوست را دوست

جاده رفیع

مداثرین

در دین من از خشکیا دارم
در کار من از خشکیا دارم

از این من از خشکیا دارم
از این من از خشکیا دارم

جادو من

موازی

شماره آرزو مندی
گر نه اندر منی

وزن باریک گویم باز
چاستی بدین

جادو رقم

نورالکرم

تتمید که مردان را در این
 در و ششمان هم در این

ترکی می شود این مقام
 که باد و تانست خلافت و نبکد

باده

نوا حسن

من این سخن را
میشنودم و گفتم
از زبان

گفتار این
دراود از
دست

کتابخانه

بنو الحسن

ام

حصہ دوم

اشعار
نور الحسن
کام

نور الحسن
کام

کتاب خانہ

بیمه گارین

ای قلمت را دل شاق نشاند
مهری پرستش و وفاست بینه

ای که درم و کسب
بیمه گارین

کتابخانه دارم

خواجہ حسن

ایک سب سے بڑا نغز ہی نہ ہو
پس ہرگز ہی نہ ہو
تو کمال کی شکل مار
باز تو کمال کی شکل مار
نہ ہو

کتبہ جادو رقم

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتابخانه دارایی
کتابخانه دارایی
کتابخانه دارایی

کتابخانه جامعہ اسلامیہ

[illegible]

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

بوالحسن

ایمان و نیکوکاری
و نیکوکاری

و نیکوکاری

گندمی کن بر عاقل
منست عاقل و دانا

کتابخانه و مکتب جادو فر

ہوا الرحمن

کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی
کرمیہ سنا بھائی وی

خان غلام محمد خان از قلعہ دل

شہر گربنی بھو لہر و

کرمیہ سنا بھائی وی

پنج نگارین

۴۶

مولیٰ الحسن

دین کا خاتمہ
ان دینوں کو جو
دین ہیں

وہاں نہیں رہیں گے
وہاں نہیں رہیں گے
وہاں نہیں رہیں گے

کہ جو باتیں علیحدہ ہوتی ہیں

ہزارین

بہر گل عفت
شیرین
کر مر

تبع از اندر
بر ان از خود
کتابہ جادو رقم

نورنگارین

۵۰

ص ۵۰

بوالحسن

باب نهمین و باب ششم
در بیان اشیاء که غیری دارند
و در بیان اشیاء که یکبار دارند

و در بیان اشیاء که یکبار دارند

و در بیان اشیاء که یکبار دارند

و در بیان اشیاء که یکبار دارند
و در بیان اشیاء که یکبار دارند
و در بیان اشیاء که یکبار دارند

کتابخانه دارالم

[illegible]

مستند

[illegible]

سید جواد میرزا

و از حسن
بپوشیده که
درین میان
دانش نیست نادان
پس صدای
کتابخانه

فؤاد الحسن

نور الحسن
سلطان فرخ نور
از بهر دوران
دوران

کتب جادو در مقام
 کتب جادو در مقام

تاریخ

پو ارمن

ایمان و توحید و یگانگی
و شایسته ترین سلسله داری
مطلب

فلسفه و عقاید و توحید و یگانگی
و شایسته ترین سلسله داری
مطلب

جادو و سحر

پنجونگارین

حصه دوم

مولانا حسن
مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

۴۰۰ شاگرد و ۱۰۰ شاگرد
مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

حضرت ابی طالب و حضرت ابی طالب
مفتی بخش گجرات و مفتی سخن دلگیر

پندرہ گارین

افسوس کہ میں نے اس کی طرف سے
ان کی خدمت میں نہ جانا
میں نے اس کی خدمت میں نہ جانا
میں نے اس کی خدمت میں نہ جانا

جاوید اختر

تبرکات

[illegible]

صاحب المذهب به اعجاز قلم داماد بفيض الائم

کتابخانه دارستان طب و کتب نفیست محمد شمس الدین

تتمتع بغيره

١٢١

مؤلفه
 عالم و جود
 از خان
 و جود
 مؤلفه
 مؤلفه

میںدا ستار و خوشنویسان با یکدیگر می خیزند

صاحب الملقب به اعجاز قمر دام بالفيض الاشم

[illegible]

مکتبہ اسلامیہ

حصہ دوم

در این روز
 من شکر
 را که
 در این روز
 من شکر
 را که

۱۰۰

پنج گنج

۶۱

حصه دوم

بهر از حسن

فراق که شود دل تو چون آینه
و بهر از ارون کی از درون

مکیند خباب نشی منجوس الدین صاحب

اعجاز از خفا
سرا و بهر از ارون کی از درون

دل و دلم و دلم و دلم
و دلم و دلم و دلم و دلم

مکیند خباب نشی منجوس الدین صاحب

ہوا زمین

وہاں گریں گے پتھر پتھر سے
وہاں گریں گے پتھر پتھر سے

تمہیں جناب منشی محمد شمس الدین صاحب

اعجاز رقم کہ قدم بقدم حافظ نور الدین پورہ اند

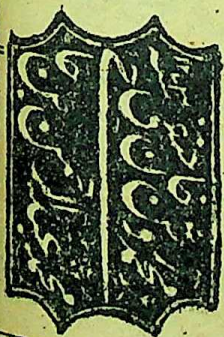
نہاں گندہ را مرد خوان
نہاں گندہ را مرد خوان

منقہ محمد علی علی جادو رقم

خاتمه لطیف

پس بکیران خداوند کون و مکان و خالق دو جهان رازیاست که
 حصه دومین از مجموعه نیکوکارین غیرت انال گلرخان صبح و روش
 بنان مهوشان لیج از مشاطگی کلک جواهر سلک نشی محمد با مستر
 صاحب جادو و رقم تعلیم یافته استاد گانه سر حلقه خوشنویسان زمانه جناب
 نشی محمد شمس الدین صاحب لکهنوی اعجاز رقم دام بالفیض الائم هفت
 شده بشر بیع الآخر ۱۳۳۰ هجری با هتمام اذل انام عاجز محمد عبد الرحمن
 ابن حاجی محمد روشن خان مغفور تربیت یافته برادر معظم محمد مصطفی خان بهر
 بهنای اتمام رنگین گردید و حصه سومین که محتوی بر الترام قطعات و
 است غازه آغاز بر روی طبع کشید هو المعین المستعان فی کل

عقیق و جدید فقط

برای سنادین سنی که کتاب بنا مطبوع مطبع
 نظامی ست مهر و دستخط مهتم بر خاتمه ثبت گردید
 در خان روم خرم خاوند

وجه مهر و دستخط بر خاتمه

برای سنادین سنی که کتاب بنا مطبوع مطبع
 نظامی ست مهر و دستخط مهتم بر خاتمه ثبت گردید

190

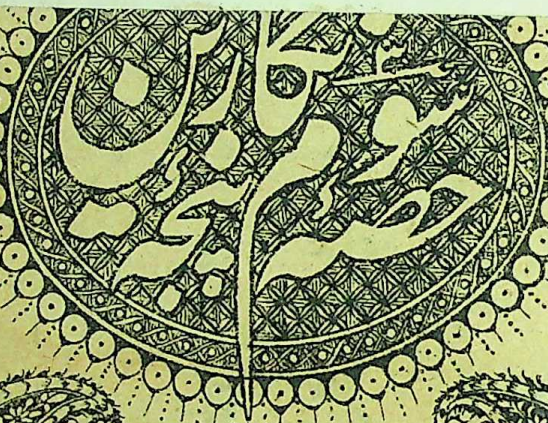
उद् सू संग्रह

पुस्तक का नाम ... पञ्जा निगारेन

लेखक ... मोहम्मद अब्दुल रहमान

प्रकाशन वर्ष ... 1886

भागत संख्या 190

باہتمام عاجز محمد عبدالرحمن بن محمد و شریف خان منقور و تبریت یا ابراہیم خان مصطفیٰ خان

مطبعہ سید احمد علی و سید علی علی
ریختہ نظام و کانپور مطبوعہ

بسم الله الرحمن الرحيم

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

در بیان

که حاوی مفردات و مرکبات متعلق بر خیزه نظام محقق است و از بهرات و تفریق است درین سطح نظامی با حسن انظام و تکمیل طبع
پذیرفته جلوه از انظار او را و الا بصرا که دیده اکنون بسیار است تقدیر نسبت انطباق حصه سوئین رسید و درین حصه
قطعات او و عبارات سابق از زمان شش شکل برود نمایان باشد بر و سه گلخان تر است افزای دید و نظائر گمان است
پس بظواهر و اخصاصت اعلم یقین و اثبات که جویندگان این فن لطیف بهشت باشد و به وسایط آن از مشق و مجاهده
خط و رانی و بهر دگرانی حاصل خواهند نمود و آیین استخراج آن را که در انعام آن چند کثیر و در خطی بصیرت و در او در بهر طایفه
خواهم امور و مرهون مستطانی و مشکور و بهر نسبت که برای اخراجند فرمود و انصاف نیست و لکن غیر و بهر طایفه
کند و کار این سبکین غایب

غرض تشیست که نماید	که هستی را نمی بینم بقای	که هر چه جبرانی روزی برآید	کند و کار این سبکین غایب
--------------------	--------------------------	----------------------------	--------------------------

۱۰۰

ان شاء الله تعالیٰ

ملک و شہزادہ حسن علی حیدر شاہ دکنی سلطان محمد رفعت

جناب شیخ محمد بن الکریم صاحب اعجاز

کتابخانه شخصی مؤرخان البرین صاحب المجلد رقم
کتابخانه شخصی مؤرخان البرین صاحب المجلد رقم
کتابخانه شخصی مؤرخان البرین صاحب المجلد رقم

کتابت محمد و احمد علی بن محمد بن قاسم

حکم

۱۰۰

[illegible]

نقش محمد شمس الدین صاحب اعجاز قرآن و امام الخضر الاثم

تتمتعوا بالهدوء والراحة

[illegible]

پیشکارین

نور الحسن

حصہ سوم

بے ہوشی میں غلامی کا
 رشتہ زنا کا غیر مصافحت
 بے ہوشی میں غلامی کا
 رشتہ زنا کا غیر مصافحت
 بے ہوشی میں غلامی کا
 رشتہ زنا کا غیر مصافحت

محمد شمس الدین صاحب عجاز رقم دام پنهض الامم سلف السلام

علمیہ نو شوق دین و حیدر گاہ سلطنت محسوسہ و جناب نشی

کتبہ محمود اجمل علی شہر بکرا رقم

پندرہ لکھ

پندرہ لکھ

حکم داری دستار گلشن
 دامن داری دستار گلشن
 حکم داری دستار گلشن
 حکم داری دستار گلشن

محمد شمس الدین صاحب الخاطب اعجاز رقم دوم الفیض الام

خوشنویس وحید اداکار سلطنت محمود خان صاحب شہ

کتبہ محمود اداکار شہنشاہ رقم لکھ

ہوا الرحمن

بیل اگر اختیار داری ہمیشہ
وہر ہمت نظر داری ہمیشہ

پون انکار این وانویشہ
گر خود ہر صلاح داری ہمیشہ

پنج گیارہ

ہوا حسن

و فی ہم صفات حسنہ
بنگارا کو صا

قہ بنیان
کرم و فی خود

نیکو بنیان

بوالحسن

موج از تکیه‌ها
 جویان بویایه
 از عالم فرود
 بر باد و باران

نقش بر این رسم

نوا حین

بیدار بنو و مرد و چوید
کے نام لکھان دور

راز لکھتے
ای خیر از نام و بی

نور محمد علی

بلاکچین

از اندیشه
در گذشت
نشد که پای بر خاک
خاک و سوسن

نقد و تحسین

امام حسن

تجلیاتی و کرامتیه
تجلیاتی و کرامتیه
در کتب فیه
و آیت و کرامتیه
فیه

نقشہ شریف

تو الرحمن

میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے
میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے

رفیق

میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے
میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے
میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے
میں نے تجھے دیکھا ہے
تو نے مجھے دیکھا ہے

چند نگارین

پہلا حصہ

خطیب کی طرف سے
پہلا خطبہ

مراغی و غفران کے
پہلے خطبہ

خطیب کی طرف سے

چون نگارین

آسانی دفع اشک اوداریه
ز خون طپین بکشد اوداریه
و تو کاش که در دهنه
در بیا بر لب اوداریه

نقش شیرین

بوالحسن

گفتن که نیست چنین خان
دری نهایت باجبار و احتضا

اگر در و برون در قطره حباب
نخواندی بلطف کنش بیک

شعشع بزم

ہزار حین

نہایت سست اینجا
عالم تہوار
انسان و ملام

در بار شمع و کف و تنقی
موقوفان
موقوفان

موقوفان
موقوفان

پنجوا گارین

۲۰

مورسین

مشتوح که غارتش
را بخند و کتابش

گردش و زنگه
نقش و نقش

مشتوح که غارتش

۱۹۰

بمقام حسن

زبان غدا کہیں کی جانے لگا
 اہستہ بہت بڑا ہو گیا
 چوں کہ ہر گز نہ ہو سکا
 سرِ ابراہیم کی تہاں

خدا کا نام

پڑھنا

کے لئے پڑھنا
پڑھنا

پڑھنا
پڑھنا

پڑھنا

توالتین

بیدار ہو کر وقت ضائع نہ کرنا
 اس کا شکر خیر کا ہے
 کیونکہ یہ ہے اس کا
 راز کہ یہاں سے دور ہے

مکتبہ

پور حین

سازگار
از کائنات
جس

پنج و صاف
سازگار
پنج

پنج گارین

نور الحسن

پیشکش ہے ہر ایک کے لیے
 زنگار کے نیچے ہے ہر ایک کے لیے

سب سے زیادہ قیمتی
 آہ از دل ہے ہر ایک کے لیے

پیشکش ہے ہر ایک کے لیے

پیش از نگارش

ببین فصلی
چندین فصلی
چندین فصلی

بجای
چندین فصلی
چندین فصلی

پیش از نگارش

بہارِ حسن

ماں ماں کی زبان سے
شہرِ شہر کی زبان سے
ادام کر کے دین
موسیٰ کی گفتگو

پنج گارین

ہزارچین

سراگرش وفا سے خوش ہے آید
وراندش روا سے خوش ہے آید

بہودہ بہ بیکرا و بیکردی
نہین اگر او خدا سے خوش ہے آید

شفیع بن رقم

پیش رو

ہرین بودی نیکو
ہرین بودی نیکو
چون فتنہ زبان
ہرین بودی نیکو

نیکو

سید

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or a short passage, written in black ink on aged, yellowish paper. The text is arranged in a curved, flowing manner, possibly following the shape of the object it is inscribed on.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

محمّد بن عبد الله

محمّد بن

من صلیق خود را بدارم
 و عشق تو را بدارم
 و هر از بدارم
 و غم از بدارم
 و هر از بدارم
 و غم از بدارم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
آله وصحبه وسلم

سنة الف وستمائة

پیرونگارین

۳۳

حصہ سوم

ہو الرحمن

از حق نیکوکاران
و مہتمم
گفتار
از خیرات
و نیکوکاران

مفتی محمد رفیع

بیت گارین

بیت گارین
از دود عالم
بیت گارین
بیت گارین

بیت گارین

بیت گارین

[illegible]

بہارِ حیات

از ارادہ و خواہش
و کوشش و تلاش
و کوشش و تلاش

و کوشش و تلاش
و کوشش و تلاش
و کوشش و تلاش

نقشہء جامعہ

موتی پستان
نارنگان پستان
دریا پستان
کریم پستان

داغی

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

سید علی

بہارِ صحت

پس کہ چھٹی پریکھ
اور دیکھتا دیکھتا

انوارِ عظیمِ شہین
اور دیکھتا دیکھتا

نقشہ شہین

پیشہ و فگار من

۱۰۰

مولا حسن

کتابخانه

مجلس

تبریز

۱۳۰۲

تو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

نظریہ

تاریخ

نور حسن

Handwritten text in Arabic script, likely a title or chapter heading, written in black ink on aged, yellowish paper. The text is arranged in a curved, flowing manner across the page.

چند نیکوکاران

برای

[illegible]

فتی محمد شمس الدین صاحب اعجاز قرآن و امام فیض الاسلام

طیغ و شمشیر و حیدر اکبر سلطنت محمود و خلف جناب

منطق محمد و اجداد علی بن ابی طالب

پنج گارین

ایران صاحب
مستحق محمد شمس الدین صاحب اعجاز رقم و ام ایضاً لاقم
کتابت محمد علی بن محمد

تعلیم و ترقی و حیدر آباد گار سلطان محمود و خلعت جناب

پنوارنگارین

۴۶

بہارِ حسن

منشی محمد شمس الدین صاحب مجاز رقم دام بغض الائم

کتابت در سال ۱۲۸۵

کتابت در سال ۱۲۸۵

جواب

تاج المملوک
مفتی محمد شمس الدین صاحب اعجاز رقم دام الام الفضل اللہ
کتابت محمود احمد علی شریف رقم

[illegible]

کتابخانه عمومی

خاتمه

شکر و سپاس بیرون از قیاس بحضرت خالق الجن و الناس که خصه سوپین
 پنجه گارین مثل گلدسته ریاحین بهارین غیرت افزای نظم پروین و از رنگ
 آرایش نگارش سحر کار باده و قلم نشی محمد و اجد علی صاحب شیرین رقم شاگرد رشید
 خوشنویس حمید یادگار سلف محو و خلف جناب نشی محمد شمس الدین صاحب
 المحاطب باعجاز رقم دام البفیض الاقام بسی و کوشش امیدوار رحمت یزدان محمد
 بن حاجی محمد و شن خان غفر الله لهما بشهر ربیع الآخر سنه ۱۲۸۵ هجری در مطبع نظامی اقامت
 از آبشار سنگ طبع رنگین شده شکفته بخش غنچه خراط تا نقین گردید و سر رفع نگرانی
 در دیده منتظرین کشید اکنون حصه چارمین که مشتمل بر قطعات دو اوست غار و آثار
 بر چهره الطبع الیه و دوسمه شروع برابروی از شام کشید و الله یوفق المستعان و علیها التکلیف

وجه مهر و دستخط بر خاتمه

برای سند نهایی که کتاب در مطبع مطبع نظامی
 مهر و دستخط مہتمم مطبع بر خاتمه کتاب ثبت گردید

191

उद् सू संग्रह

पुस्तक का नाम मजूम प्रदीप

लेखक देवा प्रसाद

प्रकाशन वर्ष 1884

भागत संख्या 1/1

सबाराशाद्विषय म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

तस्वित्ति

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

1884

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब म्यादजाब

اطلاع

اس طبع میں ہر علم و فن کی کتب موجود ہیں تاہم کتب و دست مطبوعہ سے جو علم و فن موجود ہیں اور دست
کرنے سے مل سکتی ہیں وہ علم و فن جو کتب سے مل سکتے ہیں ان کی قیمت اس سال میں نہایت ارزان مقرر ہوئی ہے جو ہم
صرف کتب سرشتہ تعلیم اسکول نامی اور وہ دیگر مدارس کی کتب کے کتابیں ذیل میں درج کر کے ہیں

کتب سرشتہ تعلیم اسکول نامی اور وہ دیگر مدارس
اس نہرست کی قیمت وقت بوقت تجویر جناب صاحب دائرہ کار اور وہ مقرر ہوئی ہے اور کتب کا
کیشن و فیس ان کتب میں نہیں ہے اور دیگر کتابیں عامہ تجارت کی کتب سے زیادہ خوش خط ہیں اور
ہو کر میں ہوئی ہے۔

<p>پاکستان۔ دستور انصاف۔ انشائیں ابتدائی کتاب شہر کرمیا۔ نظم ماہیت انصاف مصدقہ فیوض۔ قواعد فارسی گلزار دبستان۔ طبع جدید جہمیں فارسی کی کتاب کتاب فروز پنجاب شامل ہے۔ نگار دانش۔ انتخاب عبار و انش بلسلہ قصہ اخلاق محسنی۔ فن ادب میں ملکا حسین دا کی تصنیف۔ صفوۃ المصادر۔ یہ کتاب سرشتہ تعلیم میں اضافہ فوائد محسنی۔ پرستان باب چارم و پنجم۔</p>	<p>بوستان شمع اول۔ دو مصرعہ مع حاشیہ۔ بوستان شمع دوم و دوم مصرعہ بوستان شمع تیسرے مصرعہ دیوان حافظ شمشعی صفوۃ اوط فارسی مطبوعہ کلکتہ۔ لفات فارسی۔ یہ انتخاب لفات مرد و جہ کا باعرا سے مولوی امان الحق مدرس چوک اسکول لکھنؤ</p>
---	--

کتب اردو

<p>حقائق الموجودات۔ اس میں عمدہ طور پر تعلیم اطفال کے لئے اکثر مسائل و انش مشہور ہیں اور اکثر شہاد و موجودات کا بیان ہے اور مالک مغربی و شمالی کے اسکولوں میں مروج ہے۔ واقعات ہند۔ از سر نو نظر ثانی ہو کر طبع ہوئی ہے۔ جغرافیہ اول۔ از سر نو نظر ثانی ہو کر طبع ہوا۔ مناذری الحساب حصہ اول۔ از سر نو نظر ثانی میں سوالات حسابی کا ایک ذخیرہ بجود میں شامل ہے۔ حصہ دوم ایضاً حصہ سوم ایضاً حصہ چارم ایضاً مصحح المساحت حصہ اول۔ سرشتہ تعلیم میں ترمیم و اضافہ ہوا ہے۔</p>	<p>مصحح المساحت حصہ دوم۔ ایضاً رسالہ قواعد اردو حصہ اول قواعد صرف و نحو کے بیان میں اصول ابتدائی شامل ہیں۔ ایضاً حصہ دوم۔ ایضاً ایضاً حصہ سوم۔ ایضاً ایضاً حصہ چارم۔ ایضاً جغرافیہ اول۔ مالک مغربی و شمالی کی تعلیم کے صفحہ میں مروج ہے۔ اور عمدہ مادہ سلی خواہش رہتی ہے۔ ایضاً حصہ دوم۔ ایضاً دستور المعاش۔ سلسلہ معاش اور مسائل معاملات۔ تشریح المعروف۔ پہلی کتاب تعلیم کی تجزیر و تفہیم حصہ اول جدیدہ جہمیں کی کتاب کا ترجمہ ہے۔ ایضاً جملہ۔</p>
---	---

نظم سیر پرین

تعلیمات خوشخطی و تعلیق مع قواعد

حسب الامر شاہ فیض بنیاد جناب علی القاب سٹریٹ بی کین صفا
بہادر انسپکٹر مدارس قسمت اول ممالک مغربی و شمالی

منشی میسر پشاد صاحب سٹریٹ انسپکٹر مدارس ضلع بدایون

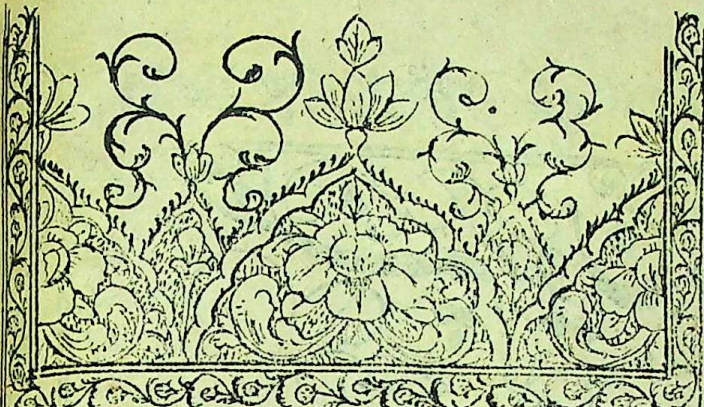
تصنیف کی

بعد نظر ثانی مصنف باریہ مقام لکھنؤ

ماہ نومبر ۱۸۸۷ء

مطبع نامی منشی نو لکھنؤ میں جاپی گری

اینست اول نام علم ارض ۱۱
 و باصطلاح خاصین بیان
 و طالع و عظمت فی تبیین
 نقای و تعلیم ستم زبان خواه
 خواه بدست ۱۲ اسماء الکریمه
 خشت بالکرم آفریننده
 ایمان نام خطی شریف
 شریفه این مقلد نام کلی و اسما
 خطوط این قطعه مداجی طاهر
 است قطعه کائنات
 خط باشد در این مکتب
 ثبات در مکان
 متقی نفع و نفع
 بعد از آن تعلیق آن خط
 علم از خط نفع است
 اقتراع ۱۳ اسماء الکریمه
 جمع قطعه ۱۴
 کرم ۱۵ اسماء الکریمه
 بنوع شود ۱۶ اسماء الکریمه
 بنوع شود ۱۷ اسماء الکریمه
 بنوع شود ۱۸ اسماء الکریمه
 بنوع شود ۱۹ اسماء الکریمه
 بنوع شود ۲۰ اسماء الکریمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد ميثماراوس غشویں کو سراہی ہے لوح و قلم بجاو کیا اور حرف
 کاف و نون سے تمام خلقت کو یکقام موجود کر دیا قطعہ بین کیسے کیسے
 حروف رنگین خطیر حیاں خط گلزار میں لکھی اور صفحہ زلفشان فلک کو نقش
 و دوائر نجوم و اتماسی کیا کیا رب و زینت بخشی مابعد کثیرین
 خاکپای خوشنویسان احق العباد بندہ وی بی پر شا و عرض کرتا ہوں
 کہ جو اندون سرکار و لہذا گوشت انگشت کو تربیت و تعلیم رعایا کو
 ترویج و تشیع علوم مفیدہ و فنون شوعہ کام کو ر خاطر چنانچہ بنو
 رعیت پروری شہر و قصبات و دیہات میں جا بجا مدرسہ جاری کر
 اور ہر طرح کا سامان حصول علم ہر جگہ موجود کر دیا حساب جغرافیہ

تظہر پر دین

7

ویاں ہندوستان میں علوم بہت سہل طریق سے شہرخص حاصل کر سکتا
 پھر جو کام نے مدارس میں واج فن خوشنویسی کا کہ حکم الخط تصنیف
 اعلم اشرف فنون اوسکو کہنا بجا ہو کہ دیکھا اوسکی نسبت بھی آیا
 فرمائیں اور تعلیمات وغیرہ ہر درجہ میں ہجوائیں لیکن جو قواعد خوش
 کا کوئی رسالہ منقول تصنیف نہیں ہوا تھا لہذا بندے نے کہ نمک حار کا
 اور ملازم اسی سلسلہ تعلیم کا یعنی سب پڑی اپنی مدرسہ میں
 ضلع بدایون کا ہوا ارادہ کیا کہ اگر قواعد خط نستعلیق زبان اردو
 نظم کر دیے جاویں تو ہر مینہ بہت مفید ہوگا اور طلبہ سکول حطہ کہیں
 نظر بران یہ رسالہ تصنیف کے نام کا نظم مروون رکھا گیا اور
 بعض قواعد مرکبات اور چند تعلیمات بھی آخر کتاب پر شامل کی گئی کہ اگرچہ
 ارادہ تھا کہ قواعد و ضوابط دیگر خطوط بھی مثل شکستہ و شفیعیہ نسخہ و
 گلزار و غبار و ناخن و طغراف وغیرہ اس سالہ میں قلمبند کرے لیکن سبقت
 فرصت یہ مکنون خاطر خیر التوا میں باآئندہ بشرط فرصت سالہ علیہ
 میں اونکا ذکر لکھا جاوے گا انشاء اللہ تعالیٰ مصع
 الْعَدُّ عِنْدَ كِرَامِ النَّاسِ قَبُولاً

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

سان الف

لکھتے ہیں نقطہ کا تو الف کو
 اگر قلب کریں الف کو ای یا
 اور او سمین کنائی ہوں یا
 بعض یوں لکھا ہے گڑھیک
 لیکن وہ تمام یک قلم ہوں
 ہر است مثال ہے نمود
 کچھ کچھ حرکات ہمزہ پنہان
 مبدل سے بنتا ہوا باریک

بیان

اک قط کی مثال بے کالکسہ
پر لکھتے ہیں اوسکو کوئی کوئی
اک نقطہ اگر لگا کے باہر
ہو وسط میں فرق ڈیڑھ قضا
نقطہ کا جسم امی ہنرور
گیارہ یا پانچ سات کا بھی
کیچین خط مستقیم تاسر
پاسر سے ہو ایک نقطہ نیچا

بیان حروف تشابه

ہمشکل حروف جتنے ہیں او
لکھنے کا سبھو ایک ہر طول

پایان

سرجم کا دو نقطہ ہے پر فن
 مقدار تناب بتاؤن اوکی
 اور تین نقطہ کی اوکی گردن
 دو نقطہ نزولی و صعودی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۵

نظم پر دین

پر سطح ہوتین نقطہ اے یار	ابا تہی ہے اور سہین تکرار
خط سر سے ملا اگر کھٹے اہو	ہو وی وہ ماس دائرہ کو
اور گردن و نوک سرین باہم	ایک قط کا ہو فرق پیش و نیم

بیان دائرہ

ہے دائرہ اے عزیز دو قسم	دو توں کی تو سن مجھ سے اب ہم
اول تو ہے بیضوی میر جان	اور دوسری آفتابی پہچان

بیان دال مہملہ

ہے دال کی اصل امی خرمند	اک نقطہ سے حرف رمی کا پیوند
افتادہ مگر ہوا او کی صورت	اسکا بھی سکاٹ ہے ضرور
اک خط سے ملا وین گرسرایا	ہو وسط میں فرق ایک قط کا
لکھ دال کی شکل کو تو یوں یا	شکل سہریا ہو چون نمودا

بیان رمی مہملہ

رمی کو جو لکھے تو لکھ افتادہ	دو نقطہ سے پر ہنوز یادہ
------------------------------	-------------------------

بیان دال و رمی مجسمہ

رمی دال کے مثل دال و رمی ہے	استادہ مگر ہوا سے نکو ہے
-----------------------------	--------------------------

دائرہ سے شکل بیض بن سکے
 عمود و اس کا قطر
 اور نوک کے درمیان
 ایک نقطہ کا فرق ہو
 سترہ سطح میں کج قوس
 طول کی شکل میں کج قوس
 دو توں کی تو سن مجھ سے اب ہم
 اور دوسری آفتابی پہچان
 دال کی اصل امی خرمند
 افتادہ مگر ہوا او کی صورت
 اک خط سے ملا وین گرسرایا
 لکھ دال کی شکل کو تو یوں یا
 شکل سہریا ہو چون نمودا
 دال و رمی مجسمہ
 رمی دال کے مثل دال و رمی ہے
 استادہ مگر ہوا سے نکو ہے

نظم سیمین
 اگر دین کا بعد ایک نقطہ
 ہو اور غرض قبول داری
 کہ تین نقطہ ہو یا ایک
 نہ نقطہ ۱۱ نقطہ بعض
 باطل ہیں اور بعض
 ایک اور بعض
 بیسیا یعنی نقطہ کا
 کی اس حال مقدار بار
 را کہی مقدار تریاں

بیان سین مملہ

وذا نہ سین ایک قط ہو	لکھ اوس سے کشادہ دو بیگ
اے کی سی شکل اوسکی ہو	اک دائرہ اوسمین پھر ملا

بیان شین معجمہ

لکھ جو توشین کے کشش پار	ہو گیارہ نقاط اوسکی مقدار
کینچین خط مستقیم توصاف	دکھلاوے بشکل قوس انداز
پرکھتے ہیں بعض یوں خرو	اک مرکز و نصف ہی پیوند
سر ہووے کشش کا اسطرح کا	شکل سیدھا جو بس سیدھا

بیان صاد

یون صاد کا سر لکھ امی ہنرو	بنجاوے نگون بھی صاد کا
اور اوسکے بیچ کی سفیدی	ہو شکل چخمس خریزہ کی

بیان طا

لکھن منظور طو کا گر ہو	لکھ سے سر صاد پر الف کو
دو نقطہ کا ہو الف ایجان	اک نقطہ کا چھوڑا و سکا دمان

بیان عین

نظم سیمین
 اگر دین کا بعد ایک نقطہ
 ہو اور غرض قبول داری
 کہ تین نقطہ ہو یا ایک
 نہ نقطہ ۱۱ نقطہ بعض
 باطل ہیں اور بعض
 ایک اور بعض
 بیسیا یعنی نقطہ کا
 کی اس حال مقدار بار
 را کہی مقدار تریاں

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

سن لام کا مجھے قاعدہ ہے
ہے دائرہ بال الف مرب

بیان میم

اک نقطہ کا لکھ تو میم کا سر	گردن لکھ اسکی دو نقطہ بھر
پھر ایک الف ملا دو اس سے	اک اور لطیفہ مجھے سن
گردن میں خم اس طرح کا ہو	اک لام نگوں بن او اس سے

بیان نون

شش نقطہ ہر حرف نون کی تعداد	تفصیل بھی اسکی سنکی رکھ یاد
دو نقطہ کا سر ہو دو کی گردن	اور دو ہی نقطہ کا او سکا دین
گراوس ملا دین جیسے گرا	ہو جیم کا ظاہر اس سے پیکر

بیان واو

اب واو کا ذکر مجھے سن	اک نقطہ مدور اور ایک
-----------------------	----------------------

بیان ہای ہوز

سن قاعدہ تو لکھ اگر ہے	اک نقطہ لگا کے گول کرے
------------------------	------------------------

بیان ہائے دوہمی

اور ہا کی جو ایک شکل دیکھ	لکھتے ہیں خوشنویس کثر
---------------------------	-----------------------

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

نظم پر یوں
افانہ ہونے میں
گردن کی ٹوک دو نقطہ
پہرے میں
ملنے سے
بعض ذرا اور
کھانسی اور
چیم چیم
فون ہو جائے
فون کی
دارہ کی نصف نقطہ

مفرد و نهین و دهی مرکب

بیان لام الف

یون لام الف کلمہ ہی فرمید	اک نقطہ سے دو الف ہون پڑی
ہو چ میں اک الف پڑی	اتنی ہوسفیدی روزن میں یا

سایه

سہ نقطہ ہر ایک سر کی تعداد
 گردن کو لکھہ او سکی سطر سے
 یوں یا کو تو لکھہ اگر ہے ناما
 اک نقطہ ہر گردن او سکی کہہ
 دو وال عیان ہوں حسب
 ہو یا می نگون بھی اوس سے پیدا
 خطہ سر نصف قطر او سکی لکھنا جائز

بیانِ پائے دراز

اور یا سے دراز لے ہنزو	اک رستے سے ہے صل با موبے
پراوس سو بھی نے چراو بیچن	بن سکتی ہو مشکل یا مری وازون

<p>قطعه تاریخ تصنیف ارمصف کتاب</p>	<p>موجب ختم یہ گفتار مبین</p>
<p>میں تھی فکر تاریخ اوسکی سی عمر</p>	<p>بطور خوب و باطرز نو آئین</p>
<p>کما ہاتھ فی بہ نظم و سحر</p>	<p>۱۰۰</p>

قوله

اب چند قواعد مرکبات لکھے جاتے ہیں قاعدہ اول
 او دو ک و کہ ول ولا کے اول میں جب ب ملائی جاتی ہے
 تو صوت اسکی بدین شکل بناتے ہیں ب یعنی ایک نقطہ جس میں نصف
 قسط سے نو کین و نون طرف او پر کو ہوں جیسے باید یک غم
 اور حروف مذکور میں اگر ح کو ملانا ہو تو جھجھ کے منتقلی کے
 دور کو منصف میں ملی ہوئی لکھتے ہیں اور سرجم اور حرف ص کو درشت
 ایک نقطہ کا تفاوت اور دور کا خم ایک نقطہ نیچا ہو جیسے حا
 اور علی ہذا القیاس ہر حرف کی پیوند میں تلے کا دور حرف مذکور
 موجود رہیگا جیسے سا صا طا عا فا کا ما ہا مگر لام کو گستا
 پیوند کرنے میں کاف کا سر بار یک لکھا جاتا ہے جیسے کل
 قاعدہ دوم حروف س و ش و ط و ع و
 ف و ق و و کے قبل ملائے سے ب کی صوت شکل الف
 ایک نقطہ طول اور نصف نقطہ عرض لکھی جاتی ہے تو سب خط متصل
 کہ مابین علامت با اور حروف موصولہ کو ایک نقطہ کا فرق رہے جیسے
 بس شس جس لبط وغیرہ اور جیم کی صوت اس طرح جینی

سراںڈر کے مخاطب بالاتبول خط اتصال جو ایک نقطہ نیچا حصے
 جس جس حصے وغیرہ اور رسم کی شکل بنی صورت مرئی
 نصف قط کا مربع محرف یعنی چہار گوشہ نقطہ مع گونہ نوک باریک
 جیسے مس مس مصر اور ہائے ہوز بنی صورت ہر جیسے ہا ہا ہا
 ہر مصر باقی حروف اپنی صورت پر

قاعدہ سوم حروف ب و ر و ن کے قبل ب کر لینے سے اسکی
 صورت بنی صورت ہے یعنی ایک نقطہ طول نصف نقطہ عرض لکھی
 جاتی ہے جیسے ب بر بن اور جیم کی شکل اس طرح لکھی جاتی ہے جو جب
 جن اور رسم کی اس طرح مس مصر اور ہا ہا ہا کی اس طرح ہر ہر ہر
 ب کو قبل جیم جیم وغیرہ کے وصل میں خط اتصال کی نوک آتش
 ز کے لکھتے ہیں اور رسم کی صورت ب و ن کے قبل پیوند ہونے میں
 چہار گوشہ یعنی مربع محرف لکھی جاتی ہے اور ر کے ساتھ ب
 قاعدہ چہار مربع وم و ہا می دو چشمی کے ساتھ وصل کر دین
 ب کی صورت اس طرح لکھی جاتی ہے یعنی تین نقطہ کے ترچھے
 خط اور نصف قط کے قلم سے اور ترچھا پن اوسکا دو نقطہ کا ہو اور او

اور حروف موصولہ کے درمیان ایک نقطہ کا فرق ہو جیسے کہ
 اور ہائے آویزہ دار میں بدنیصوت جیسے ہما اور یامی مد و بین
 بشکل نقطہ وال لکھی جاتی ہے اور چاہیے کہ نقطہ علامت با اور نقطہ
 گردن یا دونوں متوازی ہوں اور نقطہ علامت جو عمود والا لکھا
 نقطہ گردن یا اوپر سے پھوٹتا ہے جیسے فی اور نقطہ علامت با
 اور نقطہ گردن کے درمیان دو نقطہ کا تفاوت ہو جیسے فی
 اور اگر نقطہ علامت میں نصف دائرہ ملاوین تو دائرہ دوم مکمل ہوتا ہے
 جیسے ج اور ان سب حروف یعنی جیم و ہامی و وشمی و آویزہ
 دار و میم و یایے مذکور و یایے دراز کے پیوند میں جیم کا سر خط
 جے محاذی اور جیم شکل نقطہ مربع مخاطب بہ محاذی لکھا جاتا ہے
 قاعدہ پنجم کہ صورت بعض حروف کو ساتھ پیوند میں بقدر
 معین اور دامن دار لکھی جاتی ہے جیسے برجر کر اور بعض پیوند
 میں باریک اور گونہ دراز جیسے سر خط عرف و مرہ و کج
 بعض خوشنویس ان میں بھی دامن دار لکھتے ہیں
 قاعدہ ششم ط کی تقطیع کی تحریر مطرح چاہیے کہ اگر چشم ط کو

دور کرین تہ ہر وقت کان کی تقطیع کی شکل نمایان ہر جیسے طوطا
قاعدہ ہفتم عجب وسط یا آخر پیوند میں آتا ہو تو سراسر اسکا
بدین شکل لکھا جاتا ہے جیسے تنغ تنغ اسکو اس طرح لکھنا چاہیے
کہ اس میں عکس صورت اصلی ع کی بن کے جیسے و لعل
قاعدہ ہشتم جب وسط یا آخر پیوند میں واقع ہو تو شکل
اسکی بصورت حلقہ خالی کے لکھتے ہیں جیسے مفت حنف

شروع پیوند میں بصورت اصلی

قاعدہ نہم ق جب وسط پیوند میں واقع ہو تب سراسر اسکا شکل
حلقہ خالی لکھا جاتا ہے جیسے لقب ایل و آخر پیوند میں بصورت اصلی
قاعدہ دہم ک کو الف کو کہی چھابھی لکھتے ہیں جیسے کج بکر فکر
قاعدہ یازدہم ہا ہا ہور کی صورت ہے ہ صرف علیحدہ
لکھتے ہیں مرکبات میں اسکی پانچ صورتیں مقرر ہیں جنکا مجموعہ
بدین شکل تھم حصہ بیان کیا گیا او نہیں سے شکل اول ہمیشہ
شروع لفظ میں اور شکل آخر ہمیشہ آخر لفظ میں اور شکل ثانی شروع
یا وسط میں اور اشکال ثالث و رابع ہمیشہ وسط میں واقع

نظم پروین

۱۴

ہوتے ہیں جیسے ہمیشہ ہمیشہ بھار ہمار بھار

قاعدہ دواڑو ہم جب مرکبات میں کہی دندانہ متواتر لکھنا
تو ایک لفظ خفیہ دوسرے لفظ میں علیٰ ہذا القیاس لکھنا چاہیے جیسے جینے

قاعدہ سیر و ہم رکے قبل جب کوئی حرف مثل ب یا ن
یا ہی وغیرہ مرکبات میں واقع ہو تو اس کے واسطے دندانہ بنانا

صرف سیرا کو نہ اوٹھا ہوا لکھنا اظہار اس کا کرنا چاہیے اور نہ
باریکے مقدار مقررہ دو نقطہ سے گونہ دراز لکھنا چاہیے جیسے

خبر سیر غیر کہ یوں لکھنا چاہیے جیسے سیر خبر سیر غیر کہ نقطہ

بیان رسم الخط و املا

خوشنویس کو واقفیت قاعد و ضوابط رسم الخط و املا و صحت
ضرور ہے تاکہ الفاظ خلاف رسم الخط اور غلط نہ لکھے مثلاً صلوة

کو الف و تاء مستطیل سے یا ملا کر لکھنا اور الفاظ کا جکا جکا لکھنا
مناسب ہے جیسے رو بکاری پکری کلکری ضلع بریلی کو اس طرح

(رو بکاری پکری کلکری ضلع بریلی) یا جیسے اسامی کو الف محدودہ سے
لکھنا اور مفصل بیان اس کا ہماری کتاب معیار الاملا میں موجود ہے

وَمَا شَاءَ الْإِطْلَاقَ عَلَيْهِ فَلْيَجْعَلْ إِلَيْهِ بِالْمَخْصُوصِ قَطْعِ
 الفاظ سے محترز رہنا چاہیے بلکہ کچھ خبر ایک سطر میں اور باقی
 سطر دوم میں لکھنا مثلاً لفظ زید کی ایک سطر میں اور سطر دوم
 میں بلکہ ترکیب سہم و حرف جیسے گھر سے اور مرکب اضافی و توصیفی
 مثلاً غلام زید اور مرد قابل میں بھی قطع غلطی سے محسن ہے اور مرکب
 تنزیجی مثل گار و خد متکار و پری چہرہ و کبک خرام میں تو قطع معیوب
 ہے اور چونکہ اکثر حروف تشابہ ہیں صرف نقطہ ہی باعث تمیز ہے
 پس رفع التباس کی واسطے نقطہ و نیما حروف بمعہ پر ضروری اور تیز
 کاف عجمی پر دو مرکز لگانا چاہیے اور تا و ال وراء ثقلہ ہندی کی واسطے
 حرف ط بالقلم باریک اور لکھنا چاہیے ڈر اور متاخرین اردو
 اور بھی چند امور کا التزام اختیار کیا ہے یعنی یاے معروف اکثر
 یاے مدور اور یاے مجهول کی واسطے یاے دراز آخر لفظ میں استعمال
 کرتے ہیں جیسے (دوستی) (تم سے) اور جہان یاد بعد حرف
 منقوع کے واقع ہو تو اگر وہ اوکھا بخط شفیعہ لکھتے ہیں جیسے
 معنی ست اور جس کا بہ الفاظ ہندی میں ہاے ہنوز مخلوط لکھنا

واقع ہوتی ہے وہاں ہاے چشمہ دار استعمال کرتے ہیں جسے
ٹھاکر و مجھے وغیرہ

بیان سرشن گرفت قلم

قلم کو تھوڑا تھوڑا یا سیر چھوڑیں جس جھل جھلے اوسے جھل اشناؤ
اور میدان ہاں قلم کا عقد وسط ابھام یعنی نہ انگشت سے اخیر تک ہوا
بقول بعض قلم کو رشتہ سوناپ کر اوس قدر میدان کننا چاہیے
نرمی و روشنی وہاں قلم کی بجا اعتدال نگاہ رکھ کر جواشی وہاں سرشن
سے پاک کریں پھر دائیں جانب کی نسبت بائیں جانب کی نسبت
چھوڑ کر شگاف دین تاکہ نسبت نوک یمن کے جسکو جلی اور انسی
کہتے ہیں نوک ایسا جسکو غنی اور روشنی کہتے ہیں اور اس سے بائیں
طرف کو لکھتے جاتے ہیں مضبوطی بعد ازاں پشت پر قلم کے پاس
سیقد چھیل کر پشت ہی کی طرف منہ قلم دیا جائیے کیونکہ اگر بوت
بھیدلا جائیگا تو قلم روشنائی کو بخوبی سبب چکنا چکے اور ٹھکانا
اور گرفت قلم کی دو انگشت یعنی ابھام دوسطے سے چاہیے اور سبب
اور بضررت سے مدد دیتے رہیں فقط اور ترکین بنانے مدد و دلی

نظم پرین

وزنگ وغیرہ مفصل ہماری کتاب ارژنگ چین میں موجود ہے
جسکو شوقی ہوا وہیں دیکھ لے فقط

بیان فصل و کرسی الفاظ

تحریر مرکبات میں فصل و کرسی الفاظ کا محاط رکنا چاہیے
فصل کے محاط سے رفع اس نقصان کا ہے کہ سطر کے بعض حرف
والفاظ باہم بہت پیوستہ اور بعض بہت فاصلہ پر ہوں اور محاط کرسی
نشینی سے یہ عیب اصلاح پذیر ہوگا کہ بعض حروف سطر کے
کو جھک آویں اور بعض اوپر کو چڑھ جاویں پس چاہیے کہ فاصلہ
الفاظ کا بمقدار معین اور بقدر مناسب ہو اور سطر بہت چھوٹا
تحریر حروف مفرد میں ہی اونکی بھی مثال لکھتا ہے مثلاً جو حرف
دائرہ دار ہیں ہر جملہ دو دائرہ کا ایک خط مستقیم میں ہوا علیٰ ہذا القیاس
شکم ہر دائرہ کا ایک خط مستقیم ہی ماس ہو غرض کہ جملہ دو دائرہ
جو خطوط مستقیم متوازیہ کے درمیان واقع ہوں سو اس کے سطر
اول میں پای او شکم پ دسر د و دسر د و ارس شون ص
وع و پاس ط ایک سیدہ میں ہو اور نیز سر و شون ط و ف

نظم پرین

۱۸

ایک خط میں ہون اور سطر دوم میں سرق و شکم کے چھوٹے
 م و گردن ہی ایک سیدہ میں ہون اور نیز سرک و گہ ول
 لا چھوٹے سے ایک خط میں ہون اور ط کو بالا
 ص لکھنا چاہیے اور سرم پائے ل سے شروع کیا جائے
 اور و کون کے اوپر سرم کے سیدہ میں لکھنا چاہیے اور
 کو اس طرح کہ خط حماس دو دائرے سے شکم او سکا مس کرے اور
 مابین او ب و ج و ک و ل و م و ن و دو دائرے
 و ص و ع ایک ایک نقطہ کا ہو و درمیان ج و و
 و و س و دو نقطہ کا و درمیان دو دائرے سے شش ایک
 دائرہ یعنی س نقطہ کا اور خوشنویس تحریر ہر دو سطور پر
 مفردات میں اور بھی چند امر کا لحاظ کرتے ہیں یعنی حرف ک
 سطر دوم محاذی او ب سطر اول کے ہو اور علیٰ ہذا القیاس
 کشش شش چھ و ن سے و دائرہ ج
 و ل و ع و می و ح و ط و لا ہر دو سطور میں محاذی
 واقع ہون اندرین صورت کہ کو سرق سے شروع کرنا چاہیے

تعلیم ہدایت قوا عروج و

نہایت قوا عروج و

نہایت قوا عروج و

نہایت قوا عروج و

نہایت قوا عروج و

نظر پر دین

نظم پروین

۲۰

سجده در پیش رخسار طبع
و در حلقه لاله و در حلقه لاله
نغمه خوش آیدین

تقدیم به آستان قدس و آستان قدس

تفہیم ہدایت کریں و فصل فصل ہدایت

卷之四

[illegible]

191

19

0.2
29

29

تظہر دین

۲۲

ساج درویش من طوع

فیہر شمس الدین

نہ مان و تھو لہ ری تہ

۲۳

نظم پر دین

است کج در برین شش لعل طریقی
بکرم بل کم تران بکرم بل کم تران

فیہ محمد سالدین

نظم پر دین

۲۲

حاج میرزا محمد علی صاحب

فیروز شاہی

کمالیہ علی محمد علی صاحب

۲۵

نظم و دین

است حج سادات شمس طاهر
فیروز شمس الدین
تاکم سلیم

نظم پر دین

۲۶

ماہر شاعرانہ سخن گو
مستطاب و مستطاب و مستطاب

حیدر علی شاہ

مستطاب و مستطاب و مستطاب
مستطاب و مستطاب و مستطاب

۲۷

نظم برین

ای طریقه شریف و طریقه شریف
طریقه شریف و طریقه شریف

فیض محمد شمس الدین

طریقه شریف و طریقه شریف
طریقه شریف و طریقه شریف

نظم پر دین

۲۸

عقل و علم و عبادت و عبادت
عقل و علم و عبادت و عبادت

فیہ تجلی نور الدین

عقل و علم و عبادت و عبادت
عقل و علم و عبادت و عبادت

فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو
فانورست مجھ کو نہ دوسرے کو

فیض محمد شاہ الدین

کج اگر کشد کس طریقی
 فقیه محسن الدین
 کج اگر کشد کس طریقی

اسم پر دین

است حاج محمد مرسل شمس طبع
مقام کمال کرمین محمد طلاق

فہم محمد مرسل الدین

استیلا بر سر کوه طبرستان
استیلا بر سر کوه طبرستان
فیض شمس الدین

نظام مہر وین

فقيه محمد شمس الدين

فیه شرح فی الدین

نظم

ما من شيء من خلق الله تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى
ولا من شيء من خلقه تعالى

نظم محمد حسين

۱۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۲۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۳۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۴۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۵۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۶۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۷۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۸۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۹۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی
۱۰۔ اجماع مدح طبع عربی و فطرتی

فہرست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على من لا نبي بعده
آمین

فیروز محمد الدین

الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على من لا نبي بعده
آمین

اے مہر و طریق سمن قریشی شہنشاہ

فیض محمد الدین

مبارک اندام خان القیاس محمد ندیب الدین

نظر کردن

بنا نهادن بر کارهای نیکو
و پند دادن به کارهای بد
و پند دادن به کارهای بد
و پند دادن به کارهای بد

فیض محمد الدین

نظر پڑھیں

۴۰

بقیہ مستطابہ و مطہرین : ابوامرنا کفرا رفاع

اقسام خطوط

فیہ کلمہ شمس الدین

محمود بن سلطان ریحان

نظر پوین

رضیت

[illegible]

مكتبة

نار و زردم ز درد و دری او

نظر سیرین

مفتی محمد امجد علی خان صاحب دیوبند

[illegible]

مجلس

نظم پروین

[illegible]

مجلس

قطر و دود

از زبان
آفرین
خداوند
بزرگوار
که در
آسمان
و زمین
و دریا
و کوه
و درخت
و جاندار
و نیکوکار
و بدکار
و در هر
جای
و در هر
زمان
و در هر
مکان
و در هر
دین
و در هر
دولت
و در هر
شهر
و در هر
کتاب
و در هر
قلم
و در هر
نظم
و در هر
نثر
و در هر
شعر
و در هر
نظم
و در هر
نثر
و در هر
شعر

فیض محمد الدین

مکتبہ اسلامیہ

من بهر که در این عالم
من بهر که در این عالم
من بهر که در این عالم
من بهر که در این عالم

۴۴

نظم بر دین

قطعه دومه

درین عالم که همه را در آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید
بهری که درین عالم آید

قطعه ششم از دیوانه

نظم پروین

مکتبہ اسلامیہ دارالافتاء

[illegible]

مزدوج ہوں گے اور بیوی نہ کہتے ہیں

فان هذا هو المطلوب السعي المحمدي في تبين دور وادراك

محمد بن عبد الله بن عبد الرحمن

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

تقریظ و قطعہ تاریخ نتیجہ فکر عالی شاعر شیریں مقال ناظم نازک خیال
جناب منشی گیند لال صاحب گوہر بدایہ سلسلہ اشعار دوست مصنف

سب سے اول خطاط ازل سزاوار حمد و ثنا ہو جسکے دو حرف کاف و نون
سب جہان بنا ہے لیکن زبان سزاوار کا بیان محال ہوا و قلم سزاوار
تحریر اشکال لہذا اوسے درگزر ہوا داسے مطلب نظر ہے یعنی
مجھے عرصہ سے ایسے اردو رسالہ جو خطی کی تلاش درپیش تھی بلکہ جستجو
میش از بیش تھی حسین عبارت سلیس و نظم نفیس کا یہی تھی تو اعدہ قلم
ہوں اور طلبہ کو حجلہ امور متعلقہ خوش قلمی اوسے آب سانی معلوم
اندون وہ آرزو برآئی یعنی یہ نادر کتاب نظر آئی مصنف اس کے خباب
منشی دیہی پر شاہ صاحب سحر حقیقت میں خوشنویس کا نام
اور شاعر بھی عیدم المثال ہر علم و فن میں طاق ہیں خوش اخلاقی میں
یگانہ آفاق ہیں۔ اگرچہ انہی دوست کی تصنیف ہر کسی کو پسند آتی ہے
مگر قطع نظر اس سے حق بات کہی جاتی ہو کہ مفردات و مرکبات و وصل و
فصل و کرسی الفاظ ایسی کونسی بات ہو جو اس کتاب میں نہیں آتی
اگر فہم قلم و مقادیر قامت حروف و رسم الخط کیا باقی نگہ کیا جوں تنجائے

تقریظ نظم پرین

۵۴

نہیں کتاب ہی ماحول رسالجات خوشنویسی کا انتخاب ہر اس نسخہ کو اگر نسخہ
 کیسا لکھوں تو بجا ہی اور اس کی مصنف کو اگر سرکہوں تو واقعی اور
 زیبا ہر مدوح الیہ فیہ ہائیش بعض احباب مخصوص جناب فیضیائے
 نو کشتور صاحب شہم مطبع اودہ اخبار اس کتاب کو جب بار دوم ترتیب
 دینے میں ترمیم کیا تو نایاب ہو گئی بلکہ لا جواب ہو گئی حقیقت میں
 اچھا چھاپا ہی اور اس کتاب کو عمدہ چھاپا ہی میں نے بھی ملاحظہ کیا
 ایک قطعہ جنہیں ہر شعر چار جزو کا ہی اور ہر جزو کی اعداد و سحر و
 جداگانہ سال تاریخ ہجری و مسیحی و فصلی و سمیت بہ ترتیب حاصل کیا
 تحریر کیا اور جزو آخر شعر آخر میں پانچویں مادہ لکھ دیا + وہ ہوندا

حاکم ملک سخن	افسردہ لفت	حافظ اقلیم علم	حارس باغ ادب
فاضل کتائی ہر	عالم معجز بیان	عقل عیسیٰ	کتے ہیں سحر او کج
رکتی ہیں آگہی	ضابطہ شعر	رکتی ہیں مضر و علم	طاہر اوہ روز و شب
غور سے جب یہ کتاب	غیر گشت لکھی	غیر سے آئی نذا	غیرت گلزار آب
۸۸ ۱۲ ہجری	۷۱ ۱۸ عیسوی	۷۸ ۱۲ فصلی	۲۸ ۱۹ سمیت
تمام شد			

تحریر اقلیدس حصہ دوم۔
 جوہر عقل۔
 قصہ سورج پور۔ ایک نمبر دار کا قصہ ہے۔
 افشا کے اردو حصہ اول۔ خط کتابت کا طرز۔
 مضمون۔ ہر مرتبہ کے القاب و ادب کے۔
 ساتھ۔
 ارضاء حصہ دوم ایضاً۔
 زبدۃ الحساب حصہ دوم۔
 تسہیل القواعد۔ صرف و نحو اردو میں ہے۔
 منتقى الحساب حصہ سوم میں حساب میں۔
 کرم البغات مجلد۔ مولفہ کریم الدین صاحبہ۔
 شیخ السیکٹر لاہور صبح جلد۔
 بلا صلا۔
 مفید المبتدی حصہ اول۔ بچوں کی پہلی کتاب۔
 ایضاً حصہ دوم۔
 تاریخ انگلستان خور۔
 دانش علم۔
 پند نامہ کاشکاران۔ مختصر مختصر تصنیف بالفاظ کلام۔
 رسالہ علم طبیعات۔ اکثر آلات فلسفی کا بیان۔
 مع مطالب و اصول۔
 انیس الیاحین حصہ اول حالات اکثر ملک و شہر۔
 جو دنیا میں نامی گرامی شہروں مع دیگر حالات تعلق۔
 یادگار۔
 ایضاً حصہ دوم۔ ایضاً۔
 ایضاً حصہ سوم۔ ایضاً۔
 معقول المبتدی اقوال اعداد و دین سے۔
 منتقى اردو حصہ اول خرد۔ انتخاب ایضاً۔
 دفعہ بند باوجود بازی و تفریح۔
 ایضاً حصہ دوم خرد۔ آئوان ایضاً۔ دیوان۔
 مہر و باب۔ وہ گستاخ و حال حکیم ہر زویہ و غیر۔
 کا انتخاب۔
 حصہ اول کلان۔ انہیں انتخابات عدہ عمدہ۔
 نظم و شعر و قلم۔
 حصہ دوم کلان۔
 بلایت نامہ پر رساں خلقہ بندی۔
 کانی بک مشق تعلیم۔
 اصلاح الخروف حصہ اول۔ تعلیم و تخطی اطفال۔
 ایضاً حصہ دوم۔
 ایضاً حصہ سوم۔
 مرقۃ المساحت۔ رسالہ خرد گوہر بند لال صاحب۔
 فن مساحت میں ہے۔

تحریر فیض۔ رسالہ کلان گوہر بند لال صاحب کا۔
 جس میں فن مساحت کو کمال شرح و بسط سے۔
 ساتھ بیان کیا ہے اور ہر قسم کے نقشہ پیمائی۔
 کا مفصل حال ہے مع تصویرات نقشت۔
 مفید الانشا۔ زعمات سلیس عبارت میں ہیں۔
 تعلیم المبتدی۔ بکر نظر ثانی ہو کر چھپی ہے۔
 مجموعہ سخن حصہ اول۔ انتخاب نظم و نثر و نثری۔
 و غزل و قصائد و غیرہ مع فہرست حل اصول کلمات۔
 و لغت۔
 حصہ دوم۔ عمدہ طور سے مرتب نظر ثانی ہو کر چھپی۔
 انان اللغات۔ تصنیف مولوی انان اختر۔
 صاحب مدرس دوم جو کہ اسکول کھنواودہ۔
 جنہ افیہ اودہ۔ مؤلفہ مندرجہ تیسو نرائن دوم۔
 دینی السیکٹر مدرس کھنواودہ و تہ تعلیم اودہ۔
 بقید الصبیان۔ تعلیم دہائی کی دوسری کتاب۔
 نظر ثانی ہو کر طبع ہوئی ہے۔
 نکلہ المدرس۔ انگریزی و اردو کی باہم مقابلہ۔
 ایک دوم سے کا ترجمہ۔
 ترجمہ عبد الملک۔ مولفہ یاقوتہ سبیل پر شاہ۔
 ہندو شاہ کسابق اسکول اوانام۔
 بقید مالکذراں۔ مولفہ منشی غلام حیدر صاحب۔
 اکثر اسٹنٹ کشن۔
 مفید الراحمین۔ ایضاً۔ ایضاً۔
 کلمہ سخن۔ کلمتہ یونیورسٹی کی تشریح اسٹنٹ کشن۔
 اکوش۔
 گلشن غیت۔ حکایت لطیف و قصہ دلچسپ۔
 تصنیف منشی غلام حیدر خاں صاحب اکثر اسٹنٹ کشن۔
 اسٹنٹ کشن۔
 کیمیا کے حکمت۔ مصنف مولوی محمد الدین احمد۔
 صاحب متضمن قواعد حکم اور حکایت مفیدہ۔
 و تالیف نگار انگلستان یعنی تاریخ مذہب و انگلستان۔
 کالیہ صاحب کالیہ شہر ریچھ سے ترجمہ ہوئی۔
 مکتوب احمدی۔ ہر قسم کے خط و کتابت و تصفیہ۔
 کی انشا کے پیر سے ہر خط و کتابت و تصفیہ۔
 کے پیر سے بن نوٹ حاصل ہو جاتی ہے۔
 فتویٰ ہرم وصال۔ تصنیف شاعر جمعی تخلص۔
 وصال۔
 عمار القواعد۔ قواعد فارسی مولفہ محمد متا الحق۔
 صاحب فارسی مدرس ہائی اسکول کھنواور۔
 شہدائے انسا۔ تعلیم ستورات میں یہ کتاب۔
 مولفہ اوحہ الدین صاحبہ ہے۔

منه منحه و درود

سید محمد باقر زکریا کاشغری

رواۃ الخراج من لادیکم بغیر اتریش بزغ

بسمه و هو باطل قطع ساخت بشماره شان ضاع

بسم الله الرحمن الرحيم

باب اول فی بیان احوال و احوال و احوال

میرزا شجاع الدین اور میرزا بابر بن بھنگا
بھنگا کا تو اس تاریخ بھنگا کا ترجمہ ناکر
گفت لیا حصہ ورم فن حساب میں
۱۰۰۰

گشت پر گشت حصه اول - الفبا نهایت
اسان طریقه مزاج تعلیم محاکم تقری و شتمالی
واوده
ایضا حصه دوم مزاج
حصه سوم
حصه چهارم

چتر چند کا حصہ دوم مساحت کے بیان میں ترجمہ
مضامین المساحت حصہ دوم۔
ریکنا گنت حصہ اول۔ نین ریاضی کی جستجائی
کتاب۔
سیر حصہ دوم۔

بیچ کنت حصہ اول - چہر مقابلہ میں ہے۔
 حصہ دوم -
 بیکو گول در بین جزائریہ کا بیان مفصل درج ہے
 سور چہر کی کرمانی - ترجمہ اردو و قصہ سورج پور
 جبین ایک حکایت عمدہ ایک زمیندار کی ہے۔
 میرا خلیہ

یہاں تک کہ جغرافیہ کے فن میں ہے۔
میرزا نے پریا سار۔ زمانہ علم طبیعیات کا ترجمہ ہے

کتابخانه کهنه کلاں ترجمہ و التماس ہندو کا۔
ترجمہ و التماس ہندو کا۔
ترجمہ و التماس ہندو کا۔
ترجمہ و التماس ہندو کا۔
ترجمہ و التماس ہندو کا۔

اجرو دھیا کا نڈ۔ ایضا
ارنہ کا نڈ۔ ایضا
سند کا نڈ۔ ایضا
اک کھنہ کا نڈ۔ ایضا
لٹکا کا نڈ۔
اوتہ کا نڈ۔

۱۔ لانا کڑی سا تو کاغذ کا لال۔ مٹھنی کرت۔
 اچھرا رہنے۔
 ۲۔ ہنسا شہادت دینا۔ بیا کر۔
 ۳۔ بالاجو کھن۔ استروین کے پڑھنے کی پہلی
 نشک۔

بدایت تمام در میان خلق بندی -
 و هاتر نو - کوس لغات صنعت -
 اورد و کیم به کون - جغرافیه اوده اردو کا
 ترجمه -
 کشا و لی -
 که در هند -

بسم الله الرحمن الرحيم

ويزيانق مهادوان تالوج مطلب الكشايكشايدون
وخال بسبب جبهين ان كانا طبع مطوع مشعوا قطع
ن وضع كبري صانع قطعات نوضفص هم كبر
ج كروانيدم از خطا طابع الطبع فان وطبا ن
مين بوستان صنوع كاري ن ابراع و نشين با
از مزينع فحيح نماناي خوش قلبي و زينع
ابداعي نير باداوند و هو الموفق و مستقان

بامهتام جي محمد الرحمن بن محمد روشن خان مغفود بيت يافته خدمت كم محمد مصطفی خان و

مكتبة زما و كاتو محله و مكتبة

۲۵

2

[illegible]

١٠٠

عبد الوهاب

و السلام
باز بفرستد
از این کتاب
در این کتاب

شماره کتاب

سید علی

[illegible]

فهمس الحسين

الموازين

موازين
الدين
والموازين
الاجتماعية

تأليف
المصنف

صف

۷

بسم الله الرحمن الرحيم

سید الشیخ ابوالحسن علی بن ابی طالب
علیه السلام

میرزا حسن علی بن ابی طالب
علیه السلام

میرزا حسن علی بن ابی طالب
علیه السلام

موسم

[illegible]

مجلس ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

مجله علمی و ادبی
تحریر و تدوین
دکتر محمد علی
مجله علمی و ادبی
تحریر و تدوین
دکتر محمد علی

مجله علمی و ادبی
تحریر و تدوین
دکتر محمد علی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائف
رسول الله في
الدين والدار
والآخرة
أجمعين
والله اعلم
بالحق

شمس الدين غفر له

١٠٠

[illegible]

سید محمد علی

۵

۱۳

بسم الله الرحمن الرحيم

وَأَمَّا بَعْدُ فَيَعْلَمُ مَا يُوعَدُ
الَّذِينَ اسْتَفْزَعُوا مِنْ رَبِّهِمْ
وَأَمَّا بَعْدُ فَيَعْلَمُ مَا يُوعَدُ
الَّذِينَ اسْتَفْزَعُوا مِنْ رَبِّهِمْ

بسم الله الرحمن الرحيم

۵

۱۴

هو الزواج

فانما هو الزواج

و

فانما هو الزواج

شمس الدين محمد بن

[illegible]

سید

بسم اللہ الرحمن الرحیم

مفتی محمد رفیع الرحمن صاحب
مدرسہ اسلامیہ دارالعلوم
ہندوستان دارالافتاء
کراچی پاکستان

تیسرا کتب خانہ

۵۳

الحمد لله

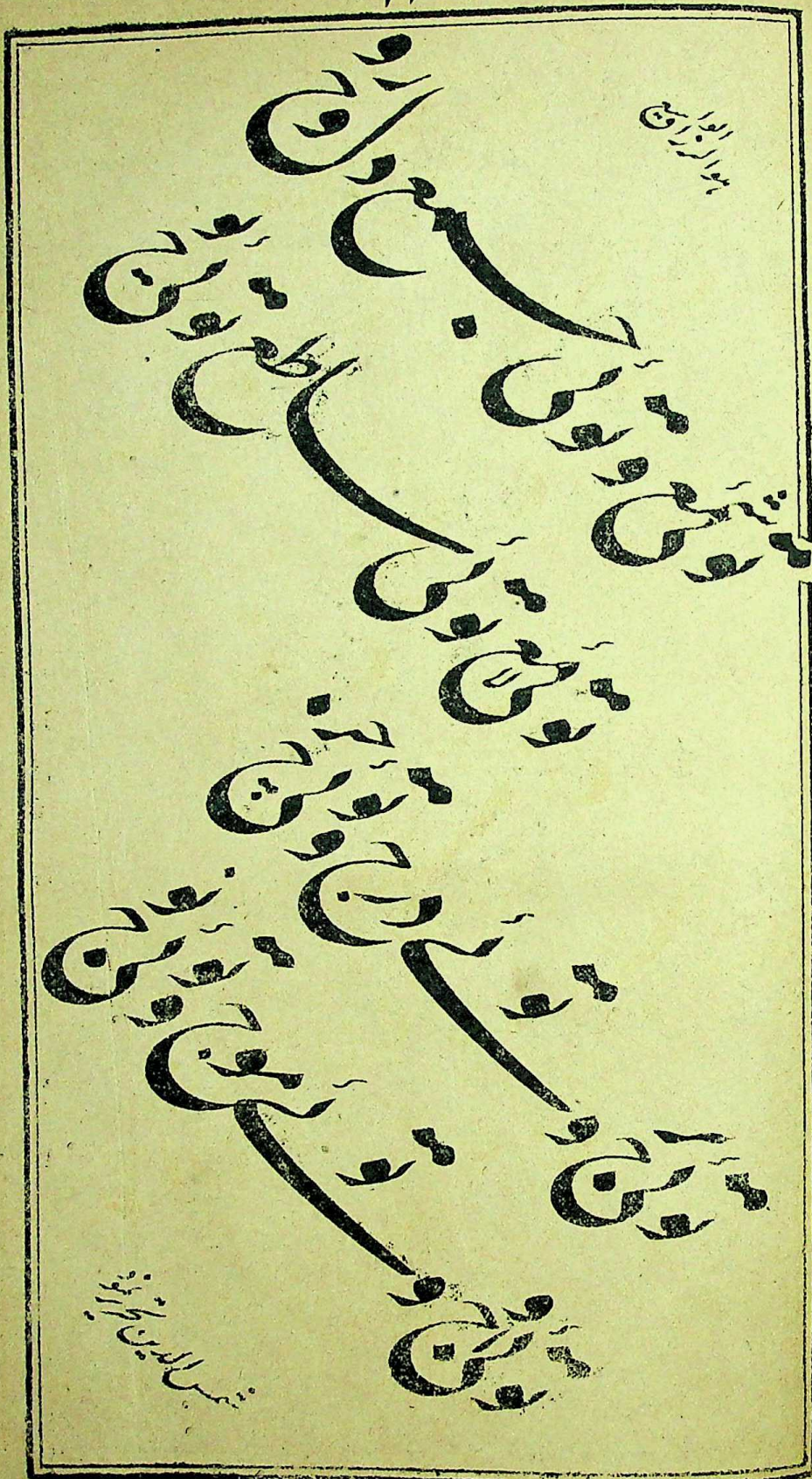
[illegible]

تسبیح حضرت علی

مجلس

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

مسند احمد بن حنبل

بسم الله الرحمن الرحيم

و لا اله الا الله
محمد رسول الله
و لا اله الا الله
محمد رسول الله
و لا اله الا الله
محمد رسول الله
و لا اله الا الله
محمد رسول الله

چراغ عکس رویش شمع بر طور

محمد رسول الله

۵

۲۵

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
الطيب الطاهر
البرق الجليل
الذي جاء به
الهدى والبرق
الذي جاء به
الهدى والبرق

فصل في بيان
البرق الجليل

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين أجمعين

فيسر الدين محمد

نسخه خطی

الحمد لله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

تسليم الدين

۵

۲۹

بازار البرج

درج انجمن دین و دولت

نظام تعلیم و تربیت

و انجمن ایالتی

درج انجمن

شمس الدین محمد

مجله علمی و ادبی
پیشرو
بیان بیان و بیان
از ارض از ارض از ارض

فصل البدن و احوال

سید محمد علی

بازار

نوروز و ماه رمضان
در بازار

در بازار و ماه رمضان
در بازار

نوروز و ماه رمضان

صفحہ

۳۳

بہار الزمان

چرخ زمانہ
چرخ نوران زمانہ

از افق ہندوستان
بشان درختان ہندوستان

نور اللغات

۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

مجلس الدين محمد بن محمد

نورالدين محمد بن محمد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

مفتي الدين محمد بن عبد الله

بوالزنگ

بجای
خارج و بیرون

در
پیش
پیش

پیش

بہارِ ہند
نہجِ نبوی
میانِ نبوی
از خانِ ازبک
چرخِ دولت

نسخہٴ خطی

بسم الله الرحمن الرحيم

میدانی که در این عالم
چرخ بازیگر است
میدانی که در این عالم
چرخ بازیگر است
میدانی که در این عالم
چرخ بازیگر است
میدانی که در این عالم
چرخ بازیگر است

سید احمد علی قزوینی

بہارِ روضہ شادمان بہارِ گلشن
شاہجہان از غیب گلوی آن حسین
زبانِ ادبی بہارِ گلشن
گلشنِ صاف و صاف و صاف و صاف

الحمد للہ

فہمہ الدین شاہ

۵
بسم الله الرحمن الرحيم

۶۶
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم

ص ۵

۴۵

بوالعراق

مذبح پرستش
کسان و پیش
زری از پیش
و پیش
نیکوین

50

[illegible]

مسجد الحرام

۵

۶

هو الزمان

هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان
هو الزمان هو الزمان

هو الزمان هو الزمان

سپاسین کائنات و تالیف مختصر موجودات که درین اوابیع نشان
 از تکمیل طبع این گستاخ یعنی حصه پنجمین پنجه نگارین
 مشحون بسجین مقطع و مقرون بصنع موشع مرصع از سخنان علی وضع
 استادان عالی طبع است بمساعی بلوغ بنده کمترین طبع اعلیٰ در رفع
 محمد عبدالرحمن بن حاجی محمد روشن خان غفرلها بخطاطی
 جاد و رقم منشی محمد شمس الدین صاحب در مطبع فیض جمیع نظامی بشهر
 المبارک ۱۲۹۹ هجری قمری کل طبع حاصل گردید و چشم نظار گیان مطبوع آمده بحسب طبع
 وجه ختم بر خاتمه باعث مختومی این مرصع اورا طبع نشان
 طبع خاص مطبع نظامی بود که مهر و دستخط ثبت و در قسم نمود فقط

العبد
 محمد روشن خان مرصع منشی

Examine with
F. in October

